

43. SAYI

ŞALOM

Dergi

**LILLIAN
HELLMAN**

*Bitirilmemiş
Kadın*

*Hollywood'dan
Bollywood'a*

**YAHUDİ
KADINLAR**

**KADIN
BESTECİ Mİ?
O DA
NEYMİŞ?**

*Kültür ve
Sanatta*

KADINLAR

**“AFFET
BİZİ KIZIM
SENİ
KORUYAMADIK!”**

VAKKO

luxury

322 71 71

KEMER COUNTRY'DE
7 ODA 2 SALON 800 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA.
5.000.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
5 ODA 2 SALON 500 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA.
3.750.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
ÇOK ŞİK BAKIMLI 5 ODA 2 SALON
450 M2 MÜSTAKİL VİLLA.
3.150.000 USD

KEMER COUNTRY'DE
6 ODA 1 SALON 450 M2
TAM MÜSTAKİL VİLLA.
3.000.000 USD

KEMERBURGAZ
PANORAMA VİLLALARIN'DA
TAM MÜSTAKİL 6 ODA 2 SALON
800 M2 VİLLA. 3.750.000 USD

KEMERBURGAZ
PANORAMA EVLERİ'NDE
5 ODA 2 SALON 350 M2
ÇATI DUBLEKSİ.
1.100.000 USD

www.stirlingluxury.com

İstanbul Cad. Kemer Corner Sitesi, İnci Blok, D:16 GÖKTÜRK / İSTANBUL

Emlak Danışmanlığı

444 44 93

**Siz hayalinizdeki evi anlatın,
biz bulalım.**

KEMERBURGAZ
ALTINTAŞ EVLERİ'NDE
4 ODA 1 SALON 250 M2 VİLLA.
920.000 USD

KEMERBURGAZ
ARKETİP EVLERİ'NDE
KÖŞE KONUMLU 3 ODA 1 SALON
185M2 BAHÇE KATI.
560.000 USD

KEMER CORNER SİTESİ'NDE
FERAH 2 ODA 1 SALON
152 M2 BAHÇE KATI.
475.000 USD

KEMERBURGAZ
GÖKMAHAL SİTESİ'NDE
1 ODA 1 SALON +1 HİZMETLİ ODALI
DAİRE 535.000 TL

KEMERBURGAZ
MESA YANKI EVLERİ'NDE
2 ODA 1 SALON 110 M2 ARA KAT.
400.000 USD

KEMERBURGAZ
ARKETİP EVLERİ'NDE
BÜYÜK TERASLI PANJURLU
3 ODA 1 SALON 180 M2 DAİRE.
570.000 USD

www.stirling.com.tr

İstanbul Cad. Kemer Corner Sitesi, İnci Blok, D:16 GÖKTÜRK / İSTANBUL

Editörden...

Sevgili okurlar, Şalom Dergi'nin bu sayısındaki konuların merkezinde ağırlıklı olarak 'kadın' var. Bunun bir sebebi Uluslararası Kadınlar Günü'nün bu ay içinde yer alıyor olması, diğeri de ülkemizde kadına yönelik şiddet olaylarının giderek artması ve bu durumun sadece bir kadın sorunu değil, hepimizin canını acıtan toplumsal bir soruna dönüşmüş olması. Ulusça sarsıldığımız Özgecan'ın katlinin ardından büyük bir cesaretle kaleme alınmış, "Affet bizi kızım seni koruyamadık!" başlıklı yazı bizleri düşünmeye sevk edecek.

Hazırladığımız 'Kültür ve Sanatta Kadınlar' başlığı altındaki özel bir dosyada, ülkemizin kültür ve sanat hayatına katkıları ile öne çıkan, ikisi yabancı ülke temsilcisi, dört kadınla gerçekleştirdiğimiz söyleşileri bulacaksınız.

Portre yazımızda yirminci yüzyıl Amerikan Edebiyatı'nın temel taşlarından biri, ABD'de devrinin önünde gitmiş, aykırı, tartışmacı, mücadeleci ve kavgacı ama aynı zamanda bir aşk kadını Lillian Hellman ile tanışıyoruz.

Kadının sinema dünyasına katkılarını, Yahudi kadınınin kamera karşısında ve gerisindeki rollerini

irdeleyen Hollywood'dan Bollywood'a başlığı altındaki araştırmayı ilgiyle okuyacağınızı umuyorum.

Müzik alanında kadınların yeri nedir? Hiç düşündünüz mü? 'Kadın Besteci mi? O da neymiş?' başlıklı yazı Anna Magdalena Bach'dan günümüze besteci kadınlar konusunda geniş bir yelpaze sunuyor.

Yazar Ayşe Sarısayın bu ay söyleşi konuğumuz oldu. Türk edebiyatının değerli şairlerinden Behçet Necatigil'in kızı olmasına ve İstanbul'u konuşmaya odaklanan söyleşinin yanı sıra, Sarısayın'ın babasına hitaben yazdığı mektuba da yer veriyoruz. Diğer bir söyleşimizde bir Şaman ile tanışıyor, insanlık tarihinde geçmiş Erken Taş Devrine dayanan Şamanizm felsefesinin günümüzdeki uygulaması hakkında bilgi sahibi oluyoruz.

Uluslararası Tıp Bayramı da bu ay kutlanıyor. Biz Şalom Dergi olarak Robotik Cerrahi'yi merak ettik. Yazarımız özel izin alarak ileri teknolojik sistemle yapılan bir ameliyatı izleme ayrıcalığına ulaştı. Bu işin uzmanlarıyla söyleşti ve bol bol fotoğraf çekti, bizleri de bu ilginç deneyime ortak etti.

Kültürel temeli, tarihî evleri, hikâyeleriyle kimliğini hala korumayı başaran Erzincan Kemaliye ilçesine doğru yola çıkıp, İstanbul'un Bit Pazarlarının hengâmesine dalmaya ne dersiniz?

Sevgili okurlar, 43. sayısına ulaşan Şalom Dergi'nin artık bir web sitesi var. Bundan böyle www.salomdergi.com adresi arşivinden 'son üç sayı hariç' tüm sayıların sayfalarını çevirebilir, istediğiniz yazıları okuyabilirsiniz. Aynı zamanda web sitesine reklam verebilir, dostlarınızı Şalom Dergi'ye abone edebilirsiniz. Geride bıraktığımız günlerde kutladığımız Purim Bayramına özgü neşe ve sevincin evlerinizde daim olması dileğiyle...

nellybarokas@gmail.com

Nelly BAROKAS

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KUTLU OLSUN...

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

Ivo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Kapak Fotoğrafı

Sami Aker

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş, Tuna Saylağ, Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6 Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

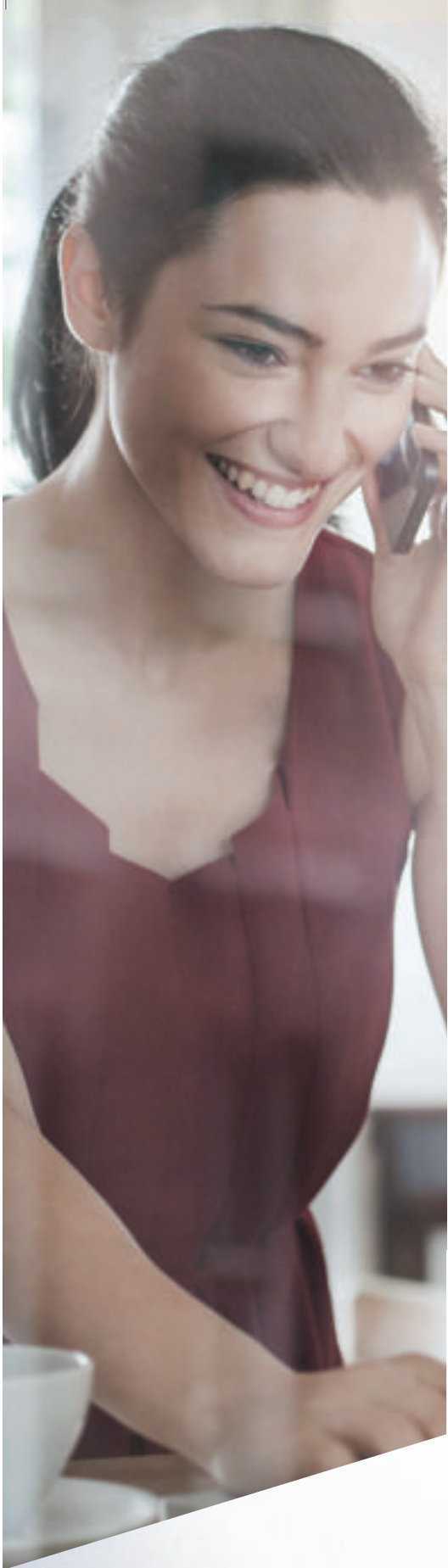
Gezegen Basım Ltd.Şti
Yüz Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi, 2. Cadde, No:202/A Bağcılar İstanbul
Tel: 0212-325 7125
www.gezegenbasim.com.tr

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR ABONELERE ÜCRETSİZDİR

larger than life...

Moments, feelings and stories...

A place where you belong...

Swissôtel The Bosphorus, Istanbul relauches: A brand new experience...

AYIN
DOSYASI

*Kültür ve Sanatta
Kadınlar* **54**

78

SÖYLEŞİ

- İstanbul'da bir Şaman
- Behçet Necatigil'den Ayşe Sarısayın'a anılar ve edebiyat

68

24

90

içindekiler

- 10 KİM NASIL NEREDE?** Jon Stewart görevini bırakıyor
- 14 GÜNDEM** Affet bizi kızım seni koruyamadık
- 16 PORTRE** Bitirilmemiş kadın Lillian Hellman
- 24 KÜLTÜR** Erzincan'ın Kemaliye'sinin anlatacakları var
- 36 ARAŞTIRMA** Hollywood'dan Bollywood'a Yahudi kadınlar
- 46 BİLİM** İyi sonuç yüksek teknolojiyle gelir
- 52 NİTELİK+KİTAPLIK** Cherchez la femme
- 66 GELENEK** Tanrının gizli eli ve Purim
- 76 MÜZİK** Kadın besteci mi? O da neymiş?
- 82 ROTA DIŞI** Eskiye rağbet olsa, bir pazarına nur yağardı
- 90 GURME** Beslenme kişiye özeldir?
- 96 AKTÜEL** Yaza hazırlık başlasın
- 98 ASTROLOJİ** Hayal gücü yüksek Balık

**SANAT
AJANDASI
100**

*Sıradışı bir düğün için
siz hayal edin
farkı biz yaratalım...*

Biz sizin için her ayrıntıyı düşünürken
sizi en özel gününüzü doyasıya yaşamaya davet ediyoruz.

RADISSON BLU HOTEL, İSTANBUL ŞİŞLİ

19 Mayıs Cad. No: 2 34360 Şişli / İstanbul
T: 0 212 375 00 00 F: 0 212 375 00 55 info.sisli.istanbul@radissonblu.com
radissonblu.com/hotel-istanbul-sisli

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

JON STEWART GÖREVİNİ BIRAKIYOR

ABD’de Comedy Central kanalında yayımlanan ‘The Daily Show’ programının ünlü sunucusu Jon Stewart’ın, bu yılın sonlarında görevini bırakacağı açıklandı. Stewart, 2013’te programına birkaç ay ara vererek Tahran’da casuslukla suçlanarak hapse atılan İran doğumlu bir gazetecinin öyküsünü anlatan Rosewater adlı filmin yönetmenliğini yapmıştı. Kanalin Yönetim Kurulu Başkanı Michele Ganeless, 1999’dan beri programı sunan Stewart’ın bir “komedi dahisi” olduğunu söyledi. Aktör, sunucu, senarist ve yapımcı olan 9 Emmy Ödülü sahibi Jon Stewart’ın ‘The Daily Show’ programı Türkiye’de e2 televizyon kanalında yayınlanmaktadır.

UNICEF’E DAHA ÇOK KATKI VERECEK

David Beckham iyi niyet elçisi olarak on yıldır UNICEF için çalışıyor. Futbol dünyasının tanınmış ismi Beckham, emekliye ayrıldığından beri boş vakti olduğunu, böylece bu kuruluşa daha fazla katkıda bulunabileceğini açıkladı. Beckham’ın görevi önümüzdeki yıllarda dünya liderlerinin özellikle Afrika ülkelerinde zor koşullarda yaşayan çocukların hayatını olumlu yönde değiştirmek üzere duyarlılıklarını artırmaya ikna etmek olacak. UNICEF’in Londra’daki bir etkinliğinde konuşan Beckham; “Ünlü olmam çocukların korunması yönündeki hedeflerimizi gerçeğe dönüştürmekte bütün kapıları açıyor” dedi.

JANE FONDA HALA GENÇ

Grammy ödül dağıtımı gecesinde Balmain kıyafeti içinde katılan 77 yaşındaki Jane Fonda’nın, cazibesinden hiçbir şey kaybetmediği dikkat çekti. İki kez Oscar ödülü kazanan ABD’li oyuncu 80’li yıllarda yayınladığı 22 spor videosu ile büyük kazanç sağlamıştı. Sinema kariyeri süresince Fonda, kadın ve azınlık hakları için çalışıp, Vietnam Savaşı’na karşı çıktı ve toplumsal alanda da etkili oldu. Üç (Roger Vadim, Tom Hayden, Ted Turner) evlilik yapan Jane Fonda son beş yıldır Richard Perry ile yaşıyor.

JOHANSSON, ‘THE PSYCHOPATH TEST’TE BAŞROLDE

Jon Ronson’ın 2012’de yayımlanan çok satan kitabı The Psychopath Test beyaz perdeye aktarılıyor. Basında bu konuya ilişkin yer alan habere göre filmin başrolünde Scarlett Johansson olacak. Senaryosunu Kristin Gore’un kaleme aldığı filmin yönetmenliğini Jay Roach yapıyor. ‘The Psychopath Test’ adlı eser Jon Ronson’ın delilik ile gerçeklik arasındaki yolculuğunu anlatıyor. Jon düzenli olarak psikopatlar ile iletişim halinde olan ve tanı koymakla mükellef birisi olarak zaman geçtikçe kabul gören ve korku saçan psikopatlık seviyeleri ile ilgili deneyimler yaşamış bir isim. Filmin 2016 yılı içerisinde vizyona gireceği öngörülüyor.

‘CABARET’ BİR YILDIZINI YİTİRDİ

Cabaret filminin ünlü aktörü Joel Grey 82 yaşında hayata veda etti. Eşcinsel olduğunu hiçbir zaman inkar etmeyen hatta alenen söyleyen Grey, Cabaret’deki rolü nedeniyle Oscar, Altın Küre ve Tony ödüllerine layık görülmüştü. Artist Jo Wilder ile 24 yıl evli kalan Grey, yine film oyuncusu Jennifer Grey’in babasıydı. New York kent müzesi, aynı zamanda çok iyi bir fotoğrafçı olan Joel Grey’in fotoğraflarından oluşan bir sergiye yer veriyor.

Fresh'n Soft®

antibacterial

Islak Cep Mendili

**bakterilerin
%99,9'unu
öldürür!***

SAĞLIK BAKANLIĞI BİYOSİDAL ÜRÜN RUHSATI
TARİH ve NUMARASI : 05.11.2012 - 2012/92

Biyosidal ürün nedir ?

"Bir veya birden fazla aktif madde içeren, kullanıma hazır halde satışa sunulmuş, kimyasal veya biyolojik açıdan herhangi bir zararlı organizma üzerinde kontrol edici etki gösteren veya hareketini kısıtlayan, uzaklaştıran, zararsız kılan, yok eden aktif maddeleri ve müstahzarları ifade eder. Kullanım amacına göre "dezenfektan, antiseptik, antiviral, insektisit, rodentisit, antibakteriyel" gibi isimler almaktadır. Tüm biyosidal ürünler Sağlık Bakanlığı'ndan onaylıdır ve uzun süren testler ve araştırmalar sonucunda ürün formülleri geliştirilir. Üzerinde "Antibakteriyel, antiseptik" yazan her üründe mutlaka ruhsat tarihi ve numarası bulunmalıdır."

**escherichia coli, pseudomonas aeruginosa, staphylococcus aureus, enterococcus hirae bakterilerini 5 dakika temas süresi sonunda %99,9 oranında öldürür.*

KATE HUDSON DİYETTEN NEFRET EDİYOR

Shape Magazine'in mart sayısına konuk olan Kate Hudson, deniz kıyısında sportif kıyafetler içinde görüntülendi. 35 yaşındaki oyuncunun baseball kıyafetli görüntüsü ile sportif yönü yansıtılmaya çalışıldı. Dergide yer alan söyleşide iki çocuk annesi Hudson, diyet yapma fikrinden nefret ettiğini söyledi. "Sağlıklı beslenme iki haftalık bir diyet süreci değil, bir yaşam tarzıdır" şeklinde konuştu. Hudson, "Paris'te en sevdiğim lokantada steak, kızarmış patates yiyor şarap içiyordum. Sonra çilekli pasta. Zarif bir kadın yaklaştı şarap bardağımı işaret ederek 'işte senin pastan bu olmalı, böyle düşünmelisin' dedi. Artık hep öyle hareket ediyorum" sözleri ile beslenme tarzını anlattı.

ŞABAT GÜNÜ TELEFON KULLANMIYORLAR

ABD'li ünlü iş kadını Ivanka Trump ile eşi Jared Kushner, Vogue dergisinin mart sayısına verdikleri söyleşide, Şabat'ı gözetmenin yararlarından söz ettiler ve Şabat günleri ailece vakit geçirme fırsatını bulduklarını söylediler.

Ivanka Trump: "Cuma gününden Cumartesi bitimine dek telefon görüşmesi yapmıyoruz. Kızımız Arabella ile doya doya birlikte oluyor, aile olmanın tadını çıkarıyoruz" dedi. Jared Kushner ise eşinin Şabat yemekleri pişirmeyi öğrendiğini anlattı. Kushner çiftinin 2009 yılında gerçekleşen düğünleri öncesi Donald Trump'ın kızı Ivanka Trump Yahudi dinine geçmişti.

SILVERMAN BU KEZ DRAM OYUNCUSU OLDU

ABD'li ünlü standup komedi sanatçısı Sarah Silverman tamamen farklı bir alanda bir adım atarak farklı yeteneklerini de kanıtlamış oldu. 'I Smile Back' adlı sinema filminde varoşlarda yaşayan bir ev kadını rolünü canlandırdı.

Komedyen olarak ünlü olan Silverman dram oyuncusu olarak da başarılı olduğunu hayranlarına gösterdi. Amy Koppelman'ın romanından uyarlanan filmin yönetmenliğini Adam Salky yaptı.

SADDAM'IN HAPİSHANESİNDEN KURTULDU, TRAFİKTE CAN VERDİ

Yıllarca dünyanın farklı köşelerinden savaş muhabirliği yapan, "60 Minutes" adlı haber programıyla tanınan CBS televizyonunun deneyimli sunucusu Bob Simon, geçmişte Irak hapisanesinden canlı kurtulmayı başardığı halde 11 Şubat günü New York'ta bir araba kazasında yaşamını yitirdi.

Kariyeri süresince 27 Emmy ödülü kazanan Simon, Bosna Savaşı sırasında soykırımı konu edinen "Shame of Srebrenica" adlı "60 Minutes" için hazırladığı raporu nedeniyle elektronik gazeteciliğin en saygın ödülü olarak nitelendirilen Columbia Üniversitesinin tahsis ettiği Alfred I. duPont ödülüne layık görülmüştü.

1991 yılında Körfez Savaşı'nın ilk dönemlerinde, Suudi Arabistan ile Kuveyt sınırında tutuklanan ve Saddam Hüseyin'in hapisanelerinde 40 günü aşkın hapis yatan CBS News ekibi arasında yer almaktaydı.

JOAN RIVERS İÇİN ANI KİTABI

Melissa Rivers annesi ve en yakın arkadaşı Joan Rivers'ı yitirdikten sonra üzüntüsünü hafifletmenin yolunu bir anı kitabı yazmakta buldu. Yayınevinden yapılan açıklamada, "The Book of Joan: Tales of Mirth, Mischief, and Manipulation" adlı kitabın 5 Mayıs'ta kitapevlerinin raflarında yer alacağı belirtildi. Bu anı kitabının içeriğinde fıkralar, öyküler ve öneriler de bulunacak. Melissa Rivers, kaleme aldığı kitap hakkında; "Yazdığım kitabın annemi de güldüreceğini umuyorum" dedi. ABD'li ünlü komedyen ve program sunucusu Joan Rivers geçtiğimiz eylül ayında hayata veda etmişti.

Lipfish

artık Nişantaşında

Lipfish

İsveçli bir anne tarafından çocuklara her zaman eğlenceli pozitif renkli kıyafetleri sunmak amacıyla, ilk olarak 2004 yılında tasarlanmaya başlamıştır. Canlı renkler ve oyuncaklı kıyafetler modellerin en çok beğenilen özellikleridir. Modellerin üzerindeki renkli ve 3 boyutlu oyuncaklar sayesinde çocukların ilgisini çekip, hayvan sevgisini aşmaktadır, ürün modellerinde baskı kullanılmıyor, kadifeden aplike olarak yapılmaktadır ve üzerlerinde çocukların eğlenebileceği serbest parçalar bulunmaktadır. Başlangıcından bugüne kadar öncelikli Avrupa'da ve Japonya'da sürekli artış göstererek yayılmaktadır. Ana kumaş kalitesi interlok olup yaz ve kış rahatlıkla kullanılmaktadır.

1PARTİ.COM

Parti Dünyası Nişantaşı
nisantasipartidunyasi

T: 0(212) 232 41 36

Şakayık Sok. No: 57 Giriş Katı, Nişantaşı
nisantasi@partidunyasi.com

“AFFET BİZİ KIZIM SENİ KORUYAMADIK!”

Özgecan anımsattı:

“Küçük bir kız. Tam tamına dört yaşında!

Aylardan Eylül, henüz yazlıktalar. Baba şehre, kışlığa döndürmemiş ailesini...

Âdeta öngörmüş 6 -7 Eylül fırtınasını...

1955 atmosferindeki o barbarlık çığıışlarını sezmişçesine...

Küçük kız – dört yaşında. Tüm kuzenleriyle (hepsi erkek) uçurtma peşinde. Kâinatın bütün renklerini üzerinde barındıran bir uçurtma.

Evlerinin yanı başında!

Küçük kız ve oyun arkadaşları kırılğan kanatlarıyla takılmışlar ardına uçurtmanın, henüz fırtınaya dönüşmemiş Eylül rüzgârının peşine. Masum, meleksi, tüy gibi kanatlarıyla...

O esnada, kahkahayla dopdolu sonbahar tablosunun çerçevesinden, bir adam sızmış. Tırtıl gibi... Melun bir tırtıl! Karanlıklardan gelme. Pardösülü. Sessiz bir hay-

ran rolünde... Veya oyuna katılacak biriymişçesine.

Hedeflediği minik kız idi, dört-yaşındaki!

Kahverengi-pardösülü adam sesinin en yumuşak tonuyla tuttu miniciği elinden. Masal anlatacak olanı dinleyecekmişçesine el ele azcık uzaklarına düşmüşler, diğer mahalleliden, kuzenlerden...

Ve kahverengi-pis-pardösülü adam dört yaşındaki taze-cik dimağın algılayamayacağı fotoğraflar göstermiş kıza. Anlamamış ama yine de gözlerini yumacak olmuş - daha sonraları ona birer karabasan şeklinde dönecek olan siyah/beyaz yansımalar.

Tutmuş kızın ellerini, pardösüden içeri... Uzununu...

Evet. Uzununu tutturmuş ve öylece köreltmış nefsin.

Ve bütün bunlar, birkaç an boyunca... Sessizce...

Sinsice karanlıklardan-gelen-bir-adam tarafından yaşatılmış bu minik kıza – tam dört yaşında iken!”

O dört-yaşındaki-kız: Bu satırların yazarı!
O gün sanırım içime ağlamıştım, sesimi çıkaramadan,
utançtan.
Yıllar sonra bir kişisel gelişim – terapi seansında önüme
düştü, o siyah/beyaz fotolar, o ruhu karartan deneyim.
Ancak çok uzun yıllar sonra, anı dağarcığım bunu dışarı
çıkaramıyordum. 50 yıl kadar sonra...
“Anımsar mı kişi 4 yaşındaki travmasını?”
“O denli incinmişlik o-veya-bu-şekilde hayatın bir
döneminde dışarı çıkar, elbette!”
Terapi seansından sonra yaşananları anlatmak kişisel
gelişimin bir parçasıydı, şüphesiz. Heyhat utanarak,
sıkılarak, üstünü hafifçe örterek de olsa!

Özgecan insanlığın yüzüne çarpan son tokat!

50 veya 60 yıl öncelerinden bu güne ‘dört-yaşındaki-
minik-kız’ın suratına çarpan gibi.

Ne değişti ki o günden bugüne – Özgecan ve tüm
Özgecan’lar için?
Sevgiyi mi büyüttük? Yoksa aydınlığa doğru yolculuk-
lar yerine daha çok karanlıkların yörüngesine mi takıla
kaldık? Hayır! Hayır! Gericiliğe, yobazlığa, çağ dışılığın
karanlığına kaldık!
Yaşadığımız coğrafyada tacize-tecavüze uğramayan bir
kadın tanıdınız mı?
– Ben tanımadım!
Pislik içinde boğulmak istemiyorsak eğer, ayırım
yapmadan, eşitlikle tüm evlâtlara, anaların her doğur-
duğuna sahip çıkmaktan başka yol yok! Gerçekten
yok! Kızlarımız tacize-tecavüze uğratılmasın diye...
Oğullarımız şiddete başvurmasın diye! Birer tacizci,
tecavüzcü veya katil olmasın diye!
Sorumluluk bireyde başlasa da, asıl sorumlu, ülkenin
iklimi!
Kadınlar erkeklerin tehdidi altında bu ülkede! Kadınlar
zulüm altında:
13-15 yaşındaki kızların tecavüze uğradığı ülkemizde,
“kendi rızası vardı,” diyen hukukçulara sahip iken!
Katiller-tecavüzcüler mahkemede kravat taktıkları için
cezaları “iyi halden” tenzil ediliyor ise geçerli hukuk sis-
teminde... Kadına dayak “kocandır, sever de döver de”
diye hoş görülüyorsa yurt genelinde, hatta aydın evlerin-
de...

-Altı yaşındaki-kız ile evlenilir deniyorsa... Flört ile
fahişelik bir tutuluyorsa bir ülkede...
Entelektüel ortamda bile kadın erkek eşitliği tartışma
konusuyken... İktidardaki partinin maliye bakanı,
“kadınlar iş aradığı için işsizlik yüksek,” diyebiliyorsa...
Doğuracağı çocuk sayısına, kürtajına karışabiliyorsa
yönetimdekiler... Yobazlığın başkaca bir düsturu kal-
mamışçasına... Üstüne üstlük “Aile ve Sosyal Politikalar
Bakanı” bir kadın iken!

Son yedi yılda kadın cinayetleri yüzde 1400 kat arttı

Uygarı, temizi, masumu tenzil etsem de sözlerimden...
Her birimize düşen görevler var!
Annelere, babalara, öğretmenlere, yöneticilere... Özellikle
siyasete! Değiştirmeliyiz ülkenin iklimini.
Özgecan’ın bindiği minibüs her an her yerde tedavülde,
serbest dolaşımda! Geziyor şeytanîcesine. Ona rastlaya-
cak, binecek olan hepimizin çocuğu olabilir, kız-erkek.
Felâket çoktandır içimizde, melun bir tırtıl gibi! Uyanın
ey siyasiler!
Ey iktidardakiler, uyanın! Kadın üzerinden yapılan poli-
tikaları terk edin, artık! İsteyen başını örtsün-örtmesin,
isteyen mini eteğini giysin-giymesin! KARIŞMAYIN
ARTIK!

Ey halkım, kurtar kendini meczuplardan, meczup zihni-
yetlerden.
“İdam” çare mi? Kanımca hiç değil! Bize HUKUK lazım,
ADALET ve HUKUK gerek!

ARTIK düşünen insanların ortak bir akıl üretmesi
gerek. Uzun nefesli, nesillere ulaştırılacak bir eğitim,
insan olma erdemi taşıyan... Ve Vicdan!
Her zaman yapılacak bir şey vardır – Yaşadıkça!

Ey Ortak-Akıl! Ey Kutsal-Vicdan! Kanlı-dipsiz girdap-
tan geçerken karanlıklardan, koru bizim meleklerimizi,
çocuklarımızı, torunlarımızı!
Üzgünüz... Barbarlık atmosferimizin kurbanısın: Affet
bizi Özgecan Aslan, seni de koruyamadık!* ■

*NOT: Terapi seansını takiben su yüzüne çıkan -
görünürlük kazanan geçmişimin travması tekrar anımsanıp
gündeme geldiği zaman annem bana aynen böyle söylemişti:
“Affet bizi kızım seni koruyamadık!”

“Yağlı boya tablo eskimeye yüz tuttukça bazen şeffaf bir hal alır. Bu olduğunda veya biraz kazıdığınızda, kimi tablolar da ilk fırça darbelerini görmek mümkündür. “Buna pentimento denir, çünkü ressam pişman olmuş, fikir değiştirmiştir.”

Pentimento,
Lillian Hellman

BİTİRİLMEMİŞ KADIN

LILLIAN HELLMAN

Her ne kadar
bu anı kitabını
Türkçeye
"Tamamlanmamış
Bir Kadın" olarak
çevirenler olduysa
da, benim için
Lillian Hellman
"Bitirilmemiş Bir
Kadın"dır.

Meğer Lillian Hellman ile 1977'de 'Julia' filmi ile tanışmışım da haberim yokmuş. Gerçi filmi izlediğimde o kadar gençtim ki, senaryonun Lillian Hellman'ın 'Pentimento' adlı anı-öyküsünden uyarlandığını farkında bile değildim. Filmdeki o iki kadının, Julia (Vanessa Redgrave) ve Lillian'ın (Jane Fonda) arasındaki dayanışma ve dostluk bugün hala içimi acıtır. Julia'nın gerçek olup olmadığı umurumda bile değildi. Bazı yazar ve yorumcuların Hellman'ın Julia'yı uydurduğunu, aslında Julia'nın gerçek olmadığını iddia ettiklerini yıllar sonra öğrenecektim. Nazi dönemi idi ve solculara yardım etmek için Avusturya'da bulunan dostu Julia, Amerika'lı Lillian'dan para istiyordu. Lillian yakışıklı, gri saçlı sevgilisi Dashiell Hammett ile kumsalda oturmuş bunu tartışıyordu. Bütün tehlikeleri göze alarak Lillian trene binecek ve ne olursa olsun çocukluk arkadaşına parayı götürecekti. Alman subaylar (herhalde Gestapo'ydu) denetim için trene bindiğinde, Lillian'ın, yani Jane

Fonda'nın gözlerindeki korkuyu ve nasıl heyecanlandığını unutamam.

Ne var ki beni en çok etkileyen filmin açılış sahnesiydi. Yağlıboya bir resim vardı ve resimde bazı değişiklikler oluyor, güzel bir erkek sesi de şöyle diyordu:

"Yağlı boya tablo eskimeye yüz tuttukça bazen şeffaf bir hal alır. Bu olduğunda veya biraz kazıdığınızda, kimi tablolar ilk fırça darbelerini görmek mümkündür. Kadın elbisesinin içinden görülen ağaç. Köpeğinden kaçan bir çocuk. Artık denize açılmayan eski bir tekne. Buna pentimento denir. Çünkü ressam pişman olmuş, fikir değiştirmiştir. Belki de şunu demek daha doğrudur, eski kavramın daha sonra yeni- siyle değiştirilmesi, görmenin ve sonra bir daha görme- nin bir yoludur."

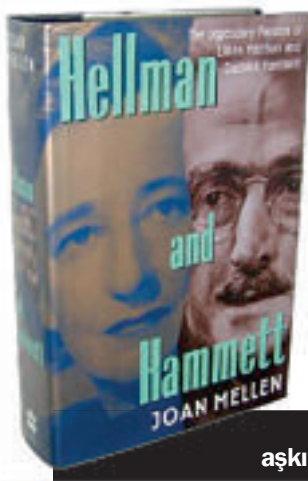
gınızda, kimi tablolar ilk fırça darbelerini görmek mümkündür. Kadın elbisesinin içinden görülen ağaç. Köpeğinden kaçan bir çocuk. Artık denize açılmayan eski bir tekne. Buna pentimento denir. Çünkü ressam pişman olmuş, fikir değiştirmiştir. Belki de şunu demek daha doğrudur, eski kavramın daha sonra yeni- siyle değiştirilmesi, görmenin ve sonra bir daha görme- nin bir yoludur."

Yönetmen Fred Zinnemann, 'Julia' adlı filmini öykünün yazarı Lillian Hellman'ın bu cümleleriyle başlatmıştı. Lillian Hellman, "resmin içindeki resmi" tıpkı bir ressam gibi kazımış, hayatındaki çok özel insanları "pentimento" yöntemiyle, ama bir edebiyatçıya yakışır şekilde ustalıkla gözler önüne sermişti. Film özet olarak Lillian Hellman'ın Julia adında bir kadınla yıllara yayılan ve arka fonunda 30'lu yıllarda hızla savaşa doğru giden bir dünyanın olduğu arkadaşlığının öyküsüydü.

Korkusuzca yaşadı, tutkuyla yaşadı, aşkla yaşadı...

"Vicdanımı bu yılın modasına göre biçimlendiremem."
Lillian Hellman

Devrinin önünde gitmiş, aykırı, tartışmacı, mücadeleci ve kavgacı bir kadın, ama aşk kadını da Lillian Hellman. Kendisini sanırım üç farklı yönü ile ele almam daha doğru olacak. Hellman'ın sanatı ve önemi, Senatör McCarthy'nin başlattığı komünist avı dönemindeki duruşu, kara listeye alınması ve otuz yıl birlikte olduğu ama hiç evlenmediği sevgilisi, mentoru, büyük aşkı, polisiye kitapları yazarı, suç romanlarında devrim yapmış Dashiell Hammett ile efsane ilişkisi. Bu ilişki o denli önemli, hoş ve farklıdır ki, üstüne kitaplar ve oyunlar yazılmış. William Luce'nin yazdığı "Lillian" adlı tiyatro oyunu Türkiye'de ilk kez 2000 yılında Tiyatro Stüdyosu tarafından sahnelenmiştir. Bildiğim kadarı ile Aliye Uzunatağan'ın mükemmel yorumuyla hala sahnelenmekte.

Hellman ile Hammett'in efsane aşkı kitaplara ve filmlere konu oldu.

Aliye Uzunatağan Lillian'ı canlandırıyor

Lillian rolündeki Jane Fonda 'Newsweek' Dergisi kapağında

Julia filminin afişi: Senaryo Lillian Hellman, Yönetmen Fred Zinnemann

Önce hayat!

"Demokrasiyi nasıl yorumlayacağımı bana polislerle yargıçlar öğretecek değil."
Lillian Hellman

1905 yılında New Orleans'ta Alabama'lı varlıklı Amerikalı bir anne (Julia Newhouse) ile Alman kökenli Yahudi (Max Hellman) bir babanın kızı olarak doğan Lillian'ın çocukluğu, daha sonra eserlerinde izleri görülecek eksantrik ve para canlısı akrabalarının yanında geçer. Süt annesi siyah bir kadındır. Bazı yorumculara göre, Lillian'ın ırk ayrımcılığına şiddetle karşı çıkmasının ve sosyal adaleti savunmasının kökeninde belki de bu olgu yatmaktadır. Çocukluğu boyunca senenin altı ayını New Orleans'da teyzelerinin yanında, diğer altı ayını New York'da geçirmiştir. New York ve New Orleans arasında mekik dokuması, onun kendi yurdunun sınırları içerisinde çok farklı kültürleri yakından tanımasını sağlar. Son derece başına buyruk bir kız olan ailenin tek evladı Lillian, on üç yaşında nasıl evden kaçtığını ve sevgili babasının onu bulup nasıl eve dönmeye ikna ettiğini yıllar sonra yazacağı anı kitabı "An Unfinished Woman" (Bitirilmemiş Bir Kadın)'da ayrıntıları ile anlatacaktır. Liseyi bitirdikten sonra, Columbia ve New York Üniversitelerine devam eder ama sıkılır. 1920'lerin yazar ve sanatçıların hareketli bohem yaşantısıyla tanışacağı bir yayımcılık şirketinde iş bulup üniversiteyi bırakır. Burada tanıştığı genç yazarlardan Arthur Kober ile evlenir ve Hollywood'a taşınırlar.

1930'larda Hellman MGM film stüdyosunda düzeltmen olarak iş bulacak ve zamanın sanat ve politik hayatına bizzat katılma şansını elde edecektir. Coşkulu bir solcu olarak iş yerindeki diğer düzeltmenleri sendika kurmaya ikna etmiştir. Bu politik girişimleri sayesinde otuz yıl birlikte olacağı dedektif öyküleri yazarı Dashiell Hammett'i

taniyacak ve 1932’de eşinden boşanacaktır. Hammett’in teşviki ve hatta kışkırtmasıyla, Hellman 1934’te tamamladığı “The Children’s Hour” (Çocuk Saati) oyunu ile profesyonel yazarlık hayatına adım atmıştır. Oyunda başarılı bir öğrenci tarafından lezbiyen olmakla suçlanan iki kadın öğretmeninin öyküsü ele alınmaktadır. Suçlamaları kaldıramayan öğretmenlerden biri intihar edecektir. “The Children’s Hour”, gücün kötüye kullanılmasının etkilerini irdeleyen, sürükleyici ve duygusal bir oyundur. Broadway’de yedi yüzden fazla kez sahnelenen oyun anında büyük sükse yapacak ve yazarına şöhret getirecektir. Bu oyunu 1936’da “In Days to Come” (Önümüzdeki Günler) ve 1939’da “The Little Foxes” (Küçük Tilkiler) izlemiştir. Üç aile ferдинin aile işini kontrol etme didişmesini konu edinen “Küçük Tilkiler”, aslen kapitalist düzene karşı bir yakınma gibi görünse de, oyun aynı aileden üç insanın iç dünyalarının sorgulanması ile ilgilidir. Politika gibi kuru bir konu ile bireysel mücadele ve çatışmalar gibi insancıl duyguları harmanlama becerisi, belki de Hellman’ın en büyük başarısı olmuştur. Senaryosunu Lillian Hellman’ın yazdığı, 1942’de William Wyler tarafından filme alınan ve başrolde Bette Davis’in

The Little Foxes (Küçük Tilkiler) Film afişleri: film dokuz dalda Oscar’a aday oldu

müthiş bir performans sergilediği Küçük Tilkiler, dokuz dalda Oscar’a aday gösterilmiştir. Tiyatro Eleştirmenleri Ödülü’nü aldığı “Watch on the Rhine” (Ren Bekçileri) ve “The Searching Wind” (Keskin Rüzgâr) gibi anti-faşist oyunları yazacağı 1940 ile 1950 yılları arasında Hellman, politik faaliyetlerde giderek daha aktif rol almaya devam etti. Her iki oyunda da Hitler ve Mussolini’ye zamanında karşı koymadıkları için Amerika’yı başarısızlıkla eleştirmiştir. 1960’lardan sonra oyun yazmayı bir kenara bırakıp, ‘Anılar... Gerçek Anılar mı?’ bölümünde sözünü edeceğim anı-kitaplarını kaleme almıştır. Öğrencilerin hükümete karşı protestolarından çok etkilenen Hellman’ın üniversitelerde ders vermeye başlaması da bu döneme rastlar. Harvard ve Yale gibi üniversiteler de dahil olmak üzere, ömrünün sonuna dek pek çok üniversitede ders verecektir.

Sonra Kimlik!

Öncelikle Lillian Hellman’ın neden yirminci yüzyıl Amerikan Edebiyatı’nın temel taşlarından biri olduğunu açıklamam gerekecek. İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan Tiyatrosu’na bakıldığında, sosyal, politik ve ahlak içerikli konuların gittikçe arttığına tanık oluruz. Savaşın bitiminden 1960’lı yılların başına kadar geçen bu süre, Broadway Tiyatroları’nın yani Amerikan Tiyatrosu’nun ‘Altın Çağı’ olarak da bilinir. Bu nedenle, Hellman, Edward Albee, Eugene O’Neill ve Arthur Miller gibi oyun yazarları ile birlikte yirminci yüzyıl Amerikan tiyatro edebiyatını yarattı demek sanırım yanlış olmayacak. Peki, neden bu kadar önemlidir Lillian Hellman? Amerika’nın önde gelen oyun yazarlarından ve Hollywood’un “büyük dönemi”nin doruktaki senaristidir. Kendi yaşamını anlattığı anı kitapları ile en çok satan kitapların yazarıdır. Gençlikten ölümüne dek sol eğilimli bir “eylemci”dir. Siyasal örgütleri desteklemiştir. Ulusunun siyasal arenasında bir “kadın kahraman” olarak anılır. Yarı yüzyıl boyunca Amerika’nın kültürel ve toplumsal yaşamında egemen bir kişiliktir ve giderek bir efsaneye dönüşmüştür. Başarılı yazarlığının yanı sıra, “kızıl avına” çıkan Senatör McCarthy’nin başını çektiği “hain kızillara” yönelik cadı avının yürütme organı olan Temsilciler Meclisi Amerika Karşıtı Eylemler Sorgulama Komitesi’nin isteklerine zarafetle ve kararlılıkla karşı koymuştur. Bu tarihsel sorgulamadan zafer ile çıkarak yönetime onurla karşı koyuşun adeta sembolü haline gelmiştir. “Kendimi kurtarmak adına, yıllar önce tanıdığımız suçsuz kişilere zarar vermek insanlığa, namusa ve onura aykırıdır,” diyerek komitenin istediği isimleri vermeyi reddetmiş, bu nedenle kara listeye alınmış, işsiz kalmış, hatta evini bile satmak zorunda kalmıştır. 1930’ların Hollywood’unda radikal bir politik harekete katılmak modaydı. Başka yazarlarla birlikte Hellman da reform yapma şevkiyle kendisini sol görüşe adanmış, özgür ruhu ve herhangi bir parti üyeliğini reddetmesi kendisini o günün kadın yazarlarından ayrı kılmış, yazılarına kural tanımayan bir üstünlük vermiştir. Daha küçücük bir çocukken bile haksızlığa karşı çıkan ve beyazların arasında değil, siyahlarla birlikte yaşamak istediğini söyleyen Lillian Hellman’ın gerçekten renkli bir hayat hikâyesi var, çünkü kendi anı kitabında “Hain Zamanlar” olarak tanımladığı çalkantılı bir dönemde, kişiliğinden ödün vermeden, dürüstçe mücadele etmiştir. Yaşamı boyunca bencillığe, haksızlığa ve sömürüye karşı çıkmış bir kadındır. Canı çektiğinde kalkıp İç Savaş döneminde İspanya’ya Hemingway’in yanına gitmiş, ABD’ye dönüşünde İspanya’daki özgürlükçü güçlere para göndermek için başarılı bir yardım kampanyası başlatmış, Paris’teki entelektüel havadan ilham almak için orada bir başına yaşamış, Rus Devleti’nin daveti üzerine biraz çekinerek de olsa, ta Moskova’ya kadar gidip konuşma yapmış, sahnelenen oyununu izlemiş ve dönerken şöyle bir Berlin’e uğrayıp orada bir iki ay geçirmiş, başına buyruk, gözü pek bir kadın.

Lillian Hellman: Hem bir yazar, hem de bir Yahudi'yim.

Avrupa'da faşizmin hızla yayıldığını ve Amerika'da da benzer politik gelişmelerin olabileceği korkusuyla söyledikleri dikkat çekicidir.

"Hem bir yazar ve hem de bir Yahudi'yim. Hırsın kötü, zulüm ve perseksiyonun daha da kötü olduğunu söylemek istersem, kötülük ve zulümden beslenenlerin kötülükleriyle damgalanmadan yazarlığıma devam edebileceğimden emin olmak istiyorum. Aynı zamanda, küfür edileceğim, kampa sürüleceğim veya geceleri sokakta dolaşmamın yasaklanacağı gibi korkularım olmadan bir Yahudi olduğumu söyleyebilmeye de devam etmek istiyorum."

*Lillian Hellman,
Amerikan Kitap Satıcıları Birliği öğle yemeği, Ocak 1940*

Lillian Hellman: Tıpkı İncil'de anlatıldığı gibi, çekirgelerle birlikte yeryüzünde toprağı ve üzerindeki her şeyi yiyen insanlar da var. Onların yaptıklarını seyredenler de...

Anılar... Gerçek Anılar mı?

Aslında oyun yazarı değil, roman yazmak istediği için yazın hayatına atıldığını, tiyatro izleyince değil, sadece oyun yazarken mutlu olduğunu her fırsatta söyleyen Lillian Hellman, hayatının ikinci döneminde oyun yazmayı bırakıp başlıca üç anı-kitap denebilecek eser vermiştir. Bunlar "An Unfinished Woman" (Bitmemiş Bir kadın), "Pentimento", ve "Scoundrel Time" (Hain Zamanlar). "An Unfinished Woman" kitabını büyük zevkle okudum. Eğlenmek, akılcıca gülmek, bir devri

"Ne biçim bir sözcüktür gerçek. Güvenilmez, hatırlanması zor, aldatıcı. Bu kitaplarda gerçeği anlatmaya çalıştım... Ama şimdi bir kez daha okuduğumda görüyorum ki, kendimden çok şey saklamışım. Her zaman değil, ama bazen."
Lillian Hellman

yakından tanımak, İspanya İç Savaşı'nda veya o yıllarda Paris sanat hayatının nasıl olduğuna göz atmak, Rusya'da ve Berlin'de bulunmak, F. Scott Fitzgerald veya Ernest Hemingway gibi büyük yazarlarla kendini aynı odadaymış gibi hissetmek isteyenlere hararetle önereceğim bir kitap. Bu kitabı çok sevdim. Hayatına kimi zaman dokunan fakat ya fazla genç, ya fazla meşgul, ya fazla kalbi kırılmış, ya da fazla içkili olduğu için zamanında anlayamadığı insanlarla ilgili. Yani, bu insanlarla ilişkide bulunduğu zamanlar, onların neyi, neden veya nasıl yapmaya motive olduklarını anlayamamış, geriye dönüp anlamaya çalışıyor. Tıpkı bir ressamın "pentimento"sı gibi. Olay ve insanlar dikkatle anlatılmış, belli ki kimseyi kırmamaya çalışıyor ama tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi, ayrıntılar eksik. Hayat da zaten böyle değil midir? Başka biri hakkında her şeyi gerçekten bilebilir miyiz? Hellman, olayları ve dokunduğu insanları biz anlayalım, biz yargılayalım istiyor. Beni en çok şaşırtan gözlemlerindeki samimiyet oldu. İçinden geldiği gibi yazmış. Kıvrımmamış, yaltaklanmamış, özür dilememiş, ne yaşıydıysa o.

Mary McCarthy: "Ne yazdıysa yalan!"

"Every words she writes is a lie, including the 'a' and 'the.'" Mary McCarthy

Karşılıklı atışma yazarlığın şanıdır. Öldüğü güne kadar Stalin'i savunmaya devam etmiş bir 'Stalin' hayranı olan Lillian Hellman, kendisi gibi sıkı bir solcu kimliğine sahip, fakat kendisinin aksine anti-Stalinci görüşleri savunan yazar Mary McCarthy ile hayatı boyunca çatışmıştır. Öyle ki, makalelerinden, oyunlarından, eleştirilerinden çok birbirleriyle olan kavgaları, atışmaları, yerli yersiz her ortamda birbirlerine laf sokuşturmaları ile ünlü oldular demek yalan olmaz. Mary McCarthy son ve başarısız romanının tanıtımı için çıktığı bir televizyon şovunda Hellman ile neden bu kadar didiştirdiği sorulduğunda, "every word she writes is a lie, including 'and' and 'the'" ("o kadının yazdığı her sözcük yalandır, 've' ve 'o' dahil olmak üzere.") demiştir. Edebiyat dünyasına bomba gibi düşen bu cümle, Hellman'ın anılarının gerçekliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. Pek çok yazar "Acaba yazdıkları doğru mu?" veya "Bunlar

gerçekten oldu mu?" gibi sorular yönelten yazılar yazmışlarsa da, benim gibi "Julia'nın gerçek olup olmaması beni hiç ilgilendirmiyor," diyenler de oldu. Daha ileri gidip, "Neden Hellman ile Hammett'in birlikte çekilmiş hemen hiç fotoğrafı yok?" diye ilişkisini sorgulayanlar bile var. O zamanlar çok daha zengin ve başarılı olan Hellman, 2,25 milyon dolarlık bir tazminat davası açmış, fakat dava Hellman'ın ölümüne dek sonuçlanamamıştı. Hatta bu efsanevi düşmanlık, "Contentious Minds: the Mary McCarthy/Lillian Hellman Affair" (Kavgacı Ruhlar: Mary McCarthy/Lillian Hellman Olayı) isimli bir tiyatro oyununa ilham kaynağı bile olacaktı.

Mary McCarthy ve Lillian Hellman: ezeli düşmanlar

Ve Efsanevi Aşk...

Lillian Hellman'ın hayatının en önemli eksenini belki de ünlü yazar Dashiell Hammett ile Hammett'in ölümüne kadar sürdürdüğü otuz yıllık ilişkidir denebilir. "Dash olmasaydı yazamazdım," demiştir Hellman. Hepsini sahnelemiş sekiz oyununu, iki oyun uyarlamasını, hepsi çekil-

"Hayattaki en büyük başarım Dashiell Hammett ile olan ilişkimdir." Lillian Hellman

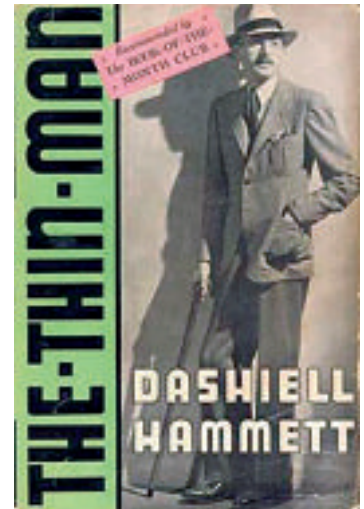
Lillian Hellman ve Dashiell Hammett: Birlikte çekilmiş ener fotoğraflarından biri

miş on beş film senaryosunu, üç anı kitabını ve aldığı sayısız ödülü bir kenara itmiş, hayattaki en büyük başarısının Hammett ile sürdürdüğü ilişki olduğunu söylemiştir. Otuz altı yaşındaki gri saçlı dedektif öyküleri yazarı yakışıklı Dashiell Hammett'e 1930'da bir Hollywood lokantasında rastladığı gün, Lillian Hellman yazar olmaya heveslenen henüz yirmi beş yaşında genç bir kadındı. Hammett'in dedektif edebiyatına bomba gibi düşen kitabı "The Maltese Falcon" (Malta Şahini) o yıl yayınlanmıştı. Birlikte inişli çıkışlı otuz yıllık bir serüvene yelken açtılar. Birlikte yazdılar, birlikte bolca sigara ve içki içtiler, kaliteli, hareketli ve yoğun bir hayat yaşadılar. Hellman'ın dediği gibi birbirlerinin "zevkini çıkardılar". Her ikisi de bir noktada eşlerinden ayrıldı ama hiç evlenmediler. Lillian Hellman, Hammett gibi Komünist Parti üyesi olmasa da, neticede her ikisi de sol görüşü benimsemişlerdi ve 1950'lerde Amerika'daki komünist avı dönemlerinde birbirlerine destek oldular.

Gri saçlı dedektif öyküleri yazarı Dashiell Hammett'e rastladığı gün Hellman'ın hayatı değişti.

Lillian Hellman ve Dashiell Hammett Amerika'nın en parlak yazarları ve politik aktivistleriydiler. Her ikisinin de yüksek prensipleri, bir sürü maceraları oldu, gerçek adına mücadele verip kimi zaman yalan söylediler ve bugün edebi klasikler arasına giren kitaplar ve oyunlar yazdılar. Amerika'nın en gizemli dedektif romanları yazarı Hammett, dedektif romanları yazımında yepyeni bir çığır açtı, suç öykülerine bambaşka bir soluk getirdi. İkinci kariyerinde ise Hellman oyun yazarlığının yanında usta bir yazar olduğunu da kanıtlamak adına, Amerika'nın en tartışmaya yol açan anı yazarı oldu. Yalancılıkla ve olayları uydurmakla suçlandı.

Hammett'in yazdığı son dedektif romanı "İnce Adam" sinemaya uyarlanmış ve televizyon dizisine konu olmuştur.

Biraz da Özel Hayatlarına Girelim...

Dash ve Lillian zeki, cin gibi, sivri dilli ve hatta küstah sayılabilecek kadar açık sözlüydüler. Bir keresinde Hellman, Dash'in başka kadınlarla buluştuğu evinin barını paramparça etmiştir. Lillian 1951 yılında, "The Autumn Garden" (Güz Bahçesi) adlı oyununu bitirdiğinde her zaman yaptığı gibi Dash'in oyunu okuyup fikrini söylemesini istemiş, Dash okuduktan sonra, "Eğer yazar bozuntusu gibi yaza-

caksan, git başkasıyla yaşa," diyerek yazıyı Lillian'ın suratına fırlatmıştır.

Hellman'ın biyografisini kaleme alan ve Hammett'in 1961'de ölümünden sonra Lillian'ın sevgilisi olan Peter Feibelman, "Birbirlerine kolay alışmadılar. Kozlarını paylaşmaları ve kuralları anlamaları zaman aldı. Hiç biri tek eşliliğe veya evliliğe meraklı değildi ama sadakatsizlik ile ihanet arasında fark vardır. İkisi de bunu biliyorlardı," der. 1950'lerin komünist avı sırasında cesaretle birbirlerine destek oldular. Bir zamanlar Komünist Parti üyesi olan Hammett altı ay hapiste yatmayı gururla kabullendi. Sol fikirleri savunan ama asla hiçbir politik parti taraftarı olmayan Hellman, Hammett'e, "benim de gelmemi istiyor musun?" diye sordu. "Hayır," dedi Hammett, "sen orada ölürsün. Güçlüsün ama dayanma gücün yok. Benim dayanma gücüm var." Hammett hapis yatacak ve hapis-ten hasta çıkacaktır.

Ama Hammett 1956'da akciğer kanseri ile mücadelesinde dayanma gücünü kaybetti. Lillian Manhattan'daki evinin kütüphanesinde ona bir yatak kuracak ve öldüğü güne kadar, beş yıl boyunca ona bakacaktır.

1984'de Martha's Vineyard'daki yazlık evinde 79 yaşında ölene dek Lillian hiç evlenmedi.

1940'larda sevgililerinden biri ısrarla onunla evlenmek istemiş, Lillian redetmiş ve kararını

Hammett'e "onunla evlenmemeye karar verdim," diye bildirmiştir. Hammett,

"Hiç zahmet etmeseydin," diye karşılık verecektir, "zaten ben bırakmazdım."

Hemen hemen hiç göremeyecek kadar körleşmesi, diyabeti ve bir dolu sağlık sorunlarına rağmen 1984 yılında 79 yaşında ölene dek elinden sigarayı bırakmadı, seyahat etti, üniversite ve kurumlarda kendi politik görüşlerini savunan konuşmalar yaptı. Yazılmasının üstünden altmış küsur yıl geçmesine rağmen "The Little Foxes" (Küçük Tilkiler) başta olmak üzere, oyunlarının çoğu hala tiyatrolarda ve Broadway'de sahnelenmekte. Diyeceğim o ki, öldü ama hala bizimle birlikte. Bir yazar daha ne ister? ■

“Diyeceğim o ki, öldü ama hala bizimle birlikte. Bir yazar daha ne ister?”

Rina Eskenazi

Lillian Hellman'ın ölümünden önce çekilmiş son fotoğraflarından biri: Martha's Vineyard'daki yazlık evinin bahçesinde her şeye rağmen mutluydu

GYMBOREE

Gymboree müzik sınıfları

Bebekler müziği daha anne karnındayken duymaya ve anlamaya başlarlar. Anne karnında dinlediği müzik bir bebeğin ilk ninnileri gibidir aslında. Müzik dinleyerek yetişen çocuklar, ileride yaşıtlarına nazaran daha sakin ve duygusal açıdan daha huzurlu oluyorlar. Bunun yanında, yaratıcılık, sosyal-lık, hafıza, matematik, dil ve duygusal zeka gibi alanlarda çok daha hızlı gelişim gösteriyorlar.

Gymboree müzik programı tüm bu alanların hepsine birden katkı sağlamak üzere oluşturulmuştur. Çocuğunuzun gelişimi-ne şarkılar, danslar, enstrümanlar ve harekete dayalı oyunlarla katkıda bulunurken, müzik sevgisini de aşılar. Ritm, melodi, ton, vuruş gibi müziğin temel kavramlarını keşfetmelerine yönelik farklı müzik programları belirli periyotlarla işlenir. Yaş aralıkları-na göre 3 grup müzik dersi yapılmaktadır.

MÜZİK 2 (16-28 AY)

Her ay, Latin, Rock'n Roll, Klasik müzik başta olmak üzere, birçok müzik eşliğinde danslar edilir, şarkılar söylenir ve melodi ve ritm keşfine yönelik .aktiviteler yapılır

MÜZİK 1 6-16 AY

Eğlenceli ve neşeli şarkılarla ses, melodi ve ritm keşfine yönelik aktiviteler yapılır.

MÜZİK 3 (28-36 AY)

Ebeveynli yada ebeveynsiz olarak katılınabilen derslerde, ritm, tempo, ses ve müzikal formlar doğrultusunda kendini ifade edebilmeye yönelik aktiviteler yapılır.

İstanbul Cad. Sinasos Alışveriş Merkezi Kat. 3
Göktürk Kemerburgaz

(0212) 322 44 59 - (0212) 322 43 38

www.gymboreeturkey.com

[gymboreekemerburgaz/Facebook](https://www.facebook.com/gymboreekemerburgaz/)

[gymboreekemerburgaz/instagram](https://www.instagram.com/gymboreekemerburgaz/)

Erzincan'ın **Kemaliye**'sinin anlatacakları var

- Beklenti-ötesi bir kültür
- Şaşırtıcı bir doğa
- Âdeta bir masal diyarı

B

aharların birinde, ilk mi, son mu hiç önemli değil, lâkin gözleri yaşlı bir havada heyecan verici bir coğrafyadayız... Ummadığımız bir kültür ile karşı karşıya.

Yöresellik – renklilik bir arada! Anı dağarcığımıza yeni bir kayıt, tüm masallarda hayalleri süsleyen dumanlı dağların eteklerinde, Erzincan'ın dokuz ilçesinden biri, Kemaliye'deyiz. Eski adı ile Eğin.

Keban Barajı Gölü'nün yanı başında, Malatya, Sivas, Tunceli ile Elazığ'a kapı-komşu.

11. yüzyılın ilk yarısında Van yöresinden göçen Ermenilerce iskân edildiği bilinmekte. Kasaba antik dönemde "Agn" olarak anıldı, Ermenice "göz, pınar" anlamında. (İbranicede de "ay'n" göz anlamına geliyor!) Daha sonraları, Türkçede Eğin şeklini alan...

Yüzyıllar boyu Ermeniler ve Rumlar ile iç içe yaşayan Kemaliyeliler, sanat ve ticarete çok ileri seviyelere ulaştı. 1922'de, Kurtuluş Savaşında ilçe halkının Kuva-yı Milliye güçlerine maddî -manevî katkılarından dolayı Atatürk o tarihe kadar ilçenin Eğin olan ismini, kendi adına ilişkin Kemaliye olarak değiştirdi.

İpek yolu üzerinde... Zorlu bir coğrafya olsa da – tüneller ve köprüler ile tamamen dönüştürülmüş.

Müthiş bir köprü kültürü var...

"Köprü", yazar Ayşe Kulin tarafından kaleme alınan aynı adlı romandan esinlenilerek çekilen bir televizyon dizisi... Erzincan Valiliği sırasında Vali Recep Yazıcıoğlu'nun yapılması için büyük emek harcadığı Başpınar Köprüsü'nün konu edildiği film.

2003 yılında geçirdiği trafik kazasında (suikast mı?) hayatını kaybeden Vali Recep Yazıcıoğlu'nun yaşamından yola çıkılarak çekilen dizi idealist bir valinin (Faruk Yazıcı), merkeziyetçi-bürokratik yapının doğal sonucu

Acemoğlu
Kanyonu

olarak 'soğuttuğu', birbirinden uzaklaştırdığı, hatta kimi zaman kopardığı devlet-halk ilişkisindeki kısır döngüyü kırma çabası üzerine odaklanır. Bu çabanın görünürdeki somut hedefi ise, yaklaşık otuz yıldır, yukarıda sayılan sebeplerden ötürü bir türlü yapılamayan bir "Köprü"! İktidarlar gelip geçer, o yöreden seçilen milletvekilleri, her defasında bin-bir umutla Ankara'ya gönderilir, içlerinden bakanlar, başbakanlar çıkar. Sayısız raporlar, projeler hazırlanır, ama köprü ne hikmetse bir türlü yapılamaz. Bu arada hastalar hastaneye yetişemez, çocuklar okuluna gidemez, bazıları Karasu'nun hışmına uğrayıp sulara kapılır, gencecik anneler, karınlarında çocuklarıyla ölür.

Orada bulunduğumuz akşamların birinde, Kemaliye Kültür Merkezi'ndeki "sıra" gecesinde bağlama çalan, Yazıcıoğlu'nun Erzincan Valisi iken hem makam şoförü, hem de kaptanı, Yılmaz Yücesoy'du. Bizlere, hayran olduğu O insanı anlattı – Süper Vali Recep Yazıcıoğlu'nu... Nasıl bir vatan evlâdı olduğunu, adam gibi bir adamı hasretle andı, O'nu anlattı:

Erzincan Valiliği esnasında Yazıcıoğlu, doğa sporları ile uğraşmış ve yörenin doğa sporları turizmüne açılmasına destek vermişti. Özellikle su kayağına, 'rafting'e olan ilgisini, kış-yaz, soğuk-sıcak demeksizin sportmenliğini, gözü-pekliliğini... İnandıklarına cansiperane yaklaşımını, bir kış günü buz gibi sulara nasıl düştüğünü ve daha sonra da onu nasıl bulduklarını... Anlattı da anlattı.

Kemaliye-Başpınar arasında Karasu Nehri üzerinde inşa edilen (Fırat Nehri'nin Kemaliye'den geçen kolu), yapımında ünlü Erzincan Valisi'nin çok emeğinin geçtiği ve Köprü dizisine de konu olan köprünün adı Vali Recep Yazıcıoğlu Köprüsü...

Kemaliye ile Çaltı İstasyonu arasındaki en uzun karayolu tüneli de Vali Recep Yazıcıoğlu adını taşıyor. Aynı dönem, bölgede devlet-halk işbirliği sağlandığı gibi, Alevî – Sünnî konusu da çözülmüş.

Yazıcıoğlu'nun öneyak olması ile her türlü doğa sporları aktiviteleri için elverişli parkurlara sahip Kemaliye'deki Karanlık Kanyon (ABD'deki Grand Canyon'dan sonra dünyanın ikinci büyük karanlık kanyon) bir

doğa harikası... Karanlık Kanyon'da sudan yüksekliğin 480 metre olduğu ve karşılıklı iki yaka arasındaki mesafenin 500 metreye ulaştığı iki noktadan gerilmiş çelik halattan, Fırat içerisindeki küçük bir kara parçasına atlamak suretiyle gerçekleştirilen "Base-Jumping" gösterileri izleyenlerin adeta nefeslerini tutarak seyrettikleri görsel şölenler!

Karayoluna paralel giden raylar... Aynen bildiğimiz Kara Tiren misali... 1900'lerde önemli bir ticaret üssü. Bu ilçe, "ticaret için Eğin'e gidilir," şeklinde anıldı. Hac yolunda, Mekte, Medine'ye gidip gelenlere de uğrak! Şimdilerde yaz ayları 6000 - 7000 kişiye ulaşan Kemaliye'nin kışlık nüfusu 2.500 kadar.

Önceleri, Osmanlı döneminde Eğin'in nüfusu 40.000 civarındaydı. Osmanlı Ordusu burada ordugâh da kurmuştu. Tehcir ve iki mübadeleden sonra nüfus doğal olarak erimiş oldu. 12. yüzyılda bu yöredeki Müslüman, Rum, Ermeni köyleri; Trabzon – Giresun hattının hinterlandının ticaret hayatında etkin olan Yahudiler de mevcuttu.

Eğin / Kemaliye kapalı bir bölge, yüksek dağlarla çevrili. Ve aynı oranda derin vadiler... Halkı 100 yıllık kararlılık sergileyerek el-emeğiyle, kazma-kürekle tüneller kazdı. Aynen Ferhat gibi, dağları delerek... Kemaliyeliler kapalılıklarına karşın zoru başarmışlar ve var olmayı sürdürmüşler, üst yönetime, yani devlet yönetimine de geçmişler.

Çok eğitimli bir demografik yapısı olan Eğin'in Ermenileri özellikle yapı ustalarıymış. Başarılarıyla saraydan da haklar elde etmişler ve servetlerini yaşadıkları bu bölgeye aktarmışlardı. Aynı doğrultuda da okuma-yazma oranının Türkiye ortalamasının hayli üzerinde bir ilçe, Kemaliye.

Türkiye'nin aydın insanlarını yetiştirmiş. Ünlülerin de doğup büyüdüğü bir yer, burası! Kemaliyeli olanlardan birkaç isim:

Eski Sanayi-Ticaret Bakanı Ali Coşkun, yapımcı Mustafa Oğuz, şair Behçet Kemal Çağlar, oyuncu Cem Davran, Roma Büyükelçisi Uğur Ziyal, gazeteci Tuncay Özkan, İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, ve şair-yazar Ahmet Kutsi Tecer...

Anımsadınız mı Tecer'i?

Dinlerken – söylerken burun direği-
min sızladığı, vatan kokusu doldurur-
ken ciğerleri, çocukluğumu anımsa-
tan dizelerinde büyüleyen bir doğa...

*Orda bir köy var, uzakta,
O köy bizim köyümüzdür.
Gezmesek de, tozmasak da
O köy bizim köyümüzdür.*

*Orda bir ev var, uzakta,
O ev bizim evimizdir.
Yatmasak da, kalkmasak da
O ev bizim evimizdir.*

*Orda bir ses var, uzakta,
O ses bizim sesimizdir.
Duymasak da, tınmasak da
O ses bizim sesimizdir.*

*Orda bir dağ var, uzakta,
O dağ bizim dağımızdır.
İnmesek de, çıkmasak da
O dağ bizim dağımızdır.*

*Orda bir yol var, uzakta,
O yol bizim yolumuzdur.
Dönmesek de, varmasak da
O yol bizim yolumuzdur.*

Yerleşim dokusunu hep korumuş bu bölge. Doğa ile insanın uyumlu birlikteliği... Oradaki, uzaktaki o köye gittik! Tecer'in de köyü, Apçağa! Apçağa Köyü girişinde Prof. Metin Sözen 'Okuma Odası'. 1970'li yıllarda ÇEKÜL Vakfı Başkanı Metin Sözen'in ve Kemaliyelilerin duyarlı yaklaşımlarıyla kent, kimliğini korumak için mücadeleye başladı. Eldeki sınırlı kaynaklarla var olanı korumak için çalışmalar yürütmek kolay olmadıysa da ÇEKÜL Vakfı'nın "7 Bölge 7 Kent Projesi" kapsamında yer alan Kemaliye'de, sivil toplum örgütlerinin ve kent yöneticilerinin de katılımıyla pek çok başarıya imza atıldı. Böylece Kemaliye ve çevre köylerinin tarihî evleri, hikâyeleriyle birlikte

Ahmet Kutsal Tecer

korunmakta... Restore edilen evlerin sahipleriyle sözlü-tarih çalışmaları yapılırken aynı zamanda somut olmayan mirasın korunması da hedefleniyor. Somut olmayan miras, maddî varlığımızın tamamlayıcısı... Evlenme törenleri, doğumlar, gurbete gidiş öyküleri, aile büyükleriyle olan sohbetler, folklor, yeme-içme kültürü hatta yöresel kıyafetlere kadar Kemaliye'ye ait yerel özelliklerin en yakın şahidi evler – her evin özünde aynı, fakat detayına inildiğinde farklı yaşam tarzları!^[1]

Anadolu'nun Doğuya açılan kapısı, kültür kenti Kemaliye, 19. yüzyıl sonlarındaki mimarî dokusunu bugünlere ulaştırabilmiş ender yerleşimlerden biri. Eğimli vadilerin setlere dönüştürülerek oluşturulan yerleşim dokusu nehirten itibaren yükselmeye başlar, çarşı, cami, kamu binaları ve evlerden oluşan çevre ile devam eder. Yapım sisteminde kullanılanlar taş ile ahşap. Ahşap kaplamaların etekleri

Apçağa Köyü

bölgeye özgü yalın oyma motiflerle bezeli.

Eğin evleri, mimarisinde yerel kültürel nitelikler barındırsa da yapısal özellikleriyle Osmanlı döneminin Türk konut geleneğinin özgün örneklerinden. Eğin evlerinin başlıca özelliği dikey ahşap dış cephe kaplamaları ile kapı tokmakları.

TARİHÎ ÇARŞIDA, KEMALİYE ARASTASI'NDA BÜYÜK YANGIN

1987'deki büyük yangına kadar Kemaliye çarşısı, içinde çok sayıda zanaatkarın bulunduğu, dar, Arnavut kaldırım döşeli, sıra-sıra dizilmiş kutu gibi ahşap dükkânlardan oluşan son derece otantik yapıya sahip eski bir Osmanlı Çarşısı - tarihî bir arasta görünümündeydi. Çarşı içersinde bulunan 168 dükkân ticarî hayatın canlılığının ve renkliliğinin de bir göstergesiydi.

30 Ekim 1987 günü, halâ belirlenemeyen bir sebeple başlayan yangın hızla yayılarak tüm çarşısı sardı ve yüzlerce yıllık tarihî çarşı bir anda yok olup gitti. Dükkânların ahşap ve sokakların dar olması yangına müdahalede yetersiz kalınmasına sebep oldu.

Başta Kemaliyeli hayırseverlerin bağışları ile finanse edilen çalışmalar uzun yıllar sürdü. Kurulan bir komisyon sayesinde dağıtımı yapılan dükkânlar, mülkiyet problemlerinden kaynaklanan nedenlerin de etkisiyle yangın öncesi çarşıda dükkân işleten pek çok zanaatkarın büyük şehirlere göç etmesi sonucu atıl kaldı. Bu gelişmelere paralel olarak eskiden beri var olan göç olgusu daha da hız kazanarak Kemaliye ilçe merkezindeki ekonomik ve sosyal yaşantıyı temelinden sarstı. Ne var ki yeni kurulan çarşı ise hiçbir zaman eski otantik çarşının o doyumsuz atmosferini yakalayamadı.

KEMALİYE’NİN KAPI TOKMAKLARI “TİK-GİRİK” – “TOK-GİRİK”

Kemaliye evlerinin kapılarında mahallî ustalar tarafından yapılan ilginç kapı tokmakları var.

Beyler ve hanımlar için farklı ses çıkaran bu tokmakları yapan bir atölye halen Kemaliye’de faaliyet gösteriyor. Ustalar, el yapımı kapı tokmakları ile eskilerden beri sürüp gelen bir geleneği devam

ettiriyorlar. Geleneklere göre bir eve gelen misafir kapı tokmağını çalışına göre karşılıyor. Ev sahibi tokmak sesine göre misafirin kim olduğunu anlıyor. Kapı tokmağının sesi gelenin kadın mı yoksa erkek mi olduğunu haber veriyor. Kadınlar için daha ince ve tiz sesli tokmağa “*tık-girik*”, daha kalın ve tok sesli olan erkeklerin gelişlerini bildirmek için kullandıkları kapı tokmağına da “*tok-girik*” deniyor... Üretimi sürdürülen kapı tokmakları motifleri ve tınlarıyla binlerce yıllık bir geleneğin kapısını aralıyor. Kemaliye’nin tarihî arastasında bu geleneği yaşatmaya çalışarak mesleğini sürdürüyor, Mustafa Demirci.

Bu benzersiz ilçenin tarihini, sosyolojik yapısını anlatan kapı tokmakları bölgenin en çarpıcı özelliklerinden biri. Tokmaklardaki her motifin bir mesajı da var:

Örneğin lamba motifli bir kapı tokmağı evin ocağı sönmesin hayat daim olsun anlamını taşıyor. Kuş motifli kullanılmışsa bu da ev sahibinin gurbette bir yakınının olduğu ve haber beklediği anlamına geliyor. Sağa sola ayrılan ve kuş kafasını andıran motifler evin Müslüman bir aileye ait olduğunu vurguluyor. Öküz motifli ise ailenin birlik olduğunu simgeliyor. Kapı tokmaklarında akrep yılan gibi motiflerde var. Bu motifler Şaman kültüründen kalma.

Kültür Evi

Ünlü gezgin Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde, "Meyvelerle dolu, bağ bahçe bir kasaba" diye bahseder Eğin'den. Antik dönemden bu yana bağcılık yapılmış. "Hinzan" denen bağ evleri... Sular her tarafı beslemiş. Aşırtmışlar suları dağlardan – en rasyonel kullanımıyla. Su mimariyle buluşmuş, taş kullanılarak sızdırma sağlanmış. Sırakonaklar Köyü'ndeyiz. İstanbul'un neredeyse bütün mahal-le-kasapları bu köyden! Otobüs bulutların üstüne çıkardı bizi. 'Dağlar-Kızı-Heidi' gibiyiz. Burada temizlik çarpıcı bir özellik! Tek bir çöp-izmarit yok! Bu köyde komitacılık çok önemli (Kuva-yı Milliye Ruhı). Aslen kadınları komitacı, köyün çehresine de çok emek vermişler. Hayratları, Kültür Evi... Hepsi Sırakonaklar Köyü Kadınlarının eseri... İnanılası zor ise de köyün meydanındaki "Kent Müzesi" – nâm-ı diğer etnografya değerleri taşıyan "Kültür Evi" kucaklıyor hepimizi, sımsıcaklığı, rengârenkliğiyle. Sırakonaklar Köyü 150 kişilik nüfusa sahip. Ekim ayında uğradığımızda iki kişi kalmıştı köyde. İkisi de kadın! Diğerleri yaz için geldikleri "baba ocağından" ayrılmış, kışı büyük şehirde geçirmek üzere. Ertesi yaz tekrar geri dönmek üzere, baba toprağına... Kemaliye baştan sona şaşırtıcı!

Sırakonaklar Köyü

Bir üniversite binasının önündeyiz. Burası henüz dört yıllık eğitim veremiyor çünkü yeterince öğretim üyesi yok, maalesef. Kimisi yurtlarda kalan, kimisi de taşınmalı eğitim gören 200 kadar öğrencisi... İki yıllık eğitimlerle, restorasyon, turizm, bilgisayar, arıcılık ve muhasebe bölümleri var. Tam bir adanmışlık örneği! Burası Erzincan Üniversitesi, Kemaliye Hacı Ali Akın Yüksek Meslek Okulu... İçinde de bölgesinin en kapsamlı doğa tarihi müzesi – Prof. Dr. Ali Demirsoy Doğa Tarihi Müzesi yer alıyor. Müze girişinde de kemikleri Ankara'dan getirilen bir masumiyet masalı – "Şeker Fil Mohini". Evet, bir fil iskeleti! Bir yavru iken gemi ile Hindistan'dan önce İstanbul'a gelen, oradan Sıhhiye Vagonu'yla Türkiye'nin ilk hayvanat bahçesinin

Şeker Fil Mohini / Etnografya Müzesi

olduğu Ankara'ya varan ve topraklarımızda bir ömür geçiren Şeker Fil Mohini'nin^[2] kemiklerinin son durağı şimdilerde Kemaliye'de!

Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi Prof. Dr. Ali Demirsoy, çiftçi-sanatkâr Mehmet Sadık Demirsoy'un oğlu olarak dünyaya geldi, Kemaliye'nin Yuva Köyü'nde (eski adı Gerişla'da). Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'nin Türkiye'nin çeşitli yörelerinde önyak olduğu BUGDAY^[3] hareketinin önderliğindeki proje, Ta-Tu-Ta, uzun adıyla "Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi, Gönüllü Bilgi ve Tecrübe Takası" Projesi. Kemaliye'deki bu TATUTA Çiftliği'nin sahibi Lâtif Yalçınmer, aynı zamanda bir turizm elçisi, hatta havarisi! Grubumuzun bölgedeki tüm organizasyonlarının, gezilerinin her dakikasında "orada" idi! Lâtif Bey bölgesi ve özellikle Kemaliye için örnek bir kişilik, örnek bir girişimci... Onun öyküsü tek başına bir destan, desem yeridir. Onu her tanımış olan sözlerime katılacaktır, eminim! Yıllar boyu kendini ve çevresini eğiterek, yücelterek haklı bir üne sahip olan Lâtif Bey ailecek ilgi ile sarıldıkları uygulamayı anlatıyor: "Doğa turizmiyle tatilini TATUTA Turizmi kapsamında çiftlikte çalışarak geçirmek isteyen yurt içinden - yurtdışından öğrenciler, gençler, turistler çiftliğimize misafir oluyor. Çiftlikte arazi işleriyle uğraşan, koyun besleyen turistler, bir yandan değişik bir deneyime sahip olurken, tatillerini çiftlikte çalışarak değerlendiriyorlar. Burada yaşayıp farklı bir solukla evlerine-vatanlarına dönüyorlar."

KAYALARIN ÜSTÜNE DİKİLİ NERMİN ÖĞRETMENİN EVİ

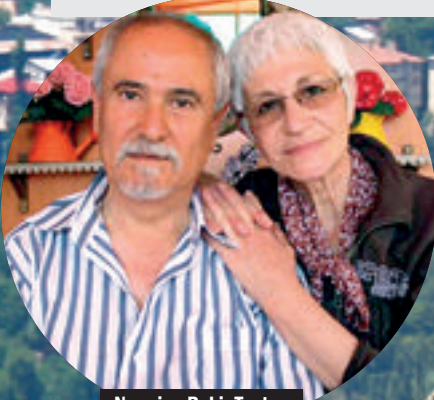
Kemaliye'nin girişinde sivri bir tepede, oldukça dar bir kayalığın üzerine yapılmış bir ev var. Gerçek bir kartal yuvası! Vadiye en hâkim bir noktada, cılgın bir manzaraya sahip pembe üç katlı (üçüncü katı teras) bir ev. Dört bir yanı uçurumla çevrili! O görüntünün karşısında nefesler kesiliyor.

Onca merdiveni çıkmayı göze alanların "bir tasarım harikası" diye adlandırdıkları evin doğru dürüst yolu bile yok. Bize anlatıldığı üzere, Nermin Öğretmen'in ailesinin miras dağılımında, oadaki düzlük yerler erkeklere bırakılmış. Kadıncağıza kalan ise bu tepelikteki kayalık. O da ahdetmiş ve burada kendine bir ev yapmış.

Emekli öğretmen olan Bekir-Nermin Taştan çifti bin-bir zahmetle, hayvan-sırtında taşınan malzemelerle yaptırdıkları bu evlerine yaz sezonunda geliyorlarmış. Kemaliye'nin âlâmet-i farikasına dönüşen ve gelip geçen herkesin ilgisini çeken bu ev 50 metre yükseklikteki kayaların üzerinde ve 96 basamaklı merdivenden çıkılabiliyor.

Çocukluğunun geçtiği kayalıklarda hep bir ev yapmanın hayalini kurduğunu belirten emekli öğretmen Nermin Hanım, "İlk etapta usta bulamadık, sonradan birkaç usta geldi, baktılar. Önce 'yaparız' dediler sonra çok abartılı fiyatlar söylediler, yapmamak için. Çok ısrarlı olunca, kayınbiraderim 'siz madem bu kadar istiyorsunuz ben yaparım' dedi ve yeğenlerimle inşaata başladık. Eşim, kayınbiraderim, yeğenlerim hep birlikte bir şeyleri taşıdık, hayvan gücüyle, kumunu, çimentosunu, taşı taşıdık aşağıya, oradan makarayla yukarıya taşıdık ve inşa ettik." dedi.

Bekir Taştan ise kayalıklara ev yapmaya karar verdiklerinde, yapacakları evin bu kadar ilgi göreceğini tahmin etmediklerini ifade ederek, "Başlangıçta burada küçük bir kulübe gibi bir şey düşünmüştük, kimsenin böyle dikkatini çekeceği hiç aklımıza gelmedi. Sonradan evimiz yoğun şekilde herkesin dikkatini çekince, ister istemez biraz daha genişledi" şeklinde konuştu.

Nermin - Bekir Taştan

Dünyanın çeşitli ülkelerinden 100'e yakın yabancı turistin geldiği organik ürün çiftliğine uğradığımızda, hatta mükellef bir öğle yemeğiyle ağırlanmış sıralarda iki Avusturyalı ve bir Türk öğrenci bulunuyordu. Sabah erken saatlerde uyanan öğrenciler, bahçeden domates, salatalık ve biber topluyor, hayvanları besledikten sonra dut hasadına katılıyor. Gün boyunca bahçelerde çalışan turistler kalan boş vakitlerinde ise ev işlerinde de çiftlik sahibine de yardımcı oluyor. Grubumuzu yıllardır vatan kültürü ile harmanlayan arkadaşımın, Apçağa Köyü Müzesi'ndeki anı-defterine yazdığı sözlerle noktalıyorum, kalben her satırına katılırken...

"Sizleri saygı ve sevgi ile selâmlıyorum. Lütfen bu ruhunuzu kaybetmeyin. Rant odaklarının çeşitli maskelerle (Turizm-Toki-Ticaret gibi) bölgenize zarar vermesine lütfen izin vermeyin. Bu güzelliği tüm kültür unsurları ile (mimarî-coğrafya-yemek kültürü-ahşap işleme kültürü) yaşatmaya ve genç nesillerinizi bu bilinçle büyütmeye gayret edin. Bizler de bu güzellikleri anlatacağız ve tekrar geleceğiz. Yüreğinize, emeğinize sağlık! Dilek Gündoğ, 17 Ekim 2014" ■

DİPNOTLAR

[1] <http://www.cekulvakfi.org.tr/icerik/haberDetay.asp?ID=676>

[2] Şeker Fil Mohini'nin masalsi gerçeği, düş hekimi Yalçın Ergir'in şiirinden alıntılarla naklediyorum: Nehru Hindistan Başbakanı iken, Japonlara bir fil armağan etmiş. Bizim Türk çocukları da "Nehru Amca"larına bir mektup yazmışlar ve "Hiç fil görmedik," demişler. Böylece bir filcik Hindistan'dan gemiye bindirilmiş, İstanbul'a gönderilmiş - alında bir ay-yıldız ile. Alkışlarla karşılanmış, büyükler konuşma yapmış hep birlikte yürüyerek Taksim'e kadar varılmış. Fil anıta çelenk koymuş, herkes hazır-ol'da durmuş. İstiklal Marşı okunmuş, o gün tam bir masal olmuş. Sonra fil Ankara'ya gönderilmiş, trenle. İstasyonda büyük coşku! Mohini çok sevilmiş, herkes şekerler vermiş. Çocuklar sırtında gezer, yıllar da bu aşkla geçmiş. Masumiyet zamanıymış, o günler. Gel zaman - git zaman, Ankaralı çocuklar da, Mohini de yaşlanmış. Bir gün veda vakti gelmiş, şeker fil ölüvermiş. Mohini toprağa verilmiş. Derken yine yıllar geçmiş. Bütün kavramlar değişmiş ve topraktaki kemikleri artık bilim sahiplenmiş. Fil minibüse bindirilmiş, Erzincan'a gönderilmiş. Mohini'nin kemikleri Eğin'de müzeye konmuş.

http://www.ergir.com/Seker_Fil_Mohini.pdf

[3] BUĞDAY HAREKETİ, 1990 yılından bu yana yaşamını sürdürürken diğer yaşamlarla uyum içerisinde ve ekolojik bütüne saygılı bir toplum hayalini besleyerek sürdürdüğü çalışmalarını 12 Ağustos 2002 yılında Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği çatısı altında kurumsallaştırma kararı aldı. Tek - tek bireylerde ve bir bütün olarak toplumda ekolojik yaşam bilinci ve duyarlılığı oluşturmak; ekolojik dengelerin geri dönüşü olmayacak hız ve biçimde bozulması sonucunda ortaya çıkan sorunlara çözüm yolları sunmak ve doğa ile uyumlu yaşamı desteklemek.

KEMALİYE, KISA-KISA...

● Çevresi 1000 metreyi çok aşan ve sert kara iklimi gösteren dağ stepleri ile çevrili. Bu dağların sert iklim özelliklerine karşın, Kemalîye'nin bulunduğu vadinin içi ve tabanı, yer yer Akdeniz iklimi gösterirken oldukça ılıman bir ekolojik yapı taşımakta. Buna bağlı olarak birçok bitki ve hayvan türü, düşük rakımdan yükseklerle göre yerleşti ve çok zengin bir biyo-çeşitlilik sergiledi.

● Kemalîye sayısız endemik (yani sadece Kemalîye'ye özgü) bitki ve hayvan türünün bulunması bilimsel olarak dikkatleri buraya çekmekte...

● Ağaçlık yerlerde taşların arasındaki sulak yerlerde bulunan, yöre halkı tarafından yağmur böceği olarak adlandırılan bir semender çeşidi "Salamandra salamandra" ise kuzey ülkelerinden buzul dönemlerinde göç etmiş ve Türkiye'de ancak birkaç yerde sığıntı halinde kalmış önemli bir tür.

● Kemalîye'nin ülkedeki hemşerilerine kadar ulaşan bir gazetesi var.

● Her yıl Mayıs ayının ikinci haftasında Türkiye'nin en kapsamlı Doğa Sporları Şenliklerine ev sahipliği yapmakta. İlki 2004 yılında gerçekleştirilen Doğa Sporları Şenlikleri geçen süre içerisinde adeta Kemalîye ile özdeşleşmiş. Her türlü doğa sporları aktiviteleri için elverişli parkurlara sahip Kemalîye'de bu etkinliklerin gerçekleştirildiği ana üs ise Karanlık Kanyon ismi ile bilinen doğa harikasıdır.

● Köylerinde tarihî camiler bulunuyor. En eskilerden biri Kışlacık Köyü Camii: 1005 yılında Melik Ahlet Paşa tarafından yaptırılmış, halen cami olarak kullanılıyor.

● Turizmde marka şehir olma yolunda emin adımlarla ilerleyen Kemalîye'nin yeniden inşa edilen tarihî çarşısında bütün tabelalar aynı elden çıkmış, aynı boyutta. Apçağa köyünde de aynı uygulamaya rastladık. Amaç: Tabela kirliliği yaratmamak!

● Yemeniciliğin kökeni Eğin'in eski tarihine rastlanmakta. 1900 yıllarına kadar uzanmakta. Günümüzde Eğin yemenisi adı verilen ayakkabılar evlerde süs eşyası olarak sergilenmekte.

● Kemalîye'nin yöresel lezzetlerinden lök, dibekte dövülüp elenmiş kuru dutun, cevizle bir araya getirilip, 2 saat kadar dövüldükten sonra macun haline gelmesine deniyor. Şekil verilip jelatine sarılarak satışı sunulan lök, Lökthane'de yaşıtılıyor.

Geleneksel Erzincan lezzet Lök

Eğin Yemenisi

Salamandra

Kışlacık Köyü Camii

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

“Alman Liseliler Gelenegi ile Güçlü Bir Gelecege...”

“ALKEV’DE Bir Gün” İlkokul Tanıtım Günü

15 Mart 2015 Saat: 13.00

“ALKEV Seviye Belirleme Sınavı”

Ortaokul Tanıtım Günü

21 Mart 2015 Saat: 10.00

www.alkev.k12.tr

/alkevofficial

Tel: 212 886 88 40

Anaokulu - İlkokul - Ortaokul - Lise

Alkent 2000 Mah. Mehmet Yeşilgül Bulvarı No: 7 Büyükçekmece/İstanbul

Hollywood'dan Bollywood'a Yahudi Kadınlar

Ufkumuzu geliřtiren,
dünyamızı zenginleştiren
ve bizlerde farklı duygular
uyandıran sinema
dünyasında genelde
hemcinslerimizi, özelde
ise Yahudi kadınlarının
bu dünyaya katkılarını hiç
düşündünüz mü?

Yahudi kadın rollerinin
geçirdiği evrimi, Yahudi
kadınlarının kamera
karşısında ve gerisindeki
rollerini... Sadece
Hollywood'da mı, peki ya
Bollywood'da?

Zaman tüneline Kuzey Amerika'ya ışılansın...

20. yüzyılın başlarına gelindiğinde Kuzey Amerika'ya göç etmiş ilk grup olan Sefarad Yahudilerinin ardından 19. yüzyılda fırsatlar ülkesine gelmiş Batı Avrupalı Aşkenaz Yahudileri Amerikan toplumunun ayrılmaz bir parçası olarak genel topluma karışmıştı. 1800'lerin sonundan 1920'lere kadar Doğu Avrupa, Rusya ve Polonya'dan göç etmiş Yahudiler sayıca çok büyük bir gruptu. Amerikan Yahudi nüfusu 1890'da 400 bin iken bu göçlerle 30 yıl sonra 3.4 milyon olmuştu. İşte bu son göç dalgası ile gelen Yahudiler sinema dünyasının yanı sıra Amerikan toplumunu, ekonomiyi, politika ve kültürünü yoğun bir şekilde etkilediler. Hırslıydılar, eğitime değer veriyorlardı, hemen tatmin olmayı beklemiyorlardı. Tüm bunlar dönemin fırsatları ile eşleştirdiğinde hızlıca geliştiler ve Amerikan toplumunda değişimi tetiklediler. Amerikan film endüstrisini oluşturan çoğu stüdyoyu kuranlar bu Doğu Avrupalı Yahudiler oldu. Tüm azınlık grupları gibi Yahudiler de içinde yaşadıkları toplumlarda her zaman stereotiplere konu oldular. Bu klişelerin bazıları Avrupa'daki karikatürize edilmiş antisemit Yahudi görüntüsünün devamı idi, bir kısmı ise Amerikan topraklarındaki yaşamlarında filizlenmişti. Stereotip örnekleri arasında; başarısız göçmen baba, kaba ve gürültücü Doğu Avrupalı kadın ve boğucu fakat sevgi dolu Yahudi annesi sayabilmek mümkün.

20. yüzyılın başlarından itibaren

1900'lü yılların başlarında ilk kez bir Amerikan filmi Yahudi karakter rolü görüldü, ilk Yahudi kadın rolü de birkaç yıl gerisinden geldi. Amerikan Yahudi göçünü hikaye eden filmlerin pek çoğunda Yahudi kadın sempatik, zorlukların üstesinden gelmeye çalışan mağdur

kadın rolündeydi ve anlatım hafif antisemitik alay içermekle birlikte izleyicinin kadına acıması beklenmekteydi. Yüzyılın ilk otuz yılında film endüstrisi için alışılmadık ölçüde serbestlik ve keşif ortamı ve daha sonraki yıllarda görülemeyecek kadar açıklık ve kabul vardı. Bu dönemde etnik kimlik ve hikayelere yer veren pek çok film yapıldı. Yirmili yıllar ile birlikte Yahudiler gettolarını terk edip şehirlerin daha iyi semtlerine taşındılar. 1929'daki Büyük Buhran ve Avrupa'da ortaya çıkan faşizm Yahudi yaşamlarını en çok etkileyen faktörler oldu. Bu zorlu yılların şartlarından doğan Yahudi karşıtlığı onların genel topluma daha entegre olma ihtiyacı duymalarına ve low-profile yaşam stilini seçmelerine yol açtı. Bu gerçeğe de 30'lü 40'lü yıllarda filmlerdeki Yahudi tiplerini etkiledi.

Avrupa kıtasında doğan ilahe: Sarah Bernhardt

Bu yıllarda Atlantik Okyanusu'nu aştığımızda karşımıza çıkan Fransa'nın en ünlü oyuncularından Sarah Bernhardt (1844-1923) sonradan Katolik olmasına rağmen her zaman Yahudi olarak görülmüştür. Sarah, dişiliği ile öne çıkmış 'La Belle Juive' stereotipine tamamen uyan aykırı, ürkütücü Yahudi kadındır.

Hayranları tarafından 'ilahe' olarak adlandırılan Sarah Bernhardt, ilk uluslararası sahne yıldızı olarak bilinir. Sahne yaşamı boyunca çeşitli ülkelerde 125 yapımda, 70'den fazla rol almıştır.

Sarah, 'Youle' takma adıyla tanınan Julie Bernhardt isminde Hollandalı Musevi bir hayat kadınının Paris'te doğmuş evlilik dışı kızıydı. Kariyeri geçimini sağlayabilmek için, aktrislik ve hayat kadınlığının bir karışımı olmuştu. Yaşadığı dönemde hayat kadınları sosyal çevrelerde kabul edilmekte ve eğitilmiş olmaları durumunda toplum içinde eşit olarak görülmekteydiler. Sarah'ın da çok önemli destekçileri vardı.

Sahne kariyeri 1862'de başlayan Sarah'ın ünü önce Avrupa'da

yayıldı ve Amerika'da New York'a kadar uzandı. Kısa bir süre sonra dramatik aktris olarak ün kazandı ve birçok genç aktrisi yetiştirdi ve eğitti. Bernhardt ayrıca sessiz filmlerin en ünlü aktrislerinden biriydi. Ciddi bir sakatlık ardından fiziksel durumu bozulduğunda sahne üzerinde hareket edemiyor ancak yaşlılığına rağmen değişmeyen muhteşem sesi ile izleyicileri büyüleyordu. Ölümü, 1923'de hayal ettiği gibi sahnede oldu ve Fransa'daki Pere Lachaise Mezarlığı'na gömüldü. Art Deco eserleriyle dönemine damga vurmuş olan Alphonse Mucha'nın ilham perisi olan Sarah Bernhardt 1914'de Fransız Legion D'Honneur (Onur Nişanı)'nı aldı.

1950'ler öncesi zor yıllar

Büyük Buhran sonrası zorlu yıllarda sesli sinemanın aynı döneme rastlayan gelişi ile birlikte film endüstrisi giderek artan bir şekilde 'Beyaz Anglo-saxon Protestan' Amerikalı (WASP) karakterlere odaklandı. Bu dönemde kısa bir süre parlayan ve yaygınlaşan Yidiş sineması ve meşhur ettiği aktris Molly Picon ile birlikte 30'lu yılların sonunda hızlı bir çöküşe girdi.

II. Dünya Savaşı sırasında Hitler'in 'Nihai Çözüm' projesi ile Avrupa'da Yahudi varlığı yok olma tehlikesi altında iken aynı dönemde Amerikan sinema endüstrisinde de Yahudi varlığı tamamen silindi. Yahudilerin Hollywood'u etkileri altında tuttıkları iddiaları baş göstermiş, stüdyo sahipleri ve film yapımcıları bu yoğun tepkisel antisemitizm karşısında Yahudi kimliklerini gizleme ve etnisitenin öne çıkarmaması adına Yahudiliği filmlerde kullanmamayı seçmek zorunda kaldılar. Özellikle Yahudi kadınlar 1950'lerin sonlarına kadar sinema ekranlarından kayboldular.

Bu dönemde Maya Deren, Hollywood'da kadınların sinema dünyasına en çok mak-yöz ya da daktilocu olarak yaklaşabileceği kuralının dışına çıkabilen bir istisna oldu. Deren ilk deneysel 'avant-gard'cılardan sayılır.

1943'te çektiği ilk filminden 'Meshes of the Afternoon' (Akşamüstü Ağları) ve 1961 yılında ölümüne dek yaptığı diğer birçok filmi yapımcıları, aktörleri, aktrisleri, fotoğrafçıları önemli ölçüde etkiledi. Filmlerinin her yönünü üstlendi, senaryoları yazdı, yapımlarını üstlendi, yönetti, editledi ve fotoğraflarını çekti. Maya Deren Amerikan tarihinin en büyük sosyal devriminin; yani feminizmin doğuşunun 20 yıl öncesinde bu dalga'nın temelini inşa eden Yahudi kadın oldu.

II. Dünya Savaşı sonrası ve 1950'ler

Savaşın bitimi, Holokost'un gerçekleşmiş olması ve Amerikalıların savaş sırasında Yahudilere yardımçı olamamış olmasından ortaya çıktığı düşünülen 'Filo-semitizm' - Yahudi sempatizanlığı döneminin başladığı söylenebilir.

Ayrımcılık azaldıkça Yahudiler daha önceden kendilerine yasak olan ortamlara girmeye ve mesleklere yönelmeye başlayabildiler. Savaş sonrasında Yahudiler geniş toplum içinde entegre olmaya başladılar. Banliyölere taşınıyor, çocuklarını iyi üniversitelere yolluyorlardı. Yahudilerin üniversite eğitim seviyeleri Amerikan toplumundaki diğer grupların iki katına çıktı. Komşularından farklı değillerdi. Bununla birlikte tam asimile olmamaya çalışarak her zaman genel toplum içinde kendi küçük cemaatlerinde yaşadılar. Bu dönem laik etnik kimlikleri güçlendi. Avrupa'da böyle yaşamaya mecburdular. Amerika'da böyle yaşa-

mayı tercih ettiler.

Ekonomik gelişimleri ile birlikte sanatlarda da tanınmaya başlayıp Amerikan komedisinde öne çıkan etnik grup oldular.

50'li yılların sonlarında Yahudi temalı filmlerle ilgili yazılı olmayan engelleyici kurallar yavaş yavaş kırılmaya başlıyordu. Holokost'a ya da İsrail Devleti'nin kuruluşuna veya Amerika'nın geç de olsa Mc Carthy'ciliği yani ayrımcılığı reddetmesine, ya da bunların hepsine bağlı olarak Hollywood stüdyoları genelde antisemitizmi ve özelde Amerikan antisemitizmini konu alan filmler üretmeye başladılar. Bu filmlerin çoğunda kadın ana karakter yoktu ve özelde de Yahudi kadını anlatmıyordu.

Yahudi kadınının tekrar beyaz perdede gözükmeye başlaması açısından bir kilometre taşı olan 'Marjorie Morningstar' 1958'de çekildi. Herman Wouk'un romanından uyarlanan film gelecekteki filmlerde Amerikan Yahudi kadınının nasıl tanımlanacağı ile ilgili pek çok formüller içerir.

Maya
Deren

Yahudi kadınının yaşamı ve ikilemleri işlense de filmdeki Marjorie Morgenstern rolünü bir Yahudi'ye değil Natalie Wood'a vermişlerdi. Hollywood, Yahudi karakterlerin Yahudi aktörler tarafından canlandırılmalarına henüz hazır değildi. Ailesi sınıf atlamakta olan ve bağımsızlık ya da gelenek arasında ikilem yaşayan ve sevgi dolu ancak materyalist ve kontrolcü annesi olan karakterimiz, genç bir Yahudi kadınının (dönemin anlayışı doğrultusunda) temel hedefi olan romantik ilişki arayışı yanı sıra asimilasyon tuzakları konusunda önemli bir filmidir.

**Marjorie
Morgenstern
rolünde
Nataly Wood**

Amerikan toplumunun etnik gruplara bakışında değişim

1960'lar ve 70'lerde belki de Martin Luther King liderliğinde siyahi Amerikalıların eşit vatandaşlık haklarını talep ettikleri çalkantılı yılların ardından Amerikan toplumu farklı etnik gruplara daha açık, daha kabul gösteren bir yaklaşım göstermeye başlamıştı. Bu atmosferde Yahudi karakterli filmler gitgide çoğaldı.

Bu dönemde, Amerika'ya göç etmiş Yahudi ailelerinde geleneksel olarak babaya ait olan otoriter aile reisi rolü zaman içinde anneye geçmiştir. Yahudi ailesinde otoritenin anneye geçmesi hem olumlu hem olumsuz yönüyle sinema ve edebiyatı etkilemiştir.

Bu dönem filmleri genç nesil gözüyle aileye ve ebeveynlere bakarak geçmiş değerleri eleştirir, gençlerin bakışı ile ebeveynler karikatürize edilir ve kuşaklar arasında anlaşma yolu bulabilmek gittikçe zorlaşır. Artık dönem filmlerinde yüzyıl başlarındaki gibi babalarına karşı otonomi kazanma savaşı veren oğullar yerine annelerinin pençelerinden ve boğucu etkilerinden kurtulabilme savaşı veren oğullar vardır. Yahudi anne artık

kızlarının, özellikle oğullarının iyiliğini tehdit eden manipülatif, grotesk bir karakterdi. Oğulları da nörotik karakterler haline gelmişti. Bu dönemde serbestliğin getirdiği travmalar ortaya çıkmıştı, artık ailenin kirli çamaşırları gizlenmiyordu.

Diğer taraftan bu yıllarda 'Kadın hakları hareketleri' sayesinde açılan kapılardan geçen kadınlar artık yönetmenlik ve prodüktörlük gibi mesleklere de girdiler ve bu dallardaki erkek egemenliğini kırmış oldular. Hollywood'un yapımına her zaman direnç gösterdiği konuların başında olan Ortodoks Yahudi hayatını anlatan filmler bu dönemde yapıldı. Tüm bunların yanı sıra Barbra Streisand, Yahudiler için sinema dünyasına yeni bir nefes getirdi. Barbra alışlagelmiş sistemdekilere göre çok aşırı idi; onu çok Brooklyn, çok Broadway, çok Yahudi, çok eksantrik, çok özel ve çok itici buluyorlardı. Bununla birlikte Streisand olmasaydı, son birkaç on yıldaki Yahudi aktör ve aktrislerin, hepsi değilse de birçoğu, Hollywood sinemasında çok başka rollerde görülecekti.

'The Way We Were' ve Barbra

Başrollerini Barbra Streisand ve Robert Redford'un oynadığı, Sydney Pollack'ın yönettiği 1973 yapımı 'The Way We Were' filminde Streisand beyaz perdedeki ilk, kendi gibi sansürsüz Yahudi kadın oldu. Bu filmde canlandırdığı başına buyruk, hiddetli, konuşkan, Yahudi aktivist Katie Morosky, tasasız, kendi halinde bir WASP yazar olan atletik yapılı Hubbell Gardiner'e aşık olur. Aralarındaki büyük düşünce farklılıklarına rağmen karakterler sonsuz bir aşk ve ihtirasla birbirlerine bağlanırlar. Mc Carthy dönemi 'Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İzleme Komitesi'nin Hollywood'da cadı avına çıkması ile aralarındaki politik görüş ayrılıklarını göz ardı etmek imkansız hale geldiğinde ilişkileri çatırdar. Bu film Streisand'e en iyi müzik ve en iyi aktris Akademi Ödülü'nü

Barbra
Streisand

(Academy Awards) getirdi ve film klasikler listelerinde yerini aldı. Geveze Yahudi 'Katie Morosky', en çok sevilen karakterlerinden biri oldu ve onu ciddi, romantik bir öncü sanatçı konumuna getirdiği için pek çok çevre tarafından Streisand'ın kariyerinde bir dönüm noktası olarak kabul edildi.

Bir sonraki filmi 'Yentl' oldukça cürekardı ve bir yandan övgüler alırken diğer yandan şiddetle kınanıyordu. Streisand, Isaac Bashevis Singer'in hikayesinden uyarlanan ve tüm babalara ithaf ettiği bu filmi hem yönetti hem de başrolünde oynadı.

Filmin ticari başarısına, aldığı olumlu eleştirilere ve kadın örgütlerine ilham vermesine rağmen Akademi ödüllerine layık görülmedi. (Sadece filmin müziği Oscar aldı). Streisand'den önce, "Bir sanatçının Yahudi gibi görünmesi onun kariyerine zarar

verir ve ikinci sınıf rollere razı olmak zorunda kalır" düşüncesi Streisand'ın beyaz perdeye çıkışından yaklaşık 50 yıl sonra, değişti ve Yahudi imajı gıpta edilecek bir özellik oldu. Streisand'ın Yahudiliği bir rol değil, onun için bir yaşam tarzı. Onun şöyle dediği bilinir: "Ben dindar biri değilim ama tam bir Yahudi'yim ve Yahudi olmaktan gurur duyuyorum".

Amerikan Ordusunda bir 'JAP'

Goldie Hawn'un başrolü oynadığı ve en iyi aktris Oscar'ını aldığı 1980 yapımı 'Private Benjamin' filmindeki Judy Benjamin evlendiği gece eşi ölünce hayatı ve hayalleri altüst olmuş bir JAP'i (Jewish American Princess) canlandırmakta idi. Şımartılmış ve her istediği karşılanmış genç bir Yahudi kadını, hayatı altüst olduğunda ne yapar, kendini nasıl yeniden yaratır, ne yollardan, acılardan ve trajikomik olaylardan sağlam çıkar? 'Er Benjamin' Yahudi kadınının sinemada canlandırılmasında bir başka kilometre taşıdır. Bu filmde 20 yıl sonra ilk kez bir başka film Amerikan Yahudi kadınının lezbiyen ilişkisini irdeliyordu. Filmde güzel zeki ve asabi Jessica Stein istediğini bulamadığı moralsiz döneminde karşısına çıkan Helen ile farklı yollara giriyordu. Biri 'Scarsdale'li güzel bir Yahudi kız, biri de Houston Street'li Yahudi olmayan güzel çelimsiz bir kadındı. Kissing Jessica Stein filminin festivallerde gösterdiği başarı filmin geniş kitlelere ulaşmasını ve ticari başarı yakalama-

Goldie Hawn
(solda)

sını sağla-
mıştı.
Bir başka çok önemli isim Bette Midler... Sinemada Yahudi prenseslerden önce kaba saba, ağzı bozuk Yahudi kadınlar vardı. Bette Midler da bu ilk gruba tıpatıp uyar. Midler açık saçık ve cinsel konulara meraklı bilgiç kadın imajı ile, cinsellikten bahsedilmeyen bir toplumda ve dönemde ortaya çıkmıştır. Başarılı bir oyuncu olarak diğer kadınlara sadece sinemada değil her alanda yardım eden iyi bir profesyoneldir. 2000 yılından beri kadın perspektifini vurgulayan pek çok filmde rol almış ve almaktadır. Midler'in bir başka tutkusu da doğa

ve çevredir.

1995'de New York belediye başkanı Rudolph

Guiliani kamuya ait pek çok açık alan ve parkın satılacağı tehdidini savurduğunda, Bette Midler New York Yenileme Projesi'ni hayata geçirmiştir. 1999'da tüm bu parkları satın almış ve onları koruma amacıyla özel fon kurmuştur.

Onun canlandırdığı kadınlar ısrarcı, hırslı ve genellikle bencil, fakat aynı zamanda gönülleri zengin, her an gülmeye hazır ve hayat karşısında cesurdurlar. Bette Midler'in, yüzünden neredeyse hiç eksik olmayan bilgiç gülümsemesi, hayata bakış açısı olarak mizaha ne kadar önem verdiğini anlatır.

Kamera gerisindeler

Yahudi kadınlar sinema alanındaki en büyük adımları ve gelişmeleri prodüksiyon dalında attılar. İlk örneklerden biri, kocası Michael'la birlikte yaptığı The Sting filmi ile 1976'da en iyi film dalında Academy ödülü kazanan ilk kadın yapımcı olan JULIA PHILIPS'dir.

SHERRY LANSİNG ise, 1980 yılında henüz 35 yaşında iken Twentieth Century Fox şirketinde prodüksiyon gurubunun başına geçerek büyük bir stüdyoyu yönetmeyi başaran ve daha sonra 1992'de Paramount Pictures şirketi yönetim kurulu başkanı olan ilk kadın oldu. Görevi sırasında Paramount Pictures pek çok başarılı filme imza attı. Bunlar arasında Oscar ödüllü Forrest Gump

Sherry Lansing

(1994), Titanic (1997) ve Saving Private Ryan (1998) sayılabilir.

DAWN STEEL, 1982'de Paramount Pictures şirketinde prodüksiyonun başına getirildiğinde, bu görevi Lansing'den sonra üstlenen ikinci kadın

Dawn Steel

olmuştu. Kendisi daha sonra, 1987-1989 yılları arasında Columbia Pictures şirketinde başkanlık görevinde bulunduğu senaryosunu Nora Ephron'un yazdığı ve çok ilgi gören When Harry Met Sally filmi yapıldı.

NORA EPHRON keskin zekâsı, ironik bakışı, sivri dili ve sıradan eğlenceli kılma kabiliyeti ile milyonlarca kişiyi etkilemiştir. Annesinden öğrendiği 'her konu işlenebilir' prensibi ile kendi çocukluk rüyaları, küçük göğüsleri ile ilgili takıntıları, yaşadığı iki boşanma travması yazı ve filmlerine konu olmuştur. Tek başına veya kardeşi Delia ile birlikte yazdığı senaryolarla pek çok kez Oscar adaylığına layık görülmüştü.

Nora Ephron

Yakın bir dönemde kaybettiğimiz bu zeki, komik ve sivri dilli hemcinsimiz kadınlara has konuları kaleme aldığı kitapları ile halen sevilmeekte.

Sinema dünyasında Yahudi kadın yönetmenler önemli katkıda bulunurlarken erkek meslektaşları gibi gerek ana akım gerek deneysel yapıtlar ile Yahudi kimliğini yeniden tanımlamaya çalışarak Yahudilikle ilgili olanı evrensel konular ile entegre ettiler ve bazen de kendi kimliklerini reddetme gereğini yansıtmaya çalıştılar.

70'li ve 80'li yıllarda JOAN MICKLIN SILVER'in yönettiği Amerikan Yahudi kadını irdeleyen filmler de onların kendi başlarına aldıkları kararlar, kadınların toplum içinde değişen rolleri ve Yahudi top-

Joan Micklin Silver

lumunda içinde süregelen cinsiyetler arası eşitlik mücadelelerini incelik ve kurnazlıkla yansıtmıştır.

Yahudi kadın yönetmenler filmlerinde yerleşik kurallara karşı çıkarken sol eğimli politik geleneklere sadık kalmaktaydılar, bu da belki Yahudi dinine göre kadın olarak dışlanmışlık duygularından, belki de göçmenliklerinden miras kalan solculuk geleneğindendi.

Avrupa'dan

İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'daki Yahudi kadın film yapımcıları en çok anılar, cemaat, feminizm ve politika konularına değindiler. Kendi dışlanmışlıklarından, Yahudi kimlikleri ile ilgili deneyimlerinden, II. Dünya Savaşında gösterdikleri cesareten bahsettiler.

En önemli isimlerden biri, Varşova doğumlu Agnieszka Holland (D. 1948) anlatımındaki benzersiz ve orijinal gerçeklik ile öne çıkmış savaş sonrası en başarılı kadın Yahudi yönetmenlerdendir. Holland yıllarca Krystof Zanussi ve Andre Wajda'nın asistanlığını yaptı. Yönetmen olarak solo kariyerinin en önemli filmi, Almanya'da yönettiği, Yahudi ile Yahudi olmayan ve kadın ile erkek arasındaki güç ilişkilerinin karmaşık bir şekilde incelendiği, Angry Harvest filmidir. Bu film 1985'te yabancı dilde en iyi film Oscar ödülünü almıştır. Avrupalı kadın yapımcıların bazı filmleri, gelecek nesiller için aile ve göç hikayeleridir. Günümüze geldikçe kadının daha fazla seçeneğe sahip olduğu modern toplumdaki kimliği incelenir. Holokost'un anısı arka planda olmakla birlikte, kuşaklar arası ilişkiler, göçmenlerin yeni

ları var olmuştur. Sinemanın en etkileyici ve iz bırakan aktrislerinden Simone Signoret (1921-1985) Fransa'da ve dünyada en popüler sanatçılardan biri olmuştur. Efsanevi Fransız aktris Simone Signoret beyaz perdenin gerçek Yahudi kahramanlarının en önemlilerinden sayılır. Altmıştan fazla film yaptığı 50 yıllık kariyerinde sol politik görüşü ile tüm dünyada liberallerin hayranlığını kazanmış, simgesel kadın karakterleri canlandırmış bu kadın, tartışmasız yeteneği ile 20.yy kültürel tarihi içinde önemli bir yere sahiptir. Anne ve babası Fransız kökenli olan Simone Kaminker 1921'de Rhinelend, Wiesbaden bölgesinde dünyaya gözlerini açmıştı. 1940'larda "düşünen adamın seks sembolü" imajı ile Fransız filmlelerinde oynamış, büyüleyici güzelliği yönetmen Yves Allegret'nin ilgisini çekmişti. Allegret, kocası ve tek çocuğu Catherine'in babası olacaktı (1948-1949). İki yıl sonra ise bir başka Yves; Yves Montand ile birlikteliği de 1951'den ölümüne kadar devam etmişti. Hayatının sadece son on yılındaki projelerde daha fazla göze çarpan Yahudi yönü, toplumda nispeten az

bilinir. Simone olgunlaştıkça genelde yaşlanan aktrislerin karşılaştığı tuzağa meydan okurcasına, unutulmayacak rollerde oynadı ve ana kadın karakter rollerini canlandırmaya devam etti. İlk akla gelen, fahişelerin çocukları ile ilgilenen yaşlı ve sevecen madamı canlandırdığı 'Madame Rosa' (Moise Mizrahi - 1977) filmidir. İkinci otobiyografik romanı olan 'Adieu Voladia'da savaş süresince Fransa'daki ortamı ve Yahudi göçmen yaşamını, kendi politik bilincinin gelişmesini ve sosyal adaletin tesisi için hayalini üstün bir duygusallık ve keskinlikle anlatır. Fransız gazetesi Le Figaro romanı için şöyle yazmıştır: "Muhteşem, ses getiren, anıtsal bir roman". Ne yazık ki Signoret aynı yıl yaşamını kaybetti.

Agnieszka Holland

kültürlere uyum süreci ve süregelen Yahudi-Filistinli çatışması gibi yeni temalar öne çıkar. Eğlence sektöründe olduğu kadar Avrupa'da radyo, televizyon ve politik ortamlarda da Yahudi kadın-

Simone Signoret

Ruby Myers / Sulochana

Esther Abrahams / Pramila

Florence Ezekiel / Nadira

Shalom Bollywood

Şimdi de bambaşka bir coğrafyaya, Hindistan'a uçalım. Yahudiler nasıl oldu da Bollywood filmlerinde yer aldı?

Hindistan'daki kültürel yapı gereği Hint sinemasının ilk yıllarında Hindu veya Müslüman kadınların filmlerde rol alması tabu idi. İlk başlarda kadın rollerini erkekler canlandırıyordu. Hindistan'daki Yahudi toplumu daha liberal ve gelişmiş olduğundan Yahudi kadınlar bu rolleri üstlenmeye hazır dılar. Daha açık tenli olmaları ise o dönem film endüstrisi için bulunmaz bir nimetti. Sessiz film döneminden başlayarak, Hint toplumunun diğer kesimlerinden gelen daha eğitilmiş kadınlar da Yahudi kadınlarını takip ettiler. 18. yüzyıl sonlarında Hindistan'a göç etmiş Irak ve Suriye kökenli Bağdadi Yahudiler ve özellikle kadınları geldikleri toprakların geleneklerince kısıtlanıyor, aile içinde erkeklerin emrinde yaşıyorlardı, buna rağmen İngiliz eğitimi ve yaşam stilini kucaklamışlardı. 20.yy başlarında Judeo-Arapça ve İngilizce konuşmaktaydılar. İlk filmlerin sessiz olmaları nedeniyle Hintçe bilmemeleri Yahudi sanatçılar için sorun olmadı. Bollywood'un ilk kadın superstarı asıl adı Ruby Myers olan 'Sulochana' idi. O ve diğer Yahudi kökenli aktrislerin Hint

filmlerinin gelişmesinde çok önemli rolleri olmuştur. 1947'de ilk Hindistan Güzeli olan Esther Abrahams - 'Pramila' da bir başka önemli Bollywood siması idi. Bir diğeri de efsanevi Raj Kapoor ile pek çok film yapmış vamp aktris 'Nadira' idi. Kullandıkları sahne isimlerinden dolayı onların Müslüman oldukları zannediliyordu. 'Nadira' adıyla tanınan aktris Florence Ezekiel ise (1932 - 2006) Hindistan'ın ilk renkli filminde başrolü oynadı.

mişti. Kötü, kindar kadın rollerini kimse onun gibi oynayamıyordu. Nadira bir Yahudi ile evlenmek istemesine rağmen filmlerde oynadığı vamp kadın kötü şöhretinden dolayı bu çok zordu. Yahudilerin Hint film endüstrisine önemli katkıları göz önüne alındığında tüm zamanlarda sadece altı tane Yahudi karakter barındıran film yapılmış olması şaşırtıcıdır. Bunlardan sadece ikisinde Hint Yahudi'si karakterleri vardır. Yakında vizyona girecek olan

Shalom Bollywood filmi ile Yahudi kadın ve erkeklerinin Hint film endüstrisinin gelişimindeki önemli rolünü çok daha geniş bir kitle öğrenebilecek. Avustralyalı yönetmen Danny Ben Moshe'nin filmi Hint sinemasında Yahudi kökenli dev isimlere değinir, anti-semitizmin olmadığı söylenen topraklarda dinlerarası ilişkileri de inceler. Nesilden nesile gelerek bugün hala büyüklerinin yolunda Bollywood'da çalışan Yahudileri anlatır.

Shalom Bollywood, olağanüstü renklerle, Hindistan Yahudilerinin çok farklı seslerini, dini mekanlarını, Mumbai pazarlarını, fakirlik ve ihtişamı ve tabi ki sinemaları gösteriyor. Esprili anlatımı ile Hintli ve Yahudi olmayı anlatıyor. Şarkılarla, danslarla, uçan sarilerle ve rengarenk kiplarla, garip kostümler, orada burada filler, ekran aşkları ve günde 12 milyon sinema bileti satış pazarını. Yahudilikle ilgili günümüz problemleri ile dolu olağan bir belgeselden çok farklı olan bu filmi heyecanla bekliyoruz.

Kaynaklar:

- The Jew in American Cinema - Patricia Erens
- Jewish Women's Archive - jwa.org
- The Untold Story of Illuminati Jews who Built Bollywood - greatgameindia.com
- www.shalombollywood.com

Tina Ojalvo ile birlikte yapılan çalışmadan derlenmiştir.

DIPPA - SUURIA
Ayala Serfaty

24.yıl

TEPTA
AYDINLATMA

Nispetiye Mah. Aytaç Cad. No: 24 Kat: 1-2-3 1.Levent - İstanbul / 0212 279 29 03
www.tepta.com - info@tepta.com

Cerrahların eğitimi pilotlara benzer

*iyi
sonuç*

yüksek teknolojiyle gelir

Beni bu ameliyathane odasına getiren olayların başlangıcı, oğlum Enis'in robotlara merakıydı aslında... Enis yıllardır robot yapıp onları insanlar adına faydalı hale nasıl getirebileceği üzerine kafa yormuş bir genc. Bu amacı doğrultusunda robotların insan sağlığına faydalı olduğu olduğu bir ameliyata girmek en büyük hayallerindendi... Bunun üzerine oğlum Enis Habib ile birlikte Prof. Dr. Oktar Asoğlu'nun kapısını çaldık. Robotik cerrahiyle yapacağı ameliyatlardan birine konuk olmak istediğimizi söyledik. Sindirim sistemleri kanserleri ve robotik cerrahi konusunda uzman olan Prof. Dr. Oktar Asoğlu bizi kirmadı. Hem onun insanı hayrete düşüren robotik cerrahi ameliyatına tanık olduk, hem de onunla sohbet etme fırsatı yakaladık.

FOTOĞRAFLAR:
MORİS SARFATİ-DORET HABİB

■ **Prof. Dr. Oktar Asoğlu** Türkiye’de sindirim sistemleri kanseri tedavisi denince akla gelen ilk isimlerden biri. 1996 yılında İstanbul Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı’nda uzman doktor olan Asoğlu, aynı yıl İstanbul Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı tarafından düzenlenen kurslara katılarak gastrointestinal endoskopi ve cerrahi laparoskopi sertifikalarını almış. Prof. Dr. Oktar Asoğlu’nun, terörün en yoğun yaşandığı dönemde, vatani hizmetini tamamlamak için gittiği Van Askeri Hastanesi’nde 500 ateşli silah ile yaralanma vakasını başarıyla ameliyat ederek ödüle layık görülmesi, kariyerinin en önemli dönüm noktalarından biri olmuş.

Türkiye’de robotik cerrahi denince ilk akla gelen isimlerden biri olan Prof. Dr. Oktar Asoğlu, Da Vinci Surgery’nin dünya çapında önerdiği cerrahlar arasında yer alıyor ve ‘Da Vinci’ kullanıcısı. Aynı zamanda Liv Hospital Genel Cerrahi Bölümü’ndeki yoğun çalışmalarına ek olarak hastanenin Tıbbi Direktörü olarak görev yapıyor...

Prof. Dr. Oktar Asoğlu ile görüşmeden önce biz de ödevimize çalıştık ve robotik cerrahinin dünyadaki ve ülkemizdeki durumuyla ilgili bir ön araştırma yaptık. Ve şu sonuçlara ulaştık. Halen kullanılan ilk ve tek robotik cerrahi sistem olan ‘Da Vinci’, 53 ülkede 3 bine yakın hastanenin tıbbi cihaz parkurunda yer alıyor. Uzay teknolojisinin ameliyathanelere girmiş hali olarak tanımlanan ‘Da Vinci’ ile yapılan ameliyatlara sayısı ise 1.5 milyonu geçti. Türkiye bu gelişmeden uzak durmadı ve ilk ‘Da Vinci’ robot 2004 yılında girdi. Ardından hızla daha fazla sayıda hastane, yaklaşık 3 milyon doları bütçelerinden feda ederek ‘Da Vinci’ aldı. Kısa sürede robotik sistem hastaneler için bir prestij haline geldi. Sadece 2013’de 1800’ün üzerinde ameliyat ‘Da Vinci’ eşliğinde gerçekleştirildi. Bu ameliyatlara gerçekleştirebilmek için cerrahlar özel bir eğitimden geçiriyorlar.

Robotik cerrahi sırasında cerrah tıpkı bir kumandan gibi... Robotu kontrol etmek, hastanın sağlıksız bölgesini çıkarıp almak onun kontrolünde... Bir bilgisayarın başında ameliyathanede operasyonu yöneten Prof. Oktar Asoğlu’nun ekibi, hastanın başında... Dışardan bakıldığında inanılmaz heyecanlandırıran bir olaya tanıklık ettiğinizi fark ediyorsunuz... Bu insanoğlunun robotlarla neleri başarabileceğinin de kanıtı, elbette yetkin ellerde...

“Robot çok üst düzey bir teknoloji. Robotun bulunmaması bir hastane için eksiklik. Sağlık Bakanlığı da, bilimsel prestij ve tıp fakülteleri hastanelerine yetismek için hastanelerine da Vinci alıyor,” diyen Prof. Dr. Oktar Asoğlu, bizi çok heyecanlandıran bu ameliyat sonrası kafamızdaki sorulara da yanıt verdi...

Prof. Dr. Oktar Asoğlu
Kanser Cerrahisi Uzmanı

Bize robotik cerrahinin gelişiminden bahsedermisiniz?

Robotik cerrahiye geçmeden önce üç tür tedavi olduğunu vurgulamalıyım. Açık cerrahi, daha sonrasında laparoskopik cerrahi ve şimdi de robotik cerrahi. Robotik Cerrahi tıbbın şu an geldiği son jenerasyon teknolojinin uygulandığı cerrahi türüdür. Diğerleri ile en temel fark, laparoskopi çubuklarla yapılırken, robot cerrahisi çubuklar yerine el ile yapmanın karşılığına denk geliyor. Şu anda dünyada robotik cerrahi hızlı geliyor. 2010 yılında yapılan bir yayına göre dünyada robotik cerrahi ile yapılan kolorektal kanser sayısı 1021 iken, bugün için bu rakamın dünyada kabaca 3 bin, 4 binli rakamlara ulaştığını söyleyebiliriz.

ROBOTİK CERRAHİYİ UYGULAYABİLEN CERRAH SAYISI AZ

Sayı az değil mi?

Bu rakamlar robotik cerrahinin ne kadar az yerde ve az kişi tarafından yapılabildiğini gösteriyor. Laparoskopik cerrahide bile laparoskopik yöntemi 2010 yılına kadar Amerika'daki kolorektal cerrahların yüzde 15'i yapabiliyordu. Şu anda bu rakam yüzde 50'ye çıkabilmiştir. Çok ciddi bir eğitim ve deneyim gerektirdiğini, eğitimde standardizasyonu ve santralizasyonu sağlamış olan Amerika örneğinde görebiliyoruz. Ülkemizde bu yüzden çok sağlıklı bir sayıdan söz etmek mümkün değil. Robotik cerrahi, laparoskopik cerrahiden çok daha karmaşık ve güç bir cerrahi... Özel bir eğitim ve belirli bir alana odaklanmış olmayı gerektiriyor. Bu nedenle en gelişmiş teknolojiyi her alanda en yoğun kullanan ülkelerde bile bunu uygulayabilen cerrah sayısı çok fazla değil.

Kimlere robotik cerrahi uygulanabilir, hangi tür hastalarda özellikle başarılıdır? Uygulanmadığı hastalar kimler olabilir?

Doğru teknoloji ve doğru cerrah ile kolorektal kanser olan tüm hastalara robotik cerrahi uygulanabilir. Özellikle erkek hastalarda rektum dediğimiz kalın bağırsağın uç kısmına uygulandığı zaman, laparoskopi ile karşılaştırdığımızda sonuçları çok daha iyi. Bu kıyaslamaya dair yapmış olduğum çalışmayı Amerikan Kolorektal Cerrahi Kongresinde 2014 yılında Amerika'da sundum.

Ameliyatta mühendis de hazır bulunuyor

TÜRKİYE'DE LAPOROSKOPIK CERRAHİ BİLE EMEKLEME DÖNEMİNDE

Türkiye'de robotik cerrahinin kolorektal kanserleri tedavisindeki yeri nedir?

Türkiye'de laparoskopik kolorektal cerrahinin bile hala emekleme döneminde olduğunu varsayarsak, bu alanda robotik cerrahi uygulayabilen yerin çok çok az olduğunu söyleyebiliriz.

Dünyadan bu tedavi için ülkemize hasta geliyor mu?

Özellikle Avrasya coğrafyasından bu hastalığın tedavisi için hastalar geliyor. Yine buna Mısır'ı ekleyebiliriz. Ortadoğu'daki Arap ülkelerinden de bu tip hasta talepleri oluyor, Avrupa'dan hatta Amerika'dan hasta alıyoruz.

Artık bilgiye erişim çok kolay. İnsanlar dünyanın her yerinde kimin ne yaptığını, yapılan işin uzun dönem sonuçlarını bilebiliyor. Eğer ismi duyulan bu işi yapan biri varsa o isime özel geliyorlar. Yani referans ile başvuru oluyor.

Robotik cerrahi ile açık ameliyatlarda fark nedir? Bu ameliyatlarda ülkemizde her yerde yapılıyor mu?

Cerrah açık cerrahiyi eliyle yapıyor, yani karnı açıp elini içine sokarak yapıyor. Robotik cerrahi de ise yine elini içeriye sokuyor ancak karın açılmıyor. Buraya üç delik açılıyor ve robotik kollar bu küçük deliklerden girerek kanserli bölgeye ulaşıyor. Yani cerrahın ek olarak fazladan bir de üçüncü bir eli oluyor. Yani üç eli bir cerrah haline geliyorsunuz. Yine robotik cerrahide ameliyat edeceğimiz yeri 16 kat büyük görme, bölgenin özel olarak ışıklandırılması ve üç boyutlu görülebilmesi sonucunda anatomik yapılar normal gözden daha iyi görülebiliyor. Ve haliyle daha iyi bir cerrahi uygulanabiliyor. Ayrıca karın açılmadığı için, enfeksiyon, fıtık, yapışıklıklar gibi ikinci kez ameliyat olmayı gerektirecek nedenler çok daha az karşımıza çıkıyor. Normal cerrahide, karın kesileceği için oluşan ağrı sebebiyle insanlar iyi nefes alıp veremediklerinden çok ciddi akciğer problemleri çıkar. Robotik cerrahide bu tür sıkıntılar görülüyor. Yani sonuçta çok üst düzeyde bir teknoloji ve bunun insanoğluna getirdiği ciddi avantajlar var.

Doret Habib ve Enis Habib, robotik cerrahi ameliyatı sırasında Prof. Dr. Oktar Asoğlu ile birlikte

HASTAYA HER YÖNTEMİ ANLATIYORUM

Siz robotik cerrahi konusunda en önemli isimlerden birisiniz... Siz nasıl bir yol izliyorsunuz?

Ben hastaya üç yöntemi de anlatıyorum, hepsinin avantaj dezavantajlarını söylüyorum. Benim tercihimin robotik yönde olduğunu belirtiyorum hastaya... Bunun da kanıtlarını koyarak, yani daha önce uyguladığım ameliyatların bilimsel kanıtlarını hastayla paylaşıyorum.

SGK bu ameliyatlara karşılıyor mu?

Hayır karşılamıyor.

Siz cerrahiye nasıl tanımlıyorsunuz?

Pilot eğitimine benzetiyorum. Her yeni uçağın özel eğitimleri ve özel uygulamaları vardır. İyi bir eğitimden geçmek, belirli saat uçuşu tamamlamış olmanız gerekir. Teknoloji, iki kanatlı uçaktan, uzay mekiğine kadar değişkenlik gösterse de sonuçta uçağı uçuran pilottur. Üstün teknolojinin, hayatı kolaylaştırdığı ve daha iyi sonuçlar sağladığı da bir ayrı gerçektir.

AKDENİZ TİPİ BESLENME KANSERDEN KORUR!

Kolorektal kanserler artıyor mu?

Evet artıyor. Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı istatistiklere göre kadınlarda 2. erkeklerde 3. sıklıkta rastlanan kanser tipidir.

Bu kanserin nedeni nedir?

Özellikle Batı tipi beslenen toplumlarda daha sık gözleniyor olması diyet ile yakın ilişkisi olduğunu düşündürmektedir. Et tüketiminin ve fastfood tüketiminin artmış olduğu Amerika kıtası ile Akdeniz tipi beslenme tip dediğimiz lifli besinlerden yoğun beslenen toplumlar kıyaslandığında, et tüketimi fazla olan toplumlarda daha belirgin olarak yüksek olduğu gözlemleniyor.

Kanser nasıl ortaya çıkıyor? Stres faktörünün etkisi hastalığı ne kadar etkilemektedir?

Vücudumuzda kanser oluşturan ve kansere savunma yapan 2 mekanizma var. Bu mekanizmalar arasında denge bozulduğu zaman kanser ortaya çıkıyor. Aslında normalde insanlar kansere yakalanırlar ama savunma mekanizmaları bunu yok eder. Bu dengenin kırılmasında rol oynayan herhangi bir olay kansere yol açacaktır. Stres, üzüntü, özellikle defansif mekanizmaların zarar görmesine yol açtığı için elbette kanser gelişimini kolaylaştıran bir nedendir.

"Çalışma arkadaşlarımdan deneyimlerine bakarak, hastaya robotik cerrahiyi öneriyorum"

■ Robotların cerrahi açıdan yarattığı etki, kanser tedavisinde görev alan tüm hekimleri yakından ilgilendiriyor. Bu nedenle robotik cerrahi konusunda bir onkoloğun da görüşünü almamız gerektiğini düşündük.

Prof. Dr. Nil Molinas Mandel dalında bir ekol... Prof. Dr. Mandel, kanser tedavisinin bir ekip işi olduğunun altını çiziyor ve robotik cerrahideki gelişmeleri onkologların da ilgiyle izlediğini söylüyor. "Onkolojide daha verimli çalışabilmek için kan hastalıkları, enfeksiyon hastalıkları, göğüs ve kalp hastalıkları, nöroloji, gastroenteroloji, farklı cerrahi bölümler gibi birimlerle işbirliği yapmak ve modern teknikleri kullanmak çok önemlidir" diyor ve bir onkolog olarak robotik cerrahiye bakış açısını şöyle anlatıyor:

■ Robotik cerrahinin kanser tedavisindeki önemi ve yeri nedir?

Robotik cerrahide cerrah, bilgisayar kontrollü bir robot yardımıyla, bazı cerrahi işlemleri gerçekleştirir. Küçük bir cerrahi kesi yapılarak, robotun çok becerikli kolları en dar bölgelere kadar uzatılabilir. Böylece cerrah, büyük bir kesiyle ameliyat etmek yerine, ufak bir cilt kesisiyle, laparoskopik cerrahinin daha gelişmiş şekli olan robot yardımlı minimal invazif bir cerrahi gerçekleştirebilmektedir.

■ Robotik cerrahinin diğer cerrahi tekniklerle kıyaslanınca artı ve eksileri neler?

Robotik cerrahi ile açık cerrahi kıyaslandığında, önemli farklar ortaya çıkar: robotik cerrahi sonrası hastanede kalma süresi daha kısadır, ağrı ve rahatsızlık hissi daha az olur, daha hızlı iyileşme ve normal günlük yaşantıya dön-

me söz konusudur. Robotik cerrahi ile ameliyat kesisi daha küçüktür ve enfeksiyon riski daha azdır, skar dokusu (ameliyat izi) daha küçük olur ve ameliyat sırasında kan kaybı ve buna bağlı olarak transfüzyon gereksinimi azalır. Robotik cerrahinin cerrahlara sağladığı bazı yararlar da vardır; cerrah özel kamera yardımıyla, daha geniş bir görüş alanı elde eder, görerek el becerileri artar ve cerrahi duyarlılık artar.

■ Siz hangi hasta grubunuza tıptaki yeni gelişmeler ışığında robotik cerrahiyi öneriyorsunuz?

Özellikle prostat kanserlerinde, sindirim sisteminin çeşitli operasyonlarında, jinekolojik işlerde, safra kesesi ve bazı akciğer ve kalp operasyonlarında robotik cerrahi kullanılmaktadır. Ben, çalışma arkadaşlarımdan deneyimine bakarak, sıklıkla prostat kanserinde, uygun böbrek tümörlerinde ve küçük boyuttaki akciğer kanserlerinde robotik cerrahiyi öneriyorum. Tabi ki hasta için uygun olan cerrahi şekli benim belirlemem söz konusu değildir; buna cerrah karar verir. Farklı cerrahi seçeneklerin arasında robot yardımlı bir cerrahi olanağı varsa, cerrahın da bu konuda deneyimli olduğunu biliyorsam, hastalarım için önermekteyim. Ancak her merkezde robotik cerrahi uygulanamıyor ve bu nedendir ki deneyimli hekim sayısı da azdır. Ayrıca, oldukça pahalı bir yöntem olduğunu akılda tutmak gerekir.

■ Kanserli dokuların detaylı temizliğinde robotik cerrahi ne denli etkili oluyor?

Robotik cerrahi ile, teknik olarak çok zor olan bir girişim, görüş alanındaki genişleme ve daha iyi gösteren üç boyutlu kamera yardımıyla daha büyük kolaylıkla gerçekleştirilir. Bu şekilde, dar bölgelere saklanmış olan kanserli dokuların daha iyi temizlenmesi sağlanır. ■

Robotik cerrahi ile, dar bölgelere saklanmış olan kanserli dokuların daha iyi temizlenmesi sağlanır.

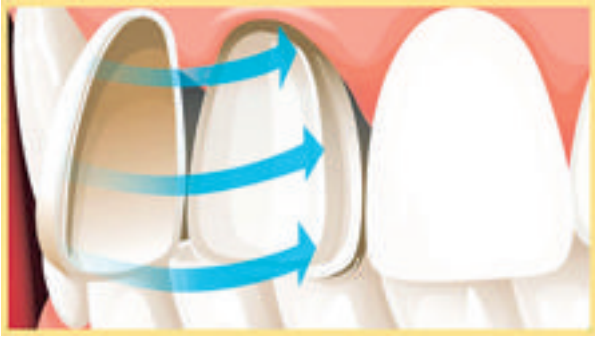
Ön dişlerinizde
aralıklar, aşınmalar ya
da kırılmalar mı var?

Dişlerinizin renginden
ya da şeklinden memnun
değil misiniz?

Estetik dişlere ulaşmak
için ne yapmanız
gerekli?

ESTETİK DİŞ HEKİMLİĞİ

Diş estetiğiyle ilgili en önemli nokta kişinin şikayetinin ne olduğunun doğru tespit edilmesidir. Örneğin sadece dişinin renginden şikayetçi olan hastayı basit bir beyazlatma işlemi sonuca götürürken; aralıklar, kırıklar, şekil bozuklukları porcelen laminalarla düzeltilebilmektedir.

Peki nedir: 'Porcelen Lamina (Yaprak Porcelen)'

Porcelen Laminalar daha çok dişlerin görünümünden memnun olmayan hastalara uyguladığımız, dişlerin sadece ön yüzeylerinden minimum aşındırma yapılarak uygulanan estetik bir yöntemdir. 0,3-0,5 mm kalınlıkta istenen boy ve formlarda olan lamina porcelen özel bir yapıştırıcı sayesinde dişlerin ön yüzeyine yapıştırılır.

Porcelen laminaların avantajı son derece doğal ve estetik olmalarıdır. Çok

ince porcelenler oldukları için doğal mine yüzeyi gibi durur. Size uygun şekil, büyüklük ve renkte yapılan porcelen laminaları yapıştırıldıktan sonra kullanırken çok aşırı hassasiyet göstermenize gerek yoktur. Kendi dişlerinize göstermeniz gereken titizliği göstermeniz yeterlidir.

Çok iyi bir ağız bakımı ile uzun yıllar sağlıklı ve kendi dişiniz gibi doğal porcelenlerle dolaşmanız mümkün olacaktır.

ÖZEL COSMODENT AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI POLİKLİNİĞİ

İstanbul Cad. Başaran Plaza Kat:3 Göktürk/İstanbul

212 322 40 04

www.cosmodent.com.tr · infokemer@cosmodent.com.tr

» Charles Lewinsky: “Melnitz” – çev. Sezer Duru; Gözlem Yayıncılık, 2015; 704 sayfa

Bugüne dek Almanya’daki, Rusya’daki, A.B.D.’ndeki Yahudilerin konu edildiği romanlara çok rastladım – ancak İsviçre Yahudileri hakkında okuduğum ilk öyküdür bu! “Öykü” derken, 1871’de başlayıp 1945’e kadar beş kuşak boyunca izlediğimiz Meijer ailesinin bu anlatısı Almanca aslında 800’e yakın, geçtiğimiz ay Gözlem’in yayınladığı çevirisiyle de tam 700 sayfa! Almanya’nın edebiyat çevrelerinde pek bilinmeyen, daha çok İsviçre TV skeçleriyle ülkesinde çok sevilen, vaktiyle izlediğim “Sıradan bir Yahudi” başlıklı filmi hiç beğenmediğim Charles Lewinsky, 2006 yılında yayımlanan “Melnitz” romanıyla ciddi gazetelerde iyi eleştiriler almış ve çok satan yazarlar arasına girmiş. – Aslına bakarsanız, okuduğunuz bu aile *saga’sı* “üstün edebiyat” kategorisine girmez, ancak –vaktiyle Johannes Mario Simmel veya Irving Wallace’ler gibi – elinizden kolay kolay bırakamayacağınız, hem güzel vakit geçirten, hem de tarih bilginizi destekleyen bir romandır. “Güzel vakit” derken, Yahudi halkının İsviçre gibi suya-sabuna dokunmayan bir ülkede bile çektiklerini okumak ne derece güzeldir, bilemem... “Tarih”e gelince, bu roman sayesinde Orta Avrupa’daki savaşları, sanayi ve ticaretin gelişimi/kabuk değiştirmesini ve ırkçılığın hortlamasıyla tüm bunların izdüşümünde Yahudilerin yaşamını, derken bu halk toplumunun örf ve adetlerini, aralarından çıkan marjinal (gay / baş kaldıran) tipler ile ailelerin nasıl baş ettiğini (veya edemediğini), keza toplum birey ve liderlerinin dayanışmasını yakından izliyoruz, nefesimizi tutarak art arda çevirdiğimiz, adeta içine girdiğimiz sayfalar ilerledikçe! – Ve tabii ki, kitabın hemen başında ve sonunda “Ne zaman ölse, geri geliyordu...” sözleriyle anılan Melnitz Amca! O Amca ki, Yahudiliğin o ilahi belleği ve yılmayan öngörüsü ile Meijer Ailesi ve onları çerçeveleyen tüm olayların bir çeşit mecazi vakanüvistidir... Frankfurter Allgemeine Zeitung’da yayımlanmış bir eleştiri yazısında Lewinsky’nin “kanlı-canlı özyapılar çizmesini, olağanüstü diyaloglar yazmasını” bildiğini; “yüksek derecede öyküsel ritim yeteneğine sahip” olduğunu; “güldürü ortamlarını yerinde kullandığını”, öte yandan “üzücü durumlarda abartıya kaçmadığını” belirtiliyor ki, tüm bu yorumların altına ben de imzayı koyabilirim, üstelik sevgili Sezer Duru’nun keyifli ve *duru* çevirisine de ayrı bir alkış göndererek...

AYIN KİTABI

» C.Pinguet/P.de Gigord: İstanbul, Fotoğraflar, Sultanlar 1840-1900 – çev. Saadet Özen; Türkiye İş Bankası Yay., 2014; büyük boy 240 sayfa

Daha önce “İstanbul’un Köpekleri” araştırmasıyla dikkat çekmiş olan tarihçi Catherine Pinguet, bu kez Pierre de Gigord’un koleksiyonundan seçilmiş ve çoğu ilk kez basılan 150 kadar nadide fotoğrafın eşliğinde, geç Osmanlı döneminin fotoğrafçılık serüvenini kapsamlı bir şekilde önümüze seriyor. Bu yeni sanatın 1839’da Paris’te start almasıyla birlikte, İstanbul’da genç Sultan Abdülmecit Avrupa’yı model alarak tasarladığı reformları art arda başlatır... İş Bankası Yayınları’nın bize bahsettiği bu alımlı derlemede, o yıllardan 20. Yüzyıl başına kadar uzanan dönemde James Robertson, Abdullah Biraderler, Sebah & Joaillier ve Vasilaki Kargopoulo’nun yönetimindeki büyük fotoğraf evleri, dönemin sultanları ve Osmanlı “payitahtı” arasındaki ilişkileri gözler önüne seriyor. 19. Yüzyıl İstanbul’unun olağanüstü atmosferi büyük bir ayrıntı zenginliği ile resmedilip anlatılıyor bu sayfalarda – alın bu değerli kitabı ve dalın geri getirilemeyen o günleri yeniden yaşatan zaman tüneline!..

» Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası: “Rimsky-Korsakov – Scheherazade”; Onyx Classics, 2014

Kuruluşundan bugüne dek sadece “icracı” olmaktan ziyade, değişik yöreler ve geleneklerin müziklerini de izleyicilerine tanıtmayı görev edinmiş olan Borusan Filarmoni Orkestrası, son albümünde İstanbul Boğazı’nın doğusunda kalan ülkelerde geç 19. ve erken 20. Yüzyıllarda yeşermiş müzik örneklerine yer vererek Rus, Kafkas ve Türk bestecilerinin Şark tınlarını öne çıkarıyor. Bu CD’nin önemli bölümü, Nikolai Rimsky-Korsakov’un 1001 Gece Masalları’ndan esinlenerek bestelediği “Şehrazat” Süiti’ne ayrılmış. Orkestranın daimi şefi Avusturyalı Sascha Goetzel’in yönetiminde, başkembancı Pelin Halkacı Akın’ın solist olarak yer aldığı bu popüler bestenin iki bölümünde –özgün ve yenilikçi bir uygulama ile– ud ve ney taksimleri yer almakla, bu yoruma özel bir çeşni kazandırılıyor. Kaydın ikinci yapıtı, aynı dönemde yaşamış Rus besteci Mily Balakirev’in Çerkez ve Kırım kökenli “İslamey” başlıklı Şark Fantezisi’dir. Üçüncü ve dördüncü yapıtlar, Korsakov’un öğrencisi Mikhail Ippolitow-Ivanow’un *İki Kafkas Dansı*’dır ki, bunların ilkinde yeniden ney, ikincisinde

ise yerel vurmali çalgılar öne çıkar. Albümün son yapıtı ise, “Türk Beşlileri” arasında anılan çağdaş bestecimiz Ulvi Cemal Erkin’in batı sanat müziği dağarımıza 1943 yılında kazandırdığı o unutulmaz “Köçekçe” Dans Rapsodisi’dir. BİFO’nun bu güzel donanımlı üçüncü albümü, Şark ve Batı Müziği tutkunları için bulunmaz bir işitsel şöendir...

"Cherchez la femme!"

2012 İKSV Caz Festivali: Ne şans – Arkeoloji Müzesi Bahçesi'ndeki performansın hemen başında, ışıklar tam sönerken yanımdaki boş sandalyeye nefes nefese bir genç kız oturdu! Ambrose Akinmusire Beşlisi'nin konseri bitip Gretchen Parlato'nun bölümü başlamadan sohbete daldık – ve İngilizcesinin aksanından Fransız olduğunu anladığımda, pas tutmuş 3-5 parça Fransızcamı da kullanmak üzere "Est-que vous etes institutrice?" diye sorduğumda, "Je suis directrice de l'Institut Français" yanıtını alınca neredeyse oturduğum iskemleden düşecektim! Ama sonra ona daha alıcı bir göz attığımda, tüm alımlılığına rağmen o kadar da "genç" olmadığını gördüm; ilk bakışta tıfıl bir öğretmen sandığım Bérénice Gullman'ın yeni tayin olduğu İstanbul Fransız Kültür Merkezi, Tunis ve Tananarive'den sonra müdürlük yaptığı üçüncü yurt dışı göreviymiş meğerse...

...ve benim de o yıllarda tanıştığım üçüncü Avrupa ülkesi Kültür Ataşesi oldu kendisi – Alman Claudia Hahn-Raabe ve Avusturyalı Doris Danler hanımefendilerinin yanında... Bu tesadüfi karşılaşma beni heyecanlandırmadı da değil aslında! Nedeni ise, diğer iki bayanla o güne de bazı ortak projeler üretmiş olmamızdı – Goethe Enstitüsü ile Schneider-tempel ve Neve Şalom Kültür Merkezi'nde çok yankı getirmiş olan Klezmer konserleri, Avusturya Kültür Ofisi'yle de biri "Viyana Yahudileri" Fotoğrafları, diğeri ise Roman sanatçı Czeja Stojka'nın Auschwitz Çizimleri sergileri gibi... Ne var ki sevgili Bérénice ile neredeyse üç yıldır sürdürdüğümüz dostluğumuza rağmen ortak bir etkinlik düzenleyemedik!.. Öte yandan o da diğer meslektaşları gibi, birer "Atom Karınca" emsali, olağanüstü üretkenlik gösteriyor – konserler, söyleşiler, sergiler, tiyatro performansları ve daha nice etkinliklerle (örneğin, eşimle birlikte katıldığımız "göçlerimiz kapalı" bir Beyoğlu/Çukurcuma grup gezintisi gibi!). Tüm bu çalışmalardan esinlenerek, geçen sene sevgili editörüm Nelly'ye bu bayanlarla birer söyleşi yaptırmasını önermiştim – ancak biz aramızda "bunları kim yapabilir?" konusunu araştırırken Claudia kaçıp (yeni çalışma mekânı Lizbon'a) gitti. Biz de artık daha fazla beklemeden, diğer iki yabancı arkadaşı ben üstlendim, "bizden" iki sanat üreticisi bayan ile söyleşi için Rubi Asa arkadaşımızdan ricada bulunup, bu dosyayı *Kadınlar Günü* dolayısıyla Mart sayımıza koyalım dedik...

Üniversite yıllarımda Viyana'da geceleri saat 10 gibi her tramvaya bindiğimde, uzun elbiseli, ellerinde küçük çantalarıyla yalnız kadınlar gözüme çarpardı... Sonradan algıladım ki, bu bayanlar opera veya tiyatro/konser çıkışı

evlerine dönüyorlardı! Ben de kendi kendime "İstanbul'da böyle görüntüler ile acaba ne zaman karşılaşabileceğiz?" diye hayıflanırdım. Gel zaman, git zaman – galiba 1990'ların başlarıydı, ilk kez İKSV Film Festivali gecelerinde benzer biçimde Beyoğlu'ndan Taksim'e doğru tek tek veya ikiyeşer üçer genç bayanların yürüdüğünü gördüm – ve "İşte, Batı'lılaşıyoruz!" diye düşündüm kendi kendime... Bugün ise, tutun Pera Müzesi'ndeki 60-80 kişilik "Küçük Gece Müzikleri" oda orkestrası dinletilerinden BİFO'nun 2000 kişilik senfonik müzik konserlerine kadar; keza en küçük cep tiyatrosundan gene yüzlerce kişi alan salonlardaki oyunları izleyenlere dikkatle bakarsak, çoğunluğunun kadınlardan oluştuğunu görürüz. Bunun ötesi, İstanbul'da neredeyse her ay bir yenisi açılan sanat galerilerinin çoğu bayanlar

tarafından işletilmiyor, ziyaretçilerinin çoğunu bayanlar oluşturmuyor mu?

İşte, söyleseceğimiz bayanlarla özellikle bu konuları görüşmeyi, onlara bu sevindirici gelişmeyi irdeleyen soruları yöneltmeyi kararlaştırdık... Bérénice Gullman ve Doris Danler ile görüşürken, her ikisinin de benzer dürtüler ile kurumlarına yeni birer çehre kazandırdıklarını, ülkemizin gittikçe

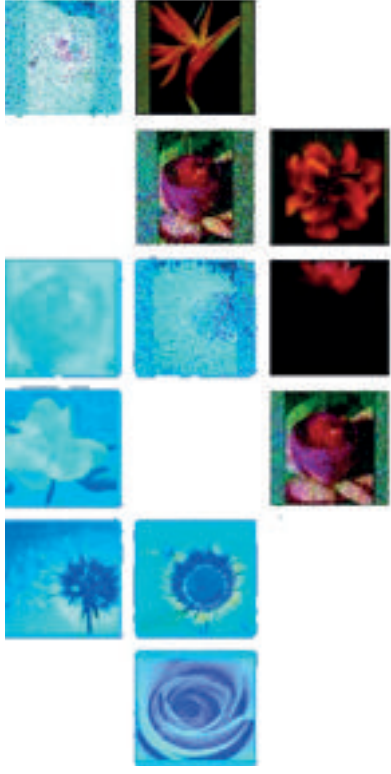
Kemanda Sevil Ulucan Weinstein,
piyanoda Gülnare Şekinskaya
(Foto: Alberto Modiano)

gençleşen sanatseverlerini Edith Piaf ve Johann Strauss'dan çağdaş Fransız ve Avusturya kültürüne yaklaştırmayı başardıklarını gördüm. Ayrıca –ve bizim için belki daha önemli olan! – ülkemizi artık iyice tanımış olan her iki kültür elçisinin gene benzeşen yorumlarla değerlendirdiği gibi, Türkiye'deki kültür/sanat meraklıları arasında çoğunlukla kadınların bulunduğunu öğrenmiş oldum! Sanırım Rubi kardeşim de görüşmüş olduğu klasik batı müziği eğitimci ve yazarı Evin İlyasoğlu ve SALT Sanat Merkezi yöneticilerinden, tarihçi Lorans Tanatar Baruh'dan da benzer yorumlar almış olsa gerek...

Şurası kesindir ki, konser ve tiyatro salonları ile galerilerde gözlemlediğimiz bayan ziyaretçilerinin çoğunluğu, orkestra üyesi ve tiyatrocusu olarak, ayrıca görsel sanatlarda rastladığımız yaratıcı ve yapımcı bayanların gittikçe artmasıyla büyük bir koşutluk gösteriyor. Burada "yumurta/tavuk" gibi neden arayışlarına hiç girişmeksizin, sizleri –en azından kendi deneyimlerime göre– söyleştığım Doris ve Bérénice hanımların açıklamalarına yönlendirmek istiyorum – ve elinde tuttuğunuz "Dergi"nin künyesindeki Yayın Kurulu üyelerine bir göz atmanıza!..

Tüm hanımlara, çocukları, eşleri, erkek kardeşleri, babaları, amcaları, dayıları, enişmeleri ve dedeleriyle mutlu ve huzurlu bir "Kadınlar Günü" dilerim... ■

KÜLTÜR ve SANATTA KADINLAR

Dünya Kadınlar Günü vesilesi ile hazırladığımız '*Kültür ve Sanatta Kadınlar*' başlıklı dosyamızda, bu alanda etkinlik gösteren dört kadınla gerçekleştirdiğimiz söyleşilere yer verdik. Söyleşi konuklarımızdan; Fransa Kültür Merkezi Müdürü **Bérénice Gulmann** ve Avusturya Kültür Ofisi Müdürü **Doris Danler**, ülkelerini temsilen Türkiye'nin kültür ve sanat hayatına renk katmaktalar. Söyleşi konuklarımızdan diğer ikisi ülkemizin tanınmış müzik eğitmeni ve yazarı **Evin İlyasoğlu**, ve tarihçi ve proje yöneticisi **Lorans Tanatar Baruh**. Her biri kendi alanında yükselmiş dört hanım konuğumuz başarı öykülerini, etkinlik alanlarını, hedeflerini bizlerle paylaştılar.

AVUSTURYA İSTANBUL KÜLTÜR OFİSİ MÜDÜRÜ

Doris Danler

Robert SCHILD

Sizin ofisiniz Dışişleri Bakanlığına mı bağlı, Kültür Bakanlığına değil mi?

Avusturya'nın kültürü, ülkenin politikasının önemli bir belirleyicisi olduğu için, dış işlerinin de önemli bir unsuru sayılır ve işte bu nedenle kültür-sanat ile ilgili misyonlarımız, bu bakanlığın şemsiyesi altında yürütülüyor – diğer bir ifade ile Dışişleri Bakanlığı'nın, toplumumuzun kültür seviyesinden bir çeşit “yararlanma” götüğünü söyleyebiliriz!

Çok güzel; ancak bu konuda, örneğin ülkenin kimi somut “realpolitik” yaklaşımları ile Kültür Bakanlığı'nın kendine has bazı projeleri arasında uyumsuzluklar, hatta çatışmalar bile çıkmaz mı?

... üstelik, şu anki koalisyon hükümetimizde her iki bakanın ayrı partilerden olduğunu bildiğinizden mi sordunuz bunu?! Tabii ki her yerde her zaman fikir ayrılıkları olabilir – ancak, inanın, bizim uygulamalarımızda hiç bir şekilde bu tür olası uyumsuzluklara tanık olmadık!

Peki, İstanbul'daki kültürel ortamda bayan olmanız ile ilgili olarak her hangi bir sorunla karşılaştınız mı hiç?

Hayır – ne daha önce bulunduğum bir Afrika ülkesi olan Kenya'da, ne Müslüman Suriye'de, ne de burada... Bakınız, her şeyden önce içinde bulunduğunuz pozisyon, statü ile ilgili belirli bir saygı görüyorsunuz – ve ardından bayan olmanızdan dolayı... Burada tek dikkatimi çeken, örneğin Şam'dakinden çok daha sık biçimde sorulan “sizde bu tür işleri daha çok kadınlar mı yapar?” sorusuydu.

Göreve başladığınızdan bu yana benim en çok ilgimi çeken, Avusturya Kültür Ofisi'nin “gençleşmiş” olmasıdır – sezon açılış partileriyle, DJ event'leriyle, caz konserlerinin çoğalmasıyla... Bu yönelim, Avusturya'nın belirli bir kültür politikasından mı, yoksa kişisel tercihlerinizden mi kaynaklanıyor acaba?

Her ikisinden!.. Dışişleri Bakanlığımız, Avusturya'nın çağdaş, dış dünyaya açık bir ülke olduğunu, salt Mozart ve Strauss'un çok daha ilerisine ulaştığımızı göstermek

çabasında – ve işte bu ne-

denle müziğin dışında, örneğin sinema ve dans gibi sanat dallarında nerelere ulaştığımızı kanıtlamak istiyor, ancak bu arada yine de çağdaş bestecilerimizden ödün vermezsiniz... Bunun yanı sıra, Türkiye'ye tayinim çıktığında ülkeniz hakkında edindiğim ilk bilgilerde, nüfusunun yüzde altmışının otuz yaş sınırının altında olduğunu görünce, özellikle bu halk kesimine yönelmenin ne derece önemli olduğunu anladım – ve dikkatinizi çekmiş olan etkinlikler işte bu iki nedenden dolayı eskiye nazaran çoğalmış oldu...

“Mozart ve Strauss'un çok daha ilerisine ulaştığımızı göstermek çabamızdayız...”

Sanırım farkındasınızdır; Avrupa Birliği ülkeleri kültür ataşeleri arasında bayanların oranı gittikçe artıyor...

Bilincindeyim tabii ki, ancak sadece bu değil, bu ülkelerin birçoğunun Başkonsolosları da bayandır – bizde de olduğu gibi, örneğin Almanya, Fransa, İsviçre ve İtalya'da da öyle...

Bu acaba belirli bir politikanın sonucu mudur, yoksa tamamen tesadüfî midir sizce?

Bakın, Avusturya'nın İstanbul Başkonsolosu ve Kültür Ataşesi'nin bayan olması, bir tesadüf olabilir – ve diğer ülkeler adına konuşamam tabii ki, ancak bizde bu olgu hem toplumun dinamizminin bir çeşit aynasıdır, hem de Dışişleri Bakanlığımızın belirli bir politikasının ürünü olarak görülebilir...

...çok da güzel oldu – zira ben yıllardır, örneğin Borusan Filarmoni veya İş-Sanat gibi kurumların her yılbaşı döneminde vals, polka ve operetler klişelerinin sizde de karşımıza çıkmamasına seviniyorum!..

...ancak şunu bilmeniz gerekir ki, Avusturya’da da hiç bir Yılbaşı, geleneksel “Yılbaşı Konseri” olmadan düşünülemez – ki benzer etkinlikler, bazı müdavimlerimiz tarafınca bizden bizden de talep ediliyor – ancak, az önce de belirttiğim gibi, Avusturya’da bunların yanında daha nice sanat etkinlikleri öne çıkıyor... Türkiye’de düzenlediğim ilk etkinlik, Avusturyalı bir saksafoncu ile Afrikalı bir balafoncunun birlikte verdikleri bir konserdi. İşte böylece İstanbul, Ankara ve Mersin’de Avusturya kültür dağarcığının dünyaya ne denli açık olduğunu göstermeye çalıştık!

Düzenlediğiniz etkinliklerde kadın sanatçılara öncelik verir misiniz?

Kesinlikle – ve bu da, Bakanlığımızın belirli bir politikasıdır: etkinliklerimizde, toplumumuzdaki kadın sanatçı oranlarına ulaşmamız gerekir...

...ve tabii ki, bir bayan olarak, bu önceliği benimsiyorsunuzdur..?!

Öyle diyebilirsiniz – veya aklımızdan hiç çıkmadığını!..

Peki, sadece Yeniköy’deki gösteri mekânınızda değil, kentimizin her konser salonunda, kitap tanıtımında, operada, tiyatrodaki, sergi açılışlarında izleyicilerin arasında bayanların çoğunlukta olması sizin de gözünüzden kaçmamıştır – ve bunu nasıl yorumlarsınız?

Doğru söylüyorsunuz – bizde salon bazen hemen hemen sadece bayanlarla doluyor! Ancak bu sorunuza vereceğim yanıt, birazcık kişisel kestirmelerime dayanacaktır... Şöyle diyebiliriz belki: erkeklere nazaran, kadınlar kendilerini sanat dallarıyla daha çok özdeşleştirebiliyor... Değişik bir ortama girmek için, TV’den kurtulmak için evden çıkmayı daha çok yeğleyebilirler... Kendilerini birazcık soyutlaştırmak, kendi “kişilikleri”ni bulmak, sanata yönelik biçimde özgürleşmek isteyebilirler – “başka bir ortamda” da bir şeyler yapabileceklerini algılamayı ve bunu göstermeyi arzulayabilirler...

...ki, izlediğim kimi evliliklerde, karşılıklı olarak çok iyi anlaşabilen eşlerin bile ilgi alanları farklı olabiliyor...

...ve işte bu durumlarda kimi evli kadınlar dahi, yalnız yaşamakta olanlarla birlikte konserlere, dans gösterilerine, tiyatroya gidebiliyorlar – veya bunu tek başına da yapıyorlar, zira kalabalık bir izleyici kitlesinin arasında “tek başına”lık, göze çarpmıyor gibi!..

Bu sezonun geriye kalan ayları için daha ne tasarladınız ve önümüzdeki sezonda halefinize neleri bırakmayı düşünüyorsunuz?

Geçen yıl da yapmış olduğumuz gibi, çok değer verdiğimiz İKSV işbirliğini sürdüreceğiz. Yeniköy’deki bahçemiz hem Müzik Festivali’nin konserlerine, hem de Caz Festivali’nin açılışına ev sahipliği yapacak. Bu tür etkinlikler, sadece ülkemizin sanat elçilerini lanse etmek için değil, aynı zamanda İstanbul’un bu çok zengin kültür yaşamının bir parçası olabilmemiz için bize göre çok önemlidir.

...ancak hemen, Tiyatro Festivalleri konusunda yıllardır “sınıfta kaldığınızı” belirtmeden edemiyorum..!

Çok haklısınız – ve bu konuda gerçekten üzgünüz; tiyatro

konusunda muhakkak ülkemize layık bir şeyler yapma gereğinin farkındayım. Öte yandan bu yıl Kukla Festivali’ne katılıyoruz; daha önce de desteklemiş olduğumuz, eşi Türk olan bir Avusturyalı tiyatroculunun iki dilde sahnelediği “Almanca” oyunu bu sezonda bir kez daha gösterilecek ve Alev Okulu ile ortak bir tiyatro projemiz var – ancak önümüzdeki sezon için başka bir şeyler düşüneceğiz!

“Bakanlık tarafından bize verilmiş olan en önemli görevlerden biri, yerel kurumlarla işbirliğinde bulunmaktır.”

Başka neler var programda?

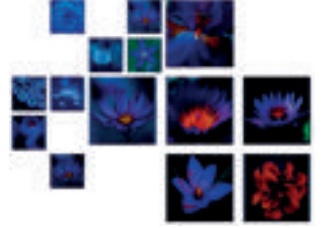
İki ilginç konuğumuz olacak; şu anda onlar üzerinde çalışıyoruz... İlki, dünyanın birçok ülkesinde büyük ilgi görmüş olan, yaşam ve çalışma merkezi Viyana olmuş, Antakya doğumlu geleneksel sufi dansçısı Ziya Azazi... Diğeri, gene Avrupa çapında ün yapmış Avusturyalı ışık sanatçısı Victoria Coeln’dir. Özellikle 2015’in “Dünya Işık Yılı” olması nedeniyle, kendisine önce Kapadokya’da bir ışık enstalasyonu yaptırmayı düşündüğümüz bu ilginç sanatçı, ayrıca Yeniköy’deki tarihi binamızı da kendine has yöntemlerle ışıklandırarak, Boğaziçi’ne değişik bir görünüm kazandıracak! – Ve tabii ki, geçen sezondaki o başarılı klezmer konserlerimizin ardından, İstanbul Aşkenaz Cemaati ile bu yıl da sürdürdüğümüz işbirliği – ki, emin olabilirsiniz, bu çerçevedeki iki etkinlik bizim için özel bir önem taşıyor...

Ne bakımdan..?

Enstitümüze Bakanlık tarafından verilmiş olan en önemli görevlerden biri, yerel kurumlarla çeşitli işbirliklerinde bulunmaktır... İşte, İKSV’nin yanı sıra, şimdi de Aşkenaz Cemaati ile ikinci kez yaptığımız ortak çalışmada Nisan ayında düzenleyeceğimiz Yom Ha Shoah anma günündeki konuk konuşmacıyla duaları okuyacak hazanın Viyana’dan gelmesi ve ondan bir gün önce, bizim için çok özel bir kültür elçisi sayılan aynı hazanın, Viyana Büyük Sinagogu Başkantorü Shmuel Barzilai’in Neve Şalom Sinagogu’nda bir konser vermesi, dinler ve kültürler arası diyalogların katmerli bir örneği olarak, bizim için bir zirve oluşturuyor!

Sayın Mag. Danler, öncelikle sergilemiş olduğunuz bu güzel işbirliği ruhu, ardından geçtiğimiz dört yıl içinde Türkiye kültür-sanat ortamına sağladığınız katkılar ve son olarak bize bu söyleşi için ayırdığınız zaman için teşekkür ederim...

Ben de göstermiş olduğunuz onur ve ilginizden dolayı...

Robert SCHILD

Robert SCHILD

keleri veya Türkiye’de bayan olmanızla ilgili olarak her hangi bir sorun ile karşılaştınız mı?

Hayır – hele İstanbul gibi kozmopolit bir metropolde hiç öyle bir kaygım olmadı...

Düzenlediğiniz etkinliklerde kadın sanatçılara veya feminist konulara öncelik verir misiniz?

Konu başlıklarımız daha çok Büyükelçilik tarafından yönlendirilir, ancak kadın sorunlarıyla da ilgileniyoruz tabii ki; bu bağlamda örneğin Galatasay Üniversitesi ile birlikte kadınların Türk toplumundaki yerini inceleyen bir çalışmamız da oldu. Bayan katılımcılara veya sanatçılara öncelik vermek gibi bir kaygımız yok – ancak konulara denk düşerlerse, tabii ki memnun oluruz. Genellikle bulunduğu ülkeyi ilgilendiren konulara yer vermeyi yeğliyoruz; tarih ile yüzleşmek gibi. Bu bağlamda Shoah (Yahudi Soykırımı) dönemine bile bazı konferanslarda ayrıntılı biçimde eğildik – hatta Ermeni sorununa da geçişler yaparak...

...ki bu “yatay geçiş”, salt Yahudi Soykırımı konusunu izlemeye gelen kimilerimiz tarafınca da yadırgandı!..

Evet, bunun farkındayım! Ancak en başta belirli sanat dallarına, önreğin sinemaya ve çağdaş popüler müziğe de önem veriyoruz...

GSÜ demişken – Fransızca eğitim veren yerel liselerle işbirlikleriniz oluyor mu?

Zaman zaman oluyor, örneğin St.Pulcherie Lisesi ile ortak bir sanat ödülü çalışmamız oldu – şimdi genç bir heykeltraşı Fransa’ya gönderiyoruz.

Peki, kadınlara dönelim! Nice kültürel etkinlikte izleyicilerin arasında bayanların çoğunlukta olması sizin de gözünüzden kaçmamıştır sanırım... Bunu nasıl yorumlarsınız?

Her şeyden önce, Türkiye’de eşler arasındaki ilgi alanlarının çoğunlukla farklılık gösterdiğini gözlemledim – ve belki de bu nedenle, kimi etkinliklere ayrı ayrı giderler. Ayrıca, erkekler daha çok iş hayatına yönelik eğitim almışken, kadınlarda güzel sanatlara karşı ilgi daha yoğundur. Bildiğiniz gibi, sanat galerilerinin sahipleriyle yöneticileri arasında bayanların oranı çok daha yüksektir. Özetle – benim karşılaştığım Türk toplumu kesiminde kültür ve sanat dallarında kadınlar çoğunlukta. Fransa’da öyle değil; orada bu dallara daha çok ilgi duyanlar, 40-50 yaş kesiminin üstündeki toplumdur, salt gençleri yönelen müzik performanslarının dışında... Demek oluyor ki her toplum, kültür-sanata ilgi duyan kesimini değişik, kendine has biçimde şekillendirir – ve bu bağlamda, Türkiye’de düzenlediğimiz etkinliklerde karşılaştığım genç kesimin daha yoğun olması, dolayısıyla bu dallara karşı duyulan ilginin gittikçe

“İstanbul dünya çağdaş görsel sanat piyasasında küçümsenmeyecek bir kent haline geldi”

Son zamanlarda Avrupa Birliği ülkeleri kültür ataşeleri arasında bayanların gittikçe çoğaldığını görüyorum – bu sizce belirli bir politikanın ürünü mü, yoksa tesadüf mü..?

Gerek Dışişleri gerekse Kültür Bakanlığı bu konuda eşitliğin sağlanmasına büyük çaba gösteriyor ve bu nedenle bayanların hem yurt dışında hem de Fransa’nın kültür kurumlarının başında daha çok istihdam edilmesine çalışılmaktadır...

İstanbul sizin bu konudaki kaçınıcı görev alanınız oldu?

Fas ve Madagaskar’dan sonra üçüncü; ilk ikisinde büroyu yöneten ilk kadındım; İstanbul’da ise görevi başka bir bayandan devraldım. Fransa dışında toplam 12 yıl görev almayı oluyorum ve bunu hep Dışişleriyle sözleşmeli olarak yaptım. Ben aslında sahne sanatları kökenli olup, yabancı ülkelerdeki görevlerimden önce, bazı büyük kentlerin kültür işlerinden sorumluydum.

Daha önce bulunduğunuz kuzey ve güney Afrika ül-

daha büyük kitlelere yayılması, ülke adına çok umut vericidir, her ne kadar sözünü ettiğiniz cinsiyetler arası dağılım gençlerde de bayanların lehine görülüyorsa da!..

Türkiye’de bulunduğunuz son üç yıl içinde, ülkenin kültürel ortamında/ikliminde bazı irili-ufaklı değişiklikler gözünüze çarptı mı acaba, veya değişik sanat dallarına karşı yönelimlerde oluşmuş azalışlar/artışlar, doğmuş olabilen yeni trendler – üç yılın böyle bir gözlem için oldukça kısa bir süre olmasına rağmen..?

Bu son kaygınız doğru olmakla birlikte, özellikle çağdaş görsel sanata karşı ilginin çok artmış olduğunu görüyorum – ancak burada yapıtların önemli bir “pazar” oluşturduğunu da gözden kaçırmamak gerekir! Bildiğiniz gibi, bu süre içinde ikinci bir çağdaş sanat fuarı oluştu, “Contemporary”nin yanına “Art International” geldi ki, o da iyi “iş yapıyor”! İstanbul bu konuda “zamana uymaktadır” ve dünya çağdaş görsel sanat piyasasında küçümsenmeyecek bir kent haline geldi – fuarlarıyla, galerileriyle ve tabii ki İKSV’nin Bienal’ıyla... Ancak aynı olumlu gelişmelerin tiyatro alanında kesinlikle bulunmadığını söylemeliyim, ne yazık ki – ve bunu son üç yıl içerisinde rahatlıkla gözlemleyebildim! Anladığım kadarıyla, zorunlu bir otosansür sonucu sağlıklı bir gelişim gösteremeyen ödenekli tiyatroların yanında, özel tiyatrolara sunulan olanaklarda ve dolayısıyla yapımlarında bir düşüş göze çarpıyor. Özel tiyatrolarda gördüğüm büyük potansiyel ve izlediğim sanat coşkısına rağmen, altyapı eksiklikleri nedeniyle, arzuladıkları büyük çaptaki sahne yapıtlarına ulaşamıyorlar! Hiç kuşku yok ki, gerek yönetim gerek oyunculuk alanlarında büyük yetenekler var küçük tiyatrolarda – ancak bana öyle geliyor ki, iki yıldır Türk tiyatrosunda bir çeşit şizofreni yaşıyor, özellikle tiyatroların konumlanmaları konusunda. Bu nedenle de olsa gerek, zaman zaman Fransa’daki tiyatro festivallerine uyabilecek Türk oyunlarını bulmakta bile zorlanıyoruz!

Dans tiyatrosu da mı öyle?

Kesinlikle! Bakınız, i-dans Festivali’nin iki yıl önce ortadan kalkmasıyla, Türkiye’deki dans tiyatrosu çok kötü bir duruma girmiştir. Tamam, özellikle İstanbul, Eskişehir ve Ankara Üniversitelerinde dans, tiyatro ve müzik alanında güzel kadrolar doğabiliyor – ancak neye yarar? Türkiye’nin bugünkü ulusal kültür politikasında dans ve tiyatro alanında yaratıcı olmak isteyenlere yer yok gibi...

Dans konusunda uzman değilim, ancak özel ve en başta küçük tiyatrolarda dediklerinize tam olarak katılamıyorum. Türk tiyatrosunun birer yapıcı hücreleri olan bu küçük kumpanyalar, tüm değiştiğiniz kısıtlamalara rağmen, inanılması güç atılımlarda bulunuyor. Dahası, Altıdan Sonra ve Pangar gruplarının birlikte kotardıkları “Soytarım Lear” oyununa 500 kişilik Kadıköy Halk Eğitim Sahnesi’nin sağlanmış olması, umut verici değil midir sizce?

Bu verdiğiniz örnekler çoğalsa, tabii ki çok güzel olur – yoksa, bu genç tiyatrocular sürekli olarak kısıtlı imkânlar ile çalışacak durumda bırakılırsa, kendi “karakutu”larından bir türlü çıkamazlarsa, hele kırklı yaşlarını geçtikten sonra, artık “genç tiyatrocular” dönemini yitirmiş olurlar!

Müziğe gelelim – siz bu konuda ciddi ve çok ses getiren bir adım attınız, XXF programlarıyla... Aynen Avusturyalı meslektaşınız gibi, Fransız kültür imajını “gençleştirdiniz”! Bize bundan kısaca bahseder misiniz; önümüzdeki dönemde görevi devralacak halefinize de bu konuda bir “miras” bırakacak mısınız?

Tabii ki – her iki sorunuza da koskocaman bir EVET! Türk toplumunun Fransız kültürüne bakış açısı, birazcık “eskiye yönelik” biçimde galiba, Fransa’nın geçmişini seviyorlar

Ara Güler ile birlikte

gibi – örneğin, müzikte akla ilk gelen isim Edith Piaf gibi... Ben de bu imajı değiştirmek istedim, özellikle gençlere odaklanarak ve onlarla birlikte. Babylon, Indigo ve Roxy gibi müzik mekânlarında konser verecek genç Fransız popçulardan oluşan festival programları başlattım, adını

“XXF” koyarak... Bundan herkes kazançlı çıktı, bizim kurumumuzun imajı değişti, Fransız kültürünün konumu gençleştirildi, konuk sanatçılarımızı desteklemiş olduk ve Türk gençleri de oldukça

ekonomik şartlarla değişik müzikler dinlemiş oluyor! Önümüzdeki sezonda bu festivalin üçüncüsünü yapacağız – ve umarım, benim dönemimden sonra da devam eder.

Ancak diğer müzikal çalışmalarınız da sürüyor elbet...

Tabii ki; daha geçen gün yayımlanan İKSV Müzik Festivali programında gördüğünüz gibi, Fransız sanatçılar bu yılki festivalde de varlıklarını hissettiriyor – ancak bu olgu, zaten var olan bir dinleyici kitlesine yöneliktir; “XXF” ile ise yepyeni bir kitleye ulaşmış olduk – geleceği oluşturacak gençliğe...

Son olarak, Avusturyalı meslektaşınıza yöneltmeyi unuttuğum soruyu size sorayım: Onların da, sizin de çok zengin donanımlı kütüphaneleriniz var... Hele Taksim’de kentin merkezinde olduğunuz için, ona karşı ilgi sürüyor mu?

Tabii ki – ancak ondan önce, onyıllar boyunca sürekli olarak hizmet veren Fransızca Dil Kurslarımızdan da söz etmem gerekir. Burada her yıl 3000 öğrenciye yöneliyoruz; kütüphanemizde de 1300 kadar abonemiz var. 40.000 kadar kitap, dergi, müzik albümü ve DVD ile Fransa’nın en yeni yayınlarına kadar tüm edebiyat yapıtlarını, her çeşit müziğini ve ulusal filmografisinin yüzlerce örneğini burada bulabilir, üç haftalığına ödünç alabilirsiniz...

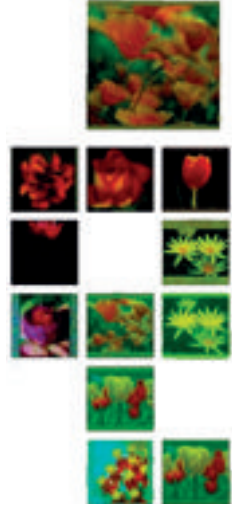
Chère Bérénice, je vous remercie beaucoup pour cet entretien amical – et bonne chance en France!

Merci a vous et au revoir...

MÜZİK EĞİTMENİ / YAZARI

Evin İlyasoğlu

Rubi ASA

“Türkiye’nin bugünkü ulusal kültür politikasında, dans ve tiyatro alanında yaratıcı olmak isteyenlere yer yok gibi...”

Sanatçı, müzisyen, akademisyen, yazar, eğitmen ve müzik direktörü... O kadar çok yönünüz var ki... Bu yönlerinizin birbirleriyle ilişkisi sizi, Evin İlyasoğlu olarak nasıl etkiledi?

Bu saydıklarınızın hepsi birbirini besleyerek şekil aldı. Uzun yıllar piyano çaldım, Ferdi Statzer’in talebesi oldum. Robert Kolej’de okudum. Bütün ailem zaten oradan mezun olmuştu, Arnavutköy’de 25 odalı bir köşkte büyüdüm. Çok asil ve seçkin insanların yaşadığı bir çevrede müthiş

zenginlik içerisinde geçti çocukluğum ve gençliğim. O günlerde Rumlar, Museviler, Ermenilerle aynı okulda aynı sıraları paylaşıp aynı şarkıları söylerdik.

Büyükbabam Hüseyin Vassaf, zamanın son din ulemalarından biriymiş. 1929’de ölmüş. O kadar çok kitap yazmış ki, ben çocukken evimizde yangında kurtarılabacakların başında büyükbabamın kitapları geliyordu. Bu kitapların hepsi el yazması idi. O kadar aydın bir adammış ki, sırf annem koleje gitsin diye 1920’de Arnavutköy’e taşınıp benim doğduğum köşkü satın almış. Annem de çok güzel piyano çalardı, hem alaturka hem alafranga çalardı.

Gençlik yıllarınızdan, özel hayatınızdan bahsetseniz.

15 yaşında eşimi tanıdım. İkimiz de aynı okuldaydık ve o da Bebek’te oturuyordu, kısa bir süre sonra evlenip Amerika’ya gittik. Eğitimlerimize orada devam etmek istedik. Eşim master yaptı, ben de konser piyanisti olamayacağımı anlayıp müzik ile tarihi birleştirerek Michigan University’de dersler aldım. Artık tek isteğim müziği yazıya dökmek idi.

Henüz 18 yaşında Türkiye’den ayrılmadan önce Nazım Hikmet’in Salkımsöğüt şiirini müzik yaptı gibi inceleyip, Yeni Dergi’nin deneme ödülünü kazanmıştım.

Amerika’dan döndükten sonra radyoculuk yıllarım başladı. Tam 19 sene TRT 3’de çağdaş müzik programları yaptım. 20. yüzyıl bestecilerini tanıttım.

Daha sonra Milliyet Sanat’a yazmaya başladım. Türk bestecileri ve yorumcularıyla söyleşiler yaptım, portreler yazdım. Derken televizyon programlarım başladı. Her hafta bir veya birkaç sanatçıyla söyleşiler yapıyor, onların konserlerde kaydedilmiş eserlerini veya yorumlarını sunuyordum. Bu arada Boğaziçi Üniversitesi Temel Bilimler Fakültesindeki Müzik Tarihi derslerim başladı. Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesinde de bu dersleri sürdürdüm.

Ve işte şimdi de röportajınızın başında sorduğunuz soruya yanıtım: Bütün bunlar birbirini besledi. Derken kitaplarım artarda yayınlanmaya başladı. İlk kitabım 1989’daki ‘25 Türk Bestecisi’ydi. Ardından ‘Müziğin Kanatlarında Söyleşiler’ geldi, bu eğlenceli bir kitap olmuştu.

Kitaplarınız arasında; neredeyse Türkiye’de Klasik Müziğin benimsenmesi açısından ‘Zaman içinde Müzik’ adlı harika bir kitap var. Bu kitap birçok kişiye klasik müziğin engin ufkunu açtı. Kitabın öyküsünü anlatabilir misiniz?

Beni müzik dünyasına tanıtan ‘Zaman İçinde Müzik’ adlı kitabım oldu. Kitabın içindeki ana başlıkları kapsayan müziklerden örnekler veren 10 CD ile beraber çıkmıştı. Bir gün, Yapı Kredi’nin Müdürü Burhan Karaçam bana; “Bir kitap yaz içinde müzik olsun ben de dinleyeyim” dedi ve ‘Zaman İçinde Müzik’ böylece YKY’den ortaya çıktı. Şimdi son üç baskısı Remzi Kitabevinden olmak üzere 10 baskı yaptı ve 40 binin üstünde sattı. Ardından biyografiler yazdım Cemal Reşit Rey, Necil Kazım Akses, Bülent Tarcan, İlhan Usmanbaş, Yalçın Tura...

Ya Albert Long Hall öyküsü...

Boğaziçi’nde ders verirken bir gün rektörümüz Üstün Ergüler’e gittim. Çok güzel ve akustik bir salonumuzun olduğunu ve hazır dinleyici kitlemizin de bulunduğunu, orada konserler düzenlemek istediğimi söyledim. Üstün Bey tereddütsüz kabul etti. Hemen iki konser yaptık. Birincisi İdil Biret’in solist olduğu, diğeri de Fazıl Say’ın halka açık ilk İstanbul konseri olmuştu. O gün bugündür 18 yıldır her çarşamba Albert Long Hall’da konserimiz sürmekte. Hem dünyanın ünlü sanatçılarını hem de Türk sanatçılarını ve gençleri kapsayan konserler. Konserlerimize bugüne dek her rektör destek oldu. Yılda ortalama 22 konser düzenliyorum ve bu konserlerle sürekli bizi takip eden ve müthiş bir dinleyici kitlemiz oluştu.

Hem müzisyen olmak hem konser direktörlüğü yapmak sizin için ne gibi zorluklar ve ne gibi avantajlar sağlıyor?

Herkes klasik müzikten anlamak zorunda değil, müziği değerlendirirken de mutlaka sevmek zorunda değil. Ama bunun yanı sıra saygı duyulması gerek, bunca yıl devam eden konserlerimize olan müzik severlerin memnuniyetini sağlayan bu sürecin okul tarafından desteklenmesi sevindirici.

Müziğin içinden geldiğim için sanatçıların ruh hallerini anlayabiliyorum. Öte yanda dinleyicinin hangi eserlerden zevk alabileceğini biliyorum, programları sanatçılarla birlikte yapıyoruz. Konser izleyicilerimiz arasında ilk kez hayatında klasik müzik konserine gelen öğrencilerimiz de var, müzik tutkunları da. Ayrıca yakınımızdaki huzur evinden de büyük katılım oluyor. Onlar her çarşambayı özlemle bekliyorlar.

Hanımlar tayyörlerini giyip takılarını takıyor, beyler kravat takıp geliyorlar, öğrenciler de o yaştaki kravatlı ve şık kişileri görmüş oluyorlar. Ne de olsa bunlar kot pantolon gençliği!

Konserleriniz tamamen dolu, yer bulamadığım zamanlar bile oluyor. Bir yıllık program yapıyorsunuz ve bunu gerçekleştirmek zor olmalı. Yurtdışından sanatçı getiriyor farklı temalar, farklı performanslar sunuyorsunuz.

Konserler tümüyle dolu olup ekstra sandalye koyduğu-

Evin İlyasoğlu, Rubi Asa ile birlikte

muz sıkışık zamanlarımız çok oluyor. 550 kişilik yerimiz var, çoğunlukla tam dolduruyoruz. Bu sene ‘Romantizm Dorukta’ diye bir tema koydum. Baktım çok romantik eser birikti, müziği ve dönemlerini bu şekilde bir tema etrafına toplayıp izleyiciyi acaba sonra ne gelecek düşüncesiyle bağlamak ilgiyi çekiyor.

Fakat bunun da zorluğu var, gelen yorumcular bazen o sene repertuarlarına aldıkları bir yapıtı çalmak istiyorlar. Ayrıca her konser sezonunda bütün çağlardan yapıtlar sunulmasına da dikkat ediyorum. Örneğin her dönem mutlaka birkaç çağdaş yapıt, bir Türk yapıtı katmak istiyorum. Yoksa hangi çağda yaşadığımızı unutabiliriz!

Kitaplarınız dışında dergi ve gazete yazılarınızı ilgiyle izliyoruz.

22 yıldır Cumhuriyet Gazetesinin müzik yazarıyım. Müzik dünyasını aktarmak ve okurlarımla paylaşmak beni mutlu ediyor.

Türkiye’de kültür sanat ortamının yetersiz olduğunun hepimiz farkındayız. Sanatın birçok dalında böyle...

Konser salonu olmayan bir şehrimiz var. Alternatif salonlar yaratılıyorsa da hiçbiri konser akustiğine ve ortamına sahip değil. Zorlu Center bir alternatif yaratmak istedi. Bu konuya nasıl bakıyorsunuz?

Klasik müzik dinleye dinleye alışılan bir sanat dalıdır. Dinleyicisi ürkek ve konservatiftir, alışageldiği düzeni, sunumu, açıklama biçimini bekler. Sürekliliği sağlayacak şekilde projeler yapılması gerekir. Klasik müzik dinleyicisi bu konuda çok duyarlıdır, ayağı kesildiğinde dinleyiciyi kaybedersiniz. Bu açıdan bakıldığında; Zorlu Center’a, Pinhas Zuckerman, Itshak Perlman, Jeshua Bell gibi birçok ünlü sanatçı davet ediliyor. Ama bu konserlere ne gerekli özen gösteriliyor, ne doğru dürüst bir program, ne de

düzenli bir program notu hazırlanıyor. Küçük bir kağıt parçasıyla eksik ve yanlış bilgiler veriliyor. Ne sanatçıların biyografileri, ne dönem açıklaması, ne süreler, ne de bölümler açıklanıyor. Dolayısıyla eseri tanımayan ve heyecana gelenler, olur olmaz yerlerde alkışlayıp konser düzeni ve konsantrasyonu bozuyorlar.

Ayrıca özellikle resitaller için salonun boyutları uygun değil. Bu konserlere gelen solistler ciddi paralar alıyorlar, biletler de ciddi paralara satılıyor. O parayı veren dinleyicinin beklentisi farklı, orada görünmek, ya da panayır duygusunu tatmak istiyor olabilir.

Gerçek klasik müzik dinleyicisi bu fiyatlara ayda beş altı konser izleyemez zaten. Salon büyük müzikaller ve gösteriler için tasarlanmış, böyle popler gösterilerin de izleyicisi klasik müzik izleyicisinden farklı.

Ama İstanbul'da AKM'den sonra yapılmış bir konser salonu yok zaten...

Doğru. Perlman İstanbul Kongre Merkezinde (kesinlikle bir konser salonu değil) konser veriyor hatta ikinci kez geliyor. Anlamak mümkün değil. Yaşlanıyor, kaprisleri azalıyor herhalde. Bir de neresi olursa olsun, kendini gündemde tutmak istiyor belki de. İlk kez geldiğinde onunla bir söyleşi yapmıştım, şimdi de o fotoğrafımız Pan Yayıncılık'tan yeni çıkan 24. kitabım 'Salkım Söğüdün Türküsü'nün kapağını süslüyor.

Çağdaş müzik, artık çok yönlü; birçok besteci resim sanatıyla müziği birleştirerek veya birbirlerinden etkilenecek yapıtlarını sahneliyor. Özellikle Bartok, Kandinski, Philip Glass, Schoenberg vs. gibi. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Sanat dalları bir arada gelişmekte, birbirlerini etkilemektedir. Resim ne kadar müzikse, şiir de o kadar sahne eseri, tiyatrodur. Bu düşünceden yola çıkarak biz de önümüzdeki yıl 'Paris 1920' adlı bir program hazırlıyoruz. 1920'de savaş bitmiş, halk bunalmış, büyük eserler dinleyemiyor. Cafe müzikleri revaçta, danslı müzikler, küçük orkestralar, oda müzikleri ve şen şakrak esprili moral verici yaptılar istiyor dinleyici. İşte, Eric Satie ile başlayan Altıncı Grubu besteler yorumlarken ardındaki Dada felsefesi, sürrealizm: Satie'nin Damdaki Öküz balesi gibi. O yıllarda sanatın bütün dalları içiçe geçiyor. Dolayısıyla disiplinler arası etkileşim sanatın her alanında insanın sosyopolitik, ekonomik durumundan etkileniyor. İşte yeni dönemde Albert Hall'da sahnelen-

mek üzere biz de birbiri ile ilişkili olan bir temayı toparlayıp farklı bir program sunacağız.

Çağımızda her şeyin hızla değiştiği bir ortamda sanat yapmayı veya sanattan zevk almayı nasıl olanaklı görebilirsiniz?

Çağımızda artık her şey sanal ve çok hızlı değişiyor, sanki yaşlandıkça daha da hızlı değiştiğine şahit oluyor insan. Eskiden kayıtlar LP idi, cızırtısına akustiğine bile alışılıyordu insan, sonra yerini, tekniği mükemmel

kayıtlar CD'ler aldı. Şimdi ise o da yolun sonuna geldi. Artık ortada hiçbir somut nesne yok, ne okunup bilgilenecek bir kitapçık, ne raflarda dosyalanacak bir arşiv!.

Geçenlerde müzik kütüphanemi düzenlemek istedim, tüm CD'leri bir excel formatına yerleştirdik. Ama bütün Mozartlar bir arada değil, bütün Bachlar bir arada değil. Ancak bilgisayarınıza girip arşiv numarasından bulabiliyorsunuz. Mozart'ın yanında Stockhausen de aynı rafta yer alabiliyor. Kitaplarım da aynı şekilde düzenlendi. Aslında doğru bir iş yaptığıma inanıyorum. Bunca yılın birikimi olan arşivleri insan hayattayken toparlaması gerek.

Mart ayında Dünya Kadınlar Günü kutlanır. Evin İlyasoğlu bu günlere gelmek için çok zorluk çekti mi, aile yaşamı ile mesleğini birlikte nasıl götürdü?

Kadın olmanın hep hoş taraflarını yaşadım. Hoş bir yerlerde bulundum. Bulduğum yerlerde çevremle uyumlu oldum kendimi keyifli hissettim. Ayrıca hem kadın hem anne olduğum için mutlu oldum. Giyindim, kadınlığımı özendim, makyaj yaptım, sevildim, zaman zaman el üstünde tutuldum, özenildim. Hayat boyu eğitime, gelişmeye önem verdim, dolayısıyla bunun hep faydasını gördüm. Ezilmedim, itilmedim, kendimce güçlü oldum. Fakat bugün bile birçok okumuş yazmış kadını ne yazık ki, içi boş, yapay, şekilciliğe kaptırmış buluyorsunuz. Aslında kültür, okul eğitiminden çok önce evde başlar. Annenin yönlendirmesiyle gelişir. Ev kültürü zengin ailelerde yetişen çocukların iç dünyaları da zengin olur. Kadınlarımız "kadın" olmanın güzel taraflarını yaşamalı.

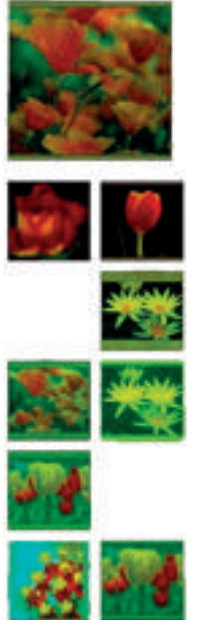
Eşim Prof. Dr. Eyüp İlyasoğlu'nu kaybedeli 13 ay oldu. Upuzun bir evlilik ve arkadaşlıktan sonra onsuz hayat çok zor. Henüz yeni yeni hayata dönebiliyorum. İyi ki bunca uğraşım varmış, yoksa yaşama uyum sağlamak çok zor. Kızım Ekin İlyasoğlu Muslu on yıldır evli bir iş kadını. Onun başarılarında eşimle birlikte, değişik yönlerde yarattığımız ev-içi kültürünün payı da olsa gerek.

“Klasik müzik dinleye dinleye alışılan bir şeydir. Dinleyicisi ürkek ve konservatiftir, alışageldiği düzeni, sunumu, açıklama biçimini bekler. Sürekliliği sağlayacak şekilde projeler yapılması gerekir. Klasik müzik dinleyicisi bu konuda çok duyarlıdır, ayağı kesildiğinde dinleyiciyi kaybedersiniz.”

TARİHÇİ / PROJE YÖNETİCİSİ

Lorans Tanatar Baruh

Rubi ASA

“Kadın belki yapısından dolayı, belki de ilk hedefinin yalnızca ekonomi olmamasından dolayı bir eğilimi varsa bunlara vakit ayırmaya daha çok özen gösteriyor.”

Önce iktisat, ekonomi, tarih, arşivcilik ve sonunda da SALT Galata... Bu uzun süreçte bir takım kararları nasıl hayata geçirdin?

Liseden mezun olduğumda kafamda bir kurumu yönetmekle ilgili fikirler vardı. Bu konuda birçok alana baktığım zaman bana ya işletme ya da ekonomi gibi bölümler önerildi. Boğaziçi Üniversitesi ekonomi bölümüne girip dört sene okudum, 3. sınıfta aldığım ‘Ekonomi Tarihi’ dersi ilgilenmeyi düşündüğüm bu alanda bana farklı bir bakış açısı sağladı.

O derse çok ilgi gösterdim ve sonrası tarih konularından seçmeli olarak ne alabileceğimi araştırdım. O zamanlar

Edhem Eldem Boğaziçi’ne yeni gelmişti. Böylece Edhem Eldem’den Sosyal ve Ekonomik Tarih ve Abdullah Kuran’dan Sanat Tarihi dersleri aldım. Mezun olduğumda ve eğitimimi devam ettirmek istediğimde, ekonominin daha çok ekonometri tarzında ve matematiksel oluşu, bana yakın gelmemesi nedeni ile Tarih’te yüksek lisansa başvurdum ve böylece tarih alanındaki çalışmalarına başladım. Konu ile ilgili çalışmamı sürdürmek istediğimde Tarih alanında doktora yoktu, bu nedenle eğitimime ara vermek zorunda kaldım. İki sene özel sektörde çalıştım. Daha sonra oğlum Moray doğdu. 1997’de Edhem Eldem Osmanlı Bankası projesi için beni aradı: Bir merkez kurma fikrinin olduğunu ve Osmanlı arşivlerinin üzerinde çalışmaya başlayacağını anlattı. Bu işi bana teklif etmesinde Fransızca diline hâkim olup tarihçi olmam etkili oldu tabii. Ve böylece onun asistanı olarak Tarih Vakfı’nda çalışmaya başladım. 1,5 sene böyle geçtikten ve bu merkez sisteme oturduktan sonra o zamanki Osmanlı Bankasının kadrosunda çalışmaya başladım.

Osmanlı Bankası daha sonra Garanti Bankasına dönüştü sanırım.

Osmanlı Bankası 2002 yılında Garanti Bankası ile birleşti ve ilk başta SALT Beyoğlu binasında başlayan çalışmalarımız, Bankalar Caddesindeki eski Osmanlı Bankası Genel Müdürlük binasında devam etti. 2009’da bina restorasyon için boşaltıldıktan ve 2011’de SALT Galata olarak açıldıktan sonra buraya geçti. Ve dolayısıyla şimdi SALT bünyesinde çalışmalarımı sürdürüyorum.

Oldukça sabır isteyen ve farklı disiplinlerde çalışmaların bir arada sürdürülmesi zorluğunu taşıyan yapısıyla Tarih nasıl yaşıntına girdi?

Eğitime ekonomi ile başlamam genel vizyonumu ve tarihe olan bakışımı etkiledi, disiplinlerarası çalışmanın esnekliğine sahip oldum. Ayrıca o dönemde yüksek lisans programına farklı disiplinlerden gelen yüksek lisans mezunlarını alıyorlardı. Nitekim, hukuktan, siyasetten, mühendislikten gelenlerden oluşan küçük bir çalışma grubuyduk. SALT’ta ise farklı disiplinlerden gelen ve araştırma yapan bir ekip birlikte çalışıyorum.

SALT/Beyoğlu ve SALT/Galata'nın çalışma disiplinleri içerikleri ve topluma sundukları farklı mı?

SALT etkinliklerini, Beyoğlu, Galata ve Ulus/ Ankara'da üç farklı binada bütünsel bir program içerisinde gerçekleştirir. SALT Beyoğlu; yapısı itibari ile daha fazla sergilere yönelik, Forum alanı ile yoldan geçen halkın kolayca gireceği bir mekân. Binada, sergi alanları, Açık Sinema, SALT Mutfak'ta faaliyet gösteren Gastronomika, en üst katta Robinson Crusoe 369 ve bahçe var. Burası ise (Galata Binası) zamanında Osmanlı Bankası'nın genel müdürlüğü olarak inşa edildiği için mimari ve mekânsal yapı olarak farklıdır. Araştırmaya yönelik bir yer olarak tasarlandı. Ofislerin, Osmanlı Bankası Müzesi'nin bulunduğu, Beyoğlu'na göre daha küçük bir sergi alanlarını, SALT Araştırma'yı, restoran, ve kitapçısının bulunduğu, çeşitli konferansların verildiği ve çalışmaların yapıldığı atölyelerin olduğu bir yapıdır.

İstanbul'a mimarlık tarihi açısından bakıldığında 19. yy Galata'sında batılılaşma hareketi ile birlikte gerçekleşen yapılanma çok önemli. SALT Galata'nın bulunduğu bu bina da bu önemli yapılardan biri ve sizin de bu yapıların envanteri ile ilgili önemli bir çalışma yaptığınızı biliyorum. Tarih bilimi ile restorasyon ve koruma bilincini nasıl bağdaştırıyorsunuz?

Ben aslında restorasyon konusunda uzman biri değilim ama, bu binada ve bu bölgede çalışmam beni doktora tezime yönlendirdi. Bu tez ile 19. yy'da inşa edilen özellikle Galata sınırları içinde tüm yapılarla yakından ilgilendim ve inceledim. Bu binalar nasıl, kimler tarafından, hangi dönemlerde inşa edilmiş, amaçları neymiş, mülkiyetleri kimlerinmiş, tarih sürecinde ne tip değişikliklere uğramış gibi birtakım sorulara cevap aramaya yoğunlaştım. Tabii ki bunlardan biri de Osmanlı Bankası binası idi. 2009'daki restorasyon işi için yapının tapudaki bilgileri, eski fotoğrafları, kullanım şekillerine kadar tüm ön bilgilerinin toplanması gerekiyordu. Ve b belgeler, restorasyon çalışmasına destek veren çalışmalar oldu. Dolayısıyla tarihsel yapı ile mimarlık analizin yan yana yürümesinin kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum.

Galata bölgesinde 19. yy'daki bu yapılanmayı incelediğimizde genellikle binaların vakıflara ait olduklarını görüyoruz. Daha sonra bir şekilde mülkiyetlerin şahıslara ya da kamuya ve belki de daha sonra sosyal amaçlı kullanımlar için şirketlere devrildiği de biliniyor. Mimarlıkta bizler tarihi yapıların restorasyon projelerini hazırlarken tarihi birçok belgelerden yararlanıyoruz. Bu arşivlere nasıl ulaşıyor? Osmanlı ve Garanti Bankaları arşivlerinden sonra SALT'ın arşiv sistemi ne noktada şu anda?

Bu bölgede genellikle yapıların bulunduğu alanın top-rağı vakfa, ama binalar şahsa ya da kurumlara aitti. Bu Osmanlı'da bir kullanım izni idi ve vakıf bir şekilde kullanıcıya yapıyı kiralardı. 1936'ya kadar böyle devam etti. O yıl çıkarılan Vakıflar Kanunu ile isteyene toprağını satın alma hakkı tanındı. Böylelikle bazı yerler özel mülkiyete dönüştü. Örneğin bu duruma bir örnek olarak, 1912'de tramvay sistemini kurma çalışmaları sırasında istimlaklerin kaçınılmaz olduğu süreçte yapıların mülkiyeti ile ilgili olarak

vakfın, belediyenin, maliye bakanlığının ve birçok kurumun bir anlaşmaya varmaları gerekiyordu. Arşivlere gelince, SALT Araştırmada bulunan arşivler belki 1997'den beri toplanmaya başlanan arşivler. Osmanlı Bankasının arşivleri gerek müşteri gerek personel bilgilerinin olduğu bir arşivdi. Dolayısı ile yalnızca ekonomik değil, sosyal ve kültürel tarihe de değinen bir arşiv.

Öncelikli olarak buna destek verebilecek harita, fotoğraflar ve kartpostallar bir araya getirilmeye başlandı.

Ticaret yıllıkları, o dönemde iş yapmış kişilerin nerede oturduklarını, ne iş yaptıklarını, hangi handa çalıştıklarını gösteren detaylı listeler tarandı. Bunlardan sonra yeni arşivler eklenmeye başlandı. Bunların içinde örneğin İtalyan Büyükelçilik arşivlerinin bir kısmı var. Bunların çoğu İtalyanca tabii ama; incelendiğinde neredeyse bütün Galata ve civarının bir profilini sunuyorlar bize.

Özellikle Levanten tarihi için çalışanlar yararlanabilirler.

Atatürk Kitaplığı ve Fransa Milli Kütüphanesi ile çalışarak 'Osmanlı Döneminde Fransızca Basın Projesi' gerçekleştirildi ve arşive alındı. Atatürk Kütüphanesindeki Fransızca basın arşivi tümü ile tarandı ve dijital ortamda araştırmacıların kullanıcılarına sunuldu. Bunlar oldukça kapsamlı belgeler bütünüdür.

SALT bunları bir şekilde kendi bünyesine taşıdı mı?

Evet, bu arşivlere bazı önemli mimarlık ve tasarım arşivleri de eklenmelidir. Sedat Hakkı Eldem'in, Harika Kemali

Söylemezoğlu'nun arşivleri bu kapsamda geldi. Bahsetmiş olduğun Ali Saim Ülgen arşivlerinden yararlanarak hazırlanan mimarlık sergisi bu malzemenin niteliğini ve çeşitliliğini gözler önüne sererken daha geniş kit- lelere ulaşmayı hedefledi. Açılış günü yapılan konferans ile konservasyon ve restorasyon alanında yapılanlar tekrar değerlendirildi ve tartışıldı. SALT Araştırma, bu belgelerin farklı araştırmalar için kullanılmasını, tartışmaya açılmasını ve saklı kalmış konuları gündeme getirmeyi önemsiyor. Onun için bu belgelere uzaktan erişim veriyor; Flickr, facebook ve

Google Cultural Institute'deki sanal sergilerle arşivleri bilinir kılınıyor. SALT bünyesinde; Mimarlık, Sanat, Tasarım, Tarih konularını barındırdığı için bu alandaki arşivleri de topar-layarak aslında bir şekilde 19. yy'dan bu yana Osmanlı'nın, Türkiye'nin belleğini oluşturuyor.

Bu arşiv sisteminin olumunda kimler var, sen nerelerde-sin? Belgeler arşive nasıl geliyor, nasıl kesinleşiyor?

Arşivlerde ben başından beri vardım. Birebir kataloglama işini şimdi ben yapmıyorum, gerektiğinde Fransızca belgelerde destek veriyor onların diğer alanlarda da kullanılmaları için çalışıyorum. Özellikle belge ve arşivlerin alım ve bağış-lanmaları süreçlerinde bulunuyorum ve bunu kurumsal olarak yönetiyorum. Araştırma programının başında bulunan Vasıf Kortun'la birlikte bu sürecini götürüyoruz. Daha sonra tasnif, dijitalle geçirilmesi ve araştırmacılara açılması safhala-rının da yönetimini ve takibini sürdürüyorum.

Örneğin, Ali Saim Ülgen'in arşivi 1930'lardan 1960'lara kadar tüm Anadolu'yu yansıtan bir arşiv olarak, Restoratör Hüsrev

Taylan'ın yeni gelen arşivi ve Behruz Çinici'nin arşivi çok değerli arşivlerdir.

"Taksim Kışlası ve Karaköy'deki Borsa Han" gibi yapıların korunması ve tekrar hayata geçirilmesi ile ilgili gündemimizden hiç düşmeyen iki konu vardı. Olayı toplumların gelişimi çerçevesinde değerlendirirsek bunları nereye koymamız lazım?

Bu iki yapı da doktora tezimde incelediğim yapıları. Bunların şöyle bir hikâyesi vardır. Kısaca bunlara bir emlak şirketi talip oluyor ve Talimhane bölgesini devletten devralıyor. Burada yüksek yapılanma düzeninde bir apartman projesi gerçekleştirmek istiyor. Fakat 1909'da kurulduğunda ve kurucuların başında da Camondo'nun torunu Isaac Camondo'nun olduğu şirketin bu projeyi gerçekleştirebilmesi için, ancak 1913'de geçebilen tüm mülklere ipotek karşılığı kredi verilmesini mümkün kılan kanunu veya bu günkü bilinen şekliyle bir mortgage yasasını bekledikleri biliniyor. Daha somut şöyle ifade edeyim; önce bir Osmanlı şirketi kurup projelerini oluşturuyorlar. Fakat sözleşmede yer alan bir maddeye göre devlet bunu belli bir yüzde oranında fazlası ile geri alabiliyor. Karaköy'deki borsa binasının yanından elektrikli tramvay geçme projesinde karşılaştığı üzere binanın bir kısmı istimlak edilmesi gerektiği görülüyor. Şirket bunu kabul etmediği için uzun tartışmalar oluyor ve belediyeye binayı devralıyor ve yeniden kendisi inşa ediyor. Diğer bölümün projesi ise I. Dünya Savaşı başlamasından dolayı gerçekleşmiyor. Ama şunu söyleyebiliriz; Kışla binasının dönüşüm fikri 1909'dan beri ortaya atıldı. Osmanlı yönetimi her zaman bu konularda pragmatik ve yeniliklere açık olduğu için bunu Beyoğlu'nun devamı olan modern bir apartman projesine dönüştürmeye hazırdı fakat finansal gücü yetersizdi. Talimhane gerçeğe yakın dönüştürüldü, kışla ise parka dönüştürüldü. Bir de tören alanı yapıldı. Şunu söylemek istiyorum: Osmanlı'ya öykünmek fikri söz konusu ise eğer, kışla yapısı gözden çıkarılmış ve artık fonksiyonunu yitirmiş bir yerdi. Bu açıdan konuya her yönüyle olduğu gibi bu şekilde de bakmak lazım...

Sanat ve Mimarlık tarihi yönünden korunabilecek bir landmark olarak görmek mümkün müydü kışla binasını? Lütfi Kırdar döneminde bu kamu alanı Mimar Michael Proust'un hazırladığı nazım plana uygun olarak meydana başlıyarak Taksim Gezi alanı, Harbiye-Lütfi Kırdar Konser Salonu alanı, Açık Hava Tiyatrosu -Maçka Parkı-Dolmabahçe Sarayı aksında bir yeşil bant alanın tasarımı sonucu o alan parka dönüştürüldü. Zaten Boğaza kadar inen bu yeşil güzergâhı kestiğiniz anda bu master planın da mantığı ortadan kalkıyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Herhalde 1960'larda ilk taviz Hilton Otelinin yapım izni ile birlikte başladı. Ama ben şunu da görüyorum: Evet İstanbul'da her zaman inşaatlar oldu ama parçalı ve küçük boyutta gerçekleştirildi. Bugün ise inşaat projeleri devasallaştı ve artık boş ve kentin nefes alacak alanı kalmadı. Şehirlilerin denize ve az da olsa yeşile ulaşabilmesi imkânsız hale geldi son yıllarda.

İnşaatların kamu yapıları olanlarında Osmanlı mimarisinin tuhaf kopyaları yapılıyor. İDO iskelesinden, TOKİ yapılarına, Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na, Ataşehir Mimar Sinan Camisi'ne kadar. Osmanlı'ya öykünme var ama o kadar yüzeysel ki, alt yapısı, temeli zayıf, hatta yok gibi. Yalnızca biçimsel bir öykünme bu. Osmanlı felsefesini

yansıtmıyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bu belki Türkiye'de birçok konuda altını dolduramamak ile ilgili genel bir sorun. Örneğin, Süleymaniye Camii o dönemin şartları içinde, o yöreye uygun olarak tasarlanan bir camidir. Siz bugünkü ihtiyaçları, teknolojiyi, bakış açısını düşünerek değil de, o günkü bir projeyi olduğu gibi inşa etmeye kalkarsanız o yalnızca bir kötü kopya, bir fiyasko oluyor.

Son zamanlarda özellikle gerek sanatsal gerek kültürel etkinliklerin çoğunda, izleyen ve yaratan kadınları görüyoruz. Kadının bu alanlardaki etkinliği bundan önceki yıllara göre çok daha fazla arttı. Bu artışı neye bağlıyorsunuz?

Öncelikle kadın artık daha fazla okuyor. Kadın belki yapısından dolayı, belki de ilk hedefinin yalnızca ekonomi olmamasından dolayı da çok daha açık. Dolayısı ile bir eğilimi varsa bunlara vakit ayırmaya daha çok özen gösteriyor olabilir diye düşünüyorum.

Bu da onun kültürel gelişimine ve toplumsal yapımıza katkıda bulunuyor değil mi?

Evet tabi ki. Casablanca'da gittiğim bir konferansta şöyle bir örnek vermişlerdi: Suudi Arabistan da erkeklerin amacı para kazanmak olduğu için eğitimlerinden ya da kültürel bir takım etkinliklerden vazgeçebiliyorlar. Kadınların çoğu üniversiteye gidiyor ve kültür seviyeleri de daha yüksek oluyor. Ve orada bu gittikçe toplumsal bir sorun yaratıyor. Aslında bence kadın birçok şeyi bir arada yapma durumunda olduğundan bu da ona belli bir oranda esneklik ve açıklık getiriyor. Ayrıca kadınların daha fazla eğitim görmesi de çok önemli bir faktör.

Bunu Türkiye'nin gelişimi açısından değerlendirebilir miyiz?

Bu gözlemlerin Türkiye'nin belli bölgelerinde geçerli olduğunu da unutmamak lazım. İstanbul'un merkezi dışında bunu gözlemleyebileceğimiz tartışılır.

Gördüğüm kadarıyla yaptığın iş gerçekten tarih arkeolojisi olarak sanki tanımlanabilir.

Doğru, arşivleme işinin kendisi de arkeoloji bilimi gibidir. Belgeye baktığın zaman, anlamaya, tanımlamaya öğrenmeye çalışıyorsun, konteksti ve sonunda hikâyesini oluşturuyorsun aslında! Tarihçilik böyle bir bilim dalıdır. ■

TANRININ GİZLİ ELİ ve PURİM

Yahudilerin en neşeli ve en eğlenceli bayramlarından biri olan Purim'de, Tanrı'nın doğal gibi gözükken olayların arkasında gizlenen Eli ile gerçekleştirdiği durumlar zinciri sonucunda, Yahudileri bir gün içinde yok edecek soykırım planları yapan baş vezir Aman'ın başarısızlığa uğrar. Yahudilerin Tanrı'nın her zaman yanlarında olacağına, onları koruyacağına olan inançları ve Yahudi milletinin Tanrı'nın yardımıyla kurtuluşu, büyük bir neşe ve coşkuyla kutlanır.

MÖ 4. yüzyılda, Kral Ahaşveroş, Pers İmparatorluğu'nun başkenti Şuşan'da, Hindistan'dan

Etiyopya'ya kadar uzanan 127 ülkeye hükmediyordu. Ahaşveroş, bir gün Kraliçe Vaştı kendisine direnince, öfkelenerek onu saraydan uzaklaştırır. Yeni kraliçe seçimlerini, Şuşan'daki Yahudilerin lideri olan büyük haham Mordehay'ın kuzini Ester kazanır ama Mordehay'ın tavsiyesiyle Yahudi kimliğini kimselere açıklamaz. Kralın kapısında oturan Mordehay, bir gün iki muhafızın, krala suikast planladıklarını duyar ve bunu Ester'e bildirir. Ester de, suikast planını, Mordehay adına Ahaşveroş'a iletir, hainler asılır ve olay kayıtlara geçer.

yunca Yahudileri, Tora'ya uygun yaşamaları konusunda uyarır. Yahudiler, tarih boyunca tehlikede olduklarını hissettikleri her zaman yaptıkları gibi, oruç tutup, Tanrı'ya, kendilerini kurtarması için yalvararak dua ederler. Mordehay, bu arada Ester'e haber yollatıp, kralı mutlaka bu kararından vazgeçirmesi gerektiğini, belki de *"Tanrı'nın, Ester'i, bu görev için kraliçelik konumuna getirmiş olduğu"*²nu anlatır. Kralın huzuruna çağırılmadan çıkmanın cezası ölüm olduğu için Ester, tüm Yahudi halkının, kendisiyle birlikte, üç gün boyunca oruç tutmasını ve dua etmesini, bunun sonunda kralın huzuruna çıkacağını söyler. Üç günün sonunda Ester, kralın huzuruna çıkar ve Kral Ahaşveroş ile Aman'ı kendi düzenlediği ziyafetlere davet eder.

başlayıp, 5 Mart Perşembe akşamı sona eriyor.

Yahudilerin fiziksel olarak yok olmaktan kurtuluşlarını simgeleyen Purim Bayramı, bunu yansıtacak şenlikler, kıyafet partileri, ziyafetlerle, neşeli, coşkulu, mutlu bir şekilde kutlanır. Bu mutluluğu herkesin yaşayabilmesi için ihtiyaçlılara her zamankinden daha fazla yardım ve bağış yapılır. Birlik ve bütünlük adına arkadaşlara yemeye hazır iki çeşit yiyecek yollanır; Çocuklara farklı şekillerde kırmızı beyaz 'mavlaç' şekeri alınır; çocuklar kendilerine verilen bayram harçlığının bir kısmını ihtiyaçlılarla paylaşması yönünde teşvik edilir.

Purim'in simgelerinden biri olan kıyafet partileri, Purim mucizelerinin alenen değil, gizli olarak gerçekleşmiş

Kralın Amalek soyundan gelen baş veziri Aman, yolda yürürken, herkesin kendisinin önünde eğilmesini ister. Bu emre, Mordehay dışında herkes uyar. Bunu hazmedemeyen Aman, nefretle Mordehay'ı, lideri olduğu tüm Yahudi halkıyla birlikte, tamamen yok etmeye karar verir. Yahudi halkını hangi gün yok edeceğine karar vermek için bir kura çeker ve kurada 13 Adar tarihi çıkar. Aman, Yahudileri, *"Kralın kurallarını dikkate almayarak kendi kuralları ile yaşayan, krallık için tehlikeli bir millet"*¹ olarak tanıtip, Ahaşveroş'u ikna eder, haince planı için izin koparır ve krallıktaki tüm Yahudilerin 13 Adar günü yok edileceği emrini ülkenin her tarafına yollar. Mordehay, bu acımasız hükmü du-

İkinci ziyafet sırasında kral, dileğinin ne olduğunu sorunca, Ester, kraldan sevgili halkını yok edilmekten kurtarmasını ister. Arada dönen entrikaları öğrenen kral, Aman'ı, Aman'ın Yahudiler için hazırlamış olduğu darağacında astırır. Mordehay ile Ester, yeni bir kararname çıkararak, Aman'ın tüm Yahudileri yok etmeyi planladığı 13 Adar gününde, Yahudilerin kendilerini savunabileceklerini ve savaşabileceklerini bildirir. 13 Adar günü, Yahudiler, kendilerini savunmak için bir araya gelir ve onları öldürmek isteyen düşmanlarını yenilgiye uğratır. 14 Adar bu zaferin kutlandığı tarihtir. Yahudi takvimine göre, her yıl Adar ayının 14'ünde kutlanan Purim Bayramı, bu yıl 4 Mart Çarşamba akşamı

olduğunu simgeler. Bir mucize olduğu barizdir, ama Tanrı'nın bu mucizelerdeki Eli 'gizli' olarak yer alır. Bunu anımsatmak için, tanınmamak üzere kostümlerin arkasına 'gizlenilir'. Purim'in bu kadar neşe saçan bir gün olmasının sebebi, günlük hayatımızda, doğa/doğal diye tanımladığımız ama aslında her biri kendi çapında küçük birer mucize olan her olayda, duyularımızla hissedebileceğimiz veya hissedemeyeceğimiz her yerde, yaşamımızın her anında ve her zaman Tanrı'nın bizimle olduğunun ve bizleri koruduğunun bilinci, idraki ve bunun sağladığı benzersiz güven duygusudur. ■

¹ Megila Ester 3:8

² A.g.e. 4:14

Behçet Necatigil'den Ayşe Sarısayın'a Anılar ve Edebiyat

*"...Meydanın ilerisi deniz kıyısı
Karaya çekilmiş kayıklar
İskele gazinosu yanda
Sulara dökülmüş ışıklar
Üsküdar şu karşısı..."*

Yukardaki dizelerin sahibi, modern Türk şiirinin değerli şairlerinden Behçet Necatigil'in. Kızı, yazar Ayşe Sarısayın'la aile, edebiyat, İstanbul üzerine konuşmak için Beşiktaş'ta buluştuk. Güneşli ama serin bir İstanbul kışıydı. Gerçi karaya çekilmiş kayıklar yoktu ama en azından Üsküdar motorlarının görülebildiği, şiirdeki gibi bir yerde, çaylarımızı yudumlayarak sözün gittiği yere yöneldik...

Behçet Necatigile açık mektubumdur...

Sevgili şairim, canım babam, otuz beş yıl olmuş sen bu dünyadan ayrılıp sonsuzluğa göçeli -sonsuzluk deyip duruyoruz ya ikide bir, avuntudan öte değil aslında, geçelim bu meseleyi... Bizim buralarda zamanın nasıl da hızla kayıp gittiğini en iyi bilenlerdensin. Değerlendirmek için ne çok uğraştın altmış üç yıl boyunca, tek bir saatini boşa harcamamaya odaklı bir ömürdü seninki.

Geçen yıl, senden tam otuz dört yıl sonra annemi de uğurladık sonsuzluk denen boşluğa. Yaşadığı süreç erken gidişinden duyduğu üzüntüyü dile getirdi. "Kim bilir neler ürettiği yaşasaydı, daha yapacağı çok iş vardı..." diye yakınıp durdu hep. Diyecek söz bulamazdık, sessizce dinlerdik yalnızca.

Yıllardır sayısız mektup yazdım sana, kimi kâğıtlara, kimi boşluklara -çaresiz anlarımda, rüyalarda. Konuşmalar yaptım anma günlerinde, panellerde, eş dost meclislerinde, kendi kendime. "Babam, şairim!" dedim, "iyi ki şairim babam!" dedim, böyle yazdım. Seni tanımaktan, varlığını, hayata karşı duruşunu bana sağlığında, daha çok da ölümünden sonra öğrettiklerinden, kızın olmaktan büyük bir onur duyduğumu dile getirdim. Ama içimden geldiğince 'canım babam' diyemedim başkalarının yanında, farkına varmadan bir mesafe koydum aramıza. Çok yakınlarımla birlikte bazen, bir de Selma'yla, o güzelim "Mavi Işık" şiirini yazdığın, "Bizim çocukluğumuz / Karanlık, paslı / Sen güneşlerde yaşı / Altın saçlı..." dediğin sevgili ablamla konuşmalarımızda, hani fırsat buldukça ayda yılda bir baş başa buluştuğumuzda iki kız kardeş, olanca içtenliğimizle dertleşirken önünü ardını düşünmeyerek, sözümüzü ve sevgimizi sakınmadan, kendimizi aşka değilse de artık, şaraba vurup birkaç damla gözyaşı döktüğümüzde, işte o zamanlarda 'canım babam' diyebildim ancak. Bir Selma dedi, bir ben, karşılıklı diyebildik.

'Canım babam' diyebildiğime göre şimdi -yazdığım bir yazıda ilk defa- duygularımı ve kendimi sakınmayacak yaşlara geldiğimdendir belki de.

Annemin gidişiyle birlikte -bunu söylemek çok tuhaf, hatta gülünç, farkındayım- sanırım ben de nihayet büyüdüm galiba.... İnsan hem annesi hem de babası olmadığında bir garip yalnızlık hissediyor. Sen de bilirsin, hüznün en çok akşamüstleri iner nedense. Tüm hayatım o bildik deyişle bir film şeridi gibi gözlerimin önünden geçiyor olmadık yerlerde, şimşek çakımını andıran kısacık sahnelerle. Çay kokulu bir sabah çocukluktan, neden 'cicipapa' dendiğini anlayamadığımız kızarmış yumurtalı ekmeklerin yeni bir güne kattığı sevinç, Boğaz sırtlarında -ne zaman, nerede?- bir kır lokantasında gördüğüm papatyalar, uzak sesler, kayıp seslenişler, "Toplayabilir miyim anne?", "Tamam, ama fazla uzaklaşma sakın!", kalabalık, uzun bir masa, bira bardakları, Kastamonu usulü etli ekmeklerin başrolde olduğu geç öğle yemekleri pazar günleri, alnında birikmiş ter damlalarını silerken yorgun ve mutlu gülümseyen güzel bir genç kadın ocağın başında, otobüsle gittiğimiz kırık bir alan, bitmek bilmeyen yol, her yerde sepetler dolusu kirazlar ve güneşin sıcaklığı, ablamın kulaklarına küpe gibi taktığı kirazları düşürmemek için harcadığım çaba, annemin neşeli konuşmaları, şen kahkahaları, senin hep çekingen, hep biraz tedirgin bakışların, ablamı birlikte oynamaya zorladığım, hatıramı kırmayıp katıldığı evcilik oyunları, geceler sonra, geceleri eve dönüşlerde kucağına alman beni, güvenli uykulara dalışlarım: "Çocuk hemen uyudu / Uykusunda güldü..."

İlk çocukluk anılarına karışan başka görüntüler ardından, sıradan bir tartışma, gereksiz bir kırılganlık, bastırılmayan öfke taşkınları, öfkeyi yenmek için kitaplara, şiirlere kapanmalarım, leblebi eşliğinde içtiğin akşam üstü rakıların anason beyazlığı, okumam için verdiğin edebiyat dergileri, kitaplar, taze ceviz kokusu, uzun bir zaman sıçramasıyla bir hastane odası ansızın, beyaz yine, başka bir beyaz, ilaç ve serum ve hastalık kokulu bu beyazlığın ortasında,

Behçet
Necatigil

hırıltılı nefes seslerine eşlik eden anılara, bir de umutlara sığınarak bekleyişler, ölümün çok yakınlarda olduğunu bilerek ve ölümün anlamını bilmeden daha, sessiz çığlıklarda dile gelen isyanlar...

Sonrasında sen yoktun, ama şiirlerin yanı başımdaydı, yaşadıklarımın, anadıklarımın ve anlayamadıklarımın eşlik ederek, anlam arayışlarıma ışık tutup yol göstererek. Kederlere, acılı bekleyişlere şiirlerle katlanıldı, genç ölümlere, çocuk ölümlerine yakın ya da uzak çevrelerden, geç ölümlere, ölememelere. İlk kitabındaki ilk şiirlerinden birini hatırlayarak: "Yaşamak bir azaptır çoğu zaman..."

Biliyor musun, çocuklar hâlâ ölüyor, öldürülüyor bu dünyada. Çok sevdiğin, kıyamadığın masum çocuklar. "Hem onlar geç büyürler, sonra ne güç büyürler / Daha yavru, dünyanın farkında değiller / Üşümüş soğuklarda yatağına gelirler" dediklerin -senden tam bir yıl sonra, yine 13 Aralık'ta on yedi yaşında bir çocuk idam edildi mesela. On yedi yaşındaydı, ama on sekiz oluverdi birdenbire. Yaşına bir yıl eklenerek yaşayacağı yılların tamamı alındı elinden. Ağrılar yakıldı onun için, şiirler yazıldı sonradan. Adı Erdal'dı, umutları vardı, kocaman kara gözleri, bir de yakası kürklü paftosu. Sonra başkaları. On yediyken on sekiz olanın abileri. Yirmiler, yirmi üçler. Umutlarıyla birlikte toprağa karıştı hepsi. Şimdileri sorarsan, idamlar yok artık, ama haksızlıklar, yolsuzluklar, eşitsizlikler hâlâ dur durak bilmiyor. Açlık, yoksulluk diz boyu.

Gençler öldürülüyor. Hayatımız her yönden kuşatılmış, içeriden ve dışarıdan, nefes alamıyoruz adeta. Ama sanma ki her an kötü hissediyoruz kendimizi, hayır, yaşıyoruz pekala, gülüyoruz, eğleniyoruz, kitaplar okuyor, sinemaya gidiyor, güzel içkiler ve yemekler eşliğinde güzel müzikler dinliyoruz. Yeni bir çizme alıyoruz, kırmızı bir kazak, yılın moda renginden bir elbise. Elbiseye uygun eski bir şal bulunca dolabımızda, nasıl da seviniyoruz. Okuduğumuz kitapla, izlediğimiz filmle mutlu oluyoruz bazen. Yaşamak için küçük sevinçlere ihtiyacımız olduğunu biliyoruz, başka türlü yaşanmaz diyoruz, böyle savunuyoruz, böyle aklıyoruz kendimizi, sevincimizi. Sonra, tam da o anlardan birinde, sevinirken o anda anlamlı bulduğumuz ve birazdan tüm anlamını yitireceğini bilmediğimiz herhangi bir şeye, donup kalıyoruz: Görüyoruz, duyuyoruz, okuyoruz -vurulan bir gencin hikâyesini, öldürülen bir başkasının trajedisini, gözü yaşlı ana babaları. Tabutlara örtülmüş bayraklara sarılıp "Vatan sağ olsun!" diyenlerle, "Vatana da, devlete de hakkımı helal etmiyorum!" diyenleri dinliyoruz. Dökülen gözyaşlarının aynı olduğunu farkında olarak ve bunun ne zaman fark edileceğini sabırla bekleyerek tüketiyoruz ömrü. Her an yeni bir kötülüğe, haksızlığa tanık olmanın ağırlığıyla. Hiçbirinin olmadığı bir gün -olacak iş değil ya, diyelim ki oldu- küçük bir mutluluğun peşine takılmış giderken, bize doğru uzanan kirli, cılız ve yoksul bir çocuk eli görüyoruz ya da kavruk yüzlü genç bir kadının kucağındaki esmer çocuğun, onca kir pas, pılı pırtı arasında bile gizlenemeyen pırıltılı bakışlarıyla karşılaşıyor bakışlarımız. Utanıyoruz neden utandığımızı bilmeden, suçluluk duyuyoruz ne suç işlediğimizi anlayamadan. Her yerimiz utanç oluyor, temiz giysilerimizin, cebimizdeki paranın, yediğimiz yemeğin altında eziliyoruz. Yeni bir sevinç bulana kadar, sevinci böylecek yeni bir kötülükle karşılaşana kadar... "Bir İstanbullunun Not Defterinden" şiirini hatırlıyor musun? Kentteki bozulmadan, yozlaşmadan yakındığın, "İstanbul'da yaşıyorum / Yaşamaksa!" dizeleriyle biten Nisan 1979 tarihli şiirin. O yılları nasıl da mumla aradığımızı görseydin! Dünyanın en güzel kentinin akıl almaz biçimde yağmalanmasını, rant uğruna nefes alınamaz hale gelişini. Eski mekânların, anılarımızla birlikte yok edildiğini -çok sevdiğin o kendi halinde, gözlerden ırak yerlerin hiçbirisi yok artık. Din, inanç, vatan, millet sömürsüyle beyinleri yıkanan yığınları izliyoruz şaşkınlıkla, yarınlardan daha çok korkuyoruz günden güne. Bunu da yazmıştın değil mi, "Panik" şiirinde: "Yarınlar? Gizli kara gazete haberlerinde / O varsa ekmeklerde, sulara ağıulu / Hatta çocuk yüzlerine düşmüşse gölgesi / Keser bizim gibiler yarınlardan umudu."

Demem o ki, senin de bildiğin üzere değişen fazla bir şey yok bu tarafta, aynı sorular ve sorunlar tekrarlanıp duruyor. Yine de umut etmekten vazgeçmiyoruz hâlâ, inatla -bir gün elbet, mutlaka!

Her yıl Aralık ayı geldiğinde, anıların ve şiirlerin baskınına uğruyorum yeniden. İnceldikçe inceliyor içim, şeffaflaşıyor adeta. Bir can dostumun, Birsen Ferahlı'nın "Oynak Taşın Son Günü" başlıklı yazısını hatırlıyorum çocukluğunun geçtiği evi, annesiyle babasının ölümünden yıllar sonra, tadilat yaptırmadan önce eski şekliyle son kez görüşünü anlattığı o incelikli yazıyı: "Bu demektir ki, orta odada altına para, düğme, parlak kağıt sakladığımız oynak taşı son kez görecekim yarın." Her Aralık ayında 'oynak taşın altında' ne varsa, dökülüveriyor önüme. Hayatın tam da sevgili Birsen'in dile getirdiği gibi yaşandığını görüyorum tekrar: "Yarın bütün eşyaları toplayamayacağım. O eşyaları hiçbir zaman toplayamayacağım; giderek çoğaltacağım; her birisinin öyküleri, yeni dönecek parkelerin üstünde dolaşacak. Sevgiler, korkular, umarsızlıklar, umutlar, çocuk gözlerimiz, genç kahkahalarımız, o güvenli el, o uçsuz bucaksız yürek son soluğuma dek her köşesinde o evin. Çocukluk, üzerinde tadilat yapılamayan bir projedir."

Aralık ayları, yeniden çocuk olma zamanları sanki...

Canım babam, sevgili şairim, karmakarışık bir mektup yazdım sana. Hissettiklerimin çok azını ifade edebildim, her şeyi birbirine karıştırdım. Hayır, düzeltmek, değiştirmek için uğraşmayacağım, nasıl geldiyse, hangi sözcüklere dönüştüyse öylece bırakacağım bu kez.

Yine bir şeyler eksik kalıyor, biliyorum. Bir kez daha "Çok şey yarım hâlâ / Yazılmadığından" dizelerini hatırlayıp, 'yazılmadığından' yerine 'yazıl(a)madığından' mı olmalıydı diye geçiriyorum içimden. "Çok Şey Yarım Hâlâ" adını verdiğim ilk kitabımdan bu yana her metinde, hatta her satırda, yazdıkça artan bir yarımılık duygusuyla baş etmeye çalıştığımı düşünüyorum yeniden.

Kabulleniyorum belki de artık, evet, "Çok şey yarım, yaşadıkça ve yazdıkça yarım kalmaya mahkûm," diyerek gökyüzüne bakıyor, gülümsüyorum yıldızlara doğru.

Anlayacağını umarak, dileyerek...

Ayşe Sarısayın / 12 Aralık 2014

İlk olarak annenizden söz edelim istiyorum. Anneniz hepinizin hayatını derleyip toparlayan, hayatın akışını düzene koyan bir kadın olarak karşımıza çıkıyor. Onun için “evinizin sessiz kahramanı” diyebilir miyiz?

Kadınların çoğu gibi annem için de söyleyebilirim bu sözü. Eşlerinin işinden, mesleğinden ya da konumundan bağımsız olarak arka planda aileyi toparlayan, günlük yaşamın akışına destek verenlerden biri. Eğitilmiş, meslek sahibi bir kadın olmasına rağmen, babamın çok sevdiğim “Kadınlardan hep onlardan istendi / Ağırdu, kaldırdılar / Taşlıydı bırakılsa elleri / Düşer kalırdılar” dizeleriyle başlayan şiirine denk düşen hayatlardan biriydi yine de.

Babanız evinin ve ailesinin sorumluluğunu üstlenen, aile içi ilişkileri son derece iyi olan bir eş, bir baba... Peki sizin, onun şiire ayırdığı vakitlere dair ne gibi gözlemleriniz var?

Babam şiire özel bir zaman ayırmıyordu sanırım, çünkü şiir hep onunla birlikte, her yerdedi. Çocukluğumdan hatırladığım en net resimlerden biri yollarda, otobüslerde, sokak lambalarının altında durup sigara paketlerine, küçük kâğıtlara notlar alışı. Ardından bu notları, ayaküstü karaladığı bir iki dizeyi şiire dönüştürürken kapanırdı odasına, kendi dünyasına. Evdeki zamanının neredeyse tamamını çalışarak geçiriyordu, ama bu çalışmalar şiir değildi yalnızca. Radyo oyunları, çeviriler, antolojiler daha çok zamanını alıyordu belki.

Babanızın çocuklarıyla ve eşiyle ilişkisi nasıldı? Nasıl bir aileydiniz? Evdeki otorite kimdi? Babanızın şiire ayırdığı vakitler, aile içinde bir gerginliğe yol açıyor muydu?

İlişkileri iyiydi, anneme her konuda yardımcı olmaya çalışırdı. Yemek yapan, sofrayı kurup kaldıran, bulaşık yıkayan bir baba, o yıllarda alışılmamış bir model. Görev, sorumluluk ve adalet duyguları ön plandaydı hep. Ancak hayli içine kapanık, çekingen bir yapısı olduğundan, biraz mesafeliydi ilişkilerimiz. Ablamla ve benimle ilgili otorite merkezi annemdi ağırlıklı olarak. Akşam yemeklerinde mutlaka bir araya

gelirdik, babamla paylaşımlarımız sofralarda olurdu daha çok. Annem eşinin sanatçı kimliğini baştan kabul etmişti, bizi de bu şekilde yönlendirdiği için belki, onun çalışmaya ayırdığı zamanlar sorun yaratmazdı. Bir şiiri tamamladığında, anneme ve bizlere

de okurdu şiirini bazen, tekrar dışarı açılır, keyiflenirdi o akşamlarda. Çocukluğum sevildiğimi, kollandığımı hissettiğim bir güven ortamında geçti

Anne ve babanızın gündelik hayatını biraz anlatır mısınız?

Her ikisi de öğretmendi, anneannem felçli olduğundan, onu evde yalnız bırakmamak için ders saatlerini birbirleriyle çakışmayacak şekilde ayarlamaya çalışırlardı birlikte yaşadığımız yıllarda. Orta halli, işinde gücünde, büyük kentte kısıtlı imkânlarla yaşama çabasında, aşırılıklardan uzak bir aileydik.

“Edebiyata ilgi duymamda babamın büyük etkisi var elbette...”

Berken Döner ve Ayşe Sarısayın

Necatigil' in kızı olmakla bir sanat ortamının da içine doğmuş oluyorsunuz. Edebiyatla ilişkinizde babanızın etkisi ne kadar? Size tavsiye ettiği yazarlar var mıydı? Yazmaya yönlendirildiniz mi? Kütüphanenizden ilginizi çeken yazarlar kimlerdi?

Edebiyata ilgi duymamda babamın büyük etkisi var elbette. Annem ve ablam da kitap okumayı seven insanlardı, dünyayı algılamaya başladığım anda kitaplarla tanıştım. Önceleri babamın akşam yemeklerinde anlattığı Cimbil Fare masalları, ardından annemin okuduğu kitaplar, okuma yazma öğrendikten sonra da bugüne dek süregelen okuma yolculuğum. Şanslı çocuklardık, çok zengin bir kütüphaneye doğduk çünkü, aradığımız her kitap elimizin altındaydı. Bana tavsiye ettiği yazar sayısı çok fazla değil, tek tük ancak. Yeni yayınlar geldiğinde odasının girişindeki bir etajere koyduğunu, istediğim kitabı almam için haber verdiğini hatırlıyorum en çok. Onu kaybettüğümüzde yirmi bir yaşındaydım, zaman izin verseydi kitaplara ilişkin paylaşımlarımız çoğalırdı herhalde. Belli kitaplardan söz edemiyorum, o kadar çok ki...

Babanızın çalışma odasına dair neler anımsıyorsunuz? Zamanı nasıl kullanırdı?

Üç tarafı tavana kadar kitaplarla dolu, karmakarışık bir odaydı, ama o karışıklığın kendine göre müthiş bir düzeni vardı, her aradığını birkaç dakika içinde bulurdu. Bir yazımda şöyle söz etmiştim o odadan: "Duvarlarda kitap rafları, kitapların önünde ufak şişeler, içlerinde düğmeler, raptiyeler, çiviler, yumak yapılmış sicimler, kolonya şişeleri, ilaç tüpleri, küçük bir masa saati, birkaç soluk fotoğraf, raflara iştirilmiş kâğıtlarda kısa notlar... Pencerenin önünde bir masa, üzerinde daktilo, uçları çakıyla açılmış kurşun kalemler, Birinci sigarası paketleri, dibinde telvesi kalmış bir kahve fincanı..." Zamanı mükemmel kullanan biriydi, tek bir saati boşa geçmeyen, hedefe odaklı bir hayat...

Sizin çalışma yönteminiz nasıl? Yazmak için özel bir mekânınız var mı? Kurallarınız neler? Ne zamanlar yazarsınız?

Yaklaşık sekiz yıldır yılın yarısını Heybeliada'da geçiri-

yorum, kalanı ise İstanbul'da, Beşiktaş'ta. Her iki evde de çalışma odam var, ama mutlaka özel bir mekânda çalışmak gibi bir isteğim ya da zorunluluğum yok. Yazmak istediğimde yerin önemi olmayabiliyor. Genellikle geceleri daha rahat çalışıyorum, belki gece insanı olduğum için. Sabahın erken saatleri en verimsiz zamanlarım.

Kimya okudunuz ve uzun yıllar bir ilaç firmasında çalıştınız. İşiniz devam ediyor mu? Yazarlık yaptığınız iş arasında nasıl bir ilişkiden ya da ilişkisizlikten söz edebiliriz?

Otuz yıla yakın çalıştıktan sonra beş yıl önce bıraktım işi. Geceleri yazma alışkanlığı biraz da bu yüzden olabilir, yoğun çalışıyordum ve edebiyata ancak geceleri zaman ayırabiliyordum o sıralar. Uyku saatlerinden çalışırdum mecburen. Edebiyat ve bir ilaç şirketinde mali işler sorumlusu olmak, birbiriyle uzak yakın hiçbir ilişkisi olmayan iki farklı alandı, ancak yine de iş hayatımın katkıları oldu yazma yolculuğuma. İş hayatının gerektirdiği düzen ve disiplinin, yazarlığında da yararını gördüm. Meselelere daha sistematik bakmak, neden sonuç ilişkilerini kurma alışkanlığı, iyi arşivcilik, zamanı olabildiğince verimli kullanma, vb...

Kimya okumak kimin tercihiydi? Edebiyat, örneğin Alman Lisesi mezunu olarak Alman dili ve edebiyatı okumak ister miydiniz?

Esas olarak tıp okumak ve doktor olmak istiyordum, kazanamayınca ikinci tercihim olan kimyaya girdim. Doktor olma isteğim tutku boyutundaydı, iyi bir okur olma çabama rağmen edebiyat çok uzaklardaydı henüz. Doktorluğun çekiciliği de ülkeye, insanlara her zaman hizmet verebilme, her yerde işe yarar olma ve insanlarla doğrudan ilişki kurma imkânı sağlamasından kaynaklanıyordu o yıllardaki bakışım. Bugün baktığımda "Evet," diyorum, Alman filolojisi uygun bir seçim olabilirmiş benim için. Babam da bu yöndeki görüşünü dile getirmişti o zaman, ama hiç üstünde durmamıştım. O da yalnızca bir kez söylemiş, ısrarcı olmamıştı. Yapısında herhangi bir konuda dayatma özelliği yoktu zaten, söyler ve kararı bize bırakırdı.

Sizce iyi bir öykünün ölçütünü belirlemede okurun payı var mı? Nasıl bir okur profiline sahip olduğunuzu düşünüyorsunuz?

Yazma süreci boyunca tek başıyım, tümüyle kendi kurduğunuz, kurguladığınız dünyada yol almaya çalışıyorsunuz. Okurla karşılaşma çok sonraki bir aşama, yazarken akla gelmeyen bir boyut. Yayımlandıktan sonra kitabın buluştuğu okur kitlesinden alınan tepkiler belli bir oranda ölçüt oluyor elbette. Öyle sanıyorum ki kitaplarımı daha çok kadınlar okuyor. Türkiye’de kitap okuyanların da çoğunluğu kadın zaten. Eğitimli, insan ve kadın olmaya ilişkin sorunlara kafa yoran, çözüm arayışında olan kadınlar.

Kitaplarınız çeşitli edebiyat ödülleriyle değerlendirildi. Ödüller sizi motive etmişse benziyor. Yanılıyor muyum?

İlk öykü kitabımla aldığım ilk ödül, çığlık çığlığa bir sevinçti, kuşkusuz büyük bir motivasyon oldu benim için. Devamında ise biraz ürküntü yarattığını söyleyebilirim, belli bir çizginin altına düşmeme, ödüllere lâyık olabilme kaygısı. Yıllar içinde daha kolay yazabiliyor olsam da, yazdıklarımı daha zor beğenir oldum gitgide.

Babanız, Demir Özlü, Hilmi Yavuz gibi ülkemizin saygın edebiyatçılarından da öğretiliyordunuz. Bu anlamda Türk edebiyatının da içine doğduğunuz söylenebilir. Pek çok yazarla ve şairle tanışmış olduğunuzu düşünüyor. Erdal Öz için bir biyografi hazırladınız. Ülkemizin önemli bir yazarı ve yayıncısı olarak Erdal Öz’ün sizdeki yerini öğrenebilir miyiz?

Babamdan dolayı çocukluğum, ilk gençliğim yalnızca kitapların arasında değil, okuduğum kitapların yazarlarına ulaşabileceğim çevrelerde geçti. İnsan bunun önemini sonradan çok daha iyi anlıyor, hepsi de çok değerli anılar, anılar. Erdal Öz’le çok sonraları tanıştım, ilk öykü dosyamı Can Yayınları’na gönderdiğimde. Babama ilişkin anılarımın yer aldığı “Çok Şey Yarım Hâlâ” adlı kitabımı çok sevdiğini söylemişti ilk görüşmemizde, “Öyküleriniz de böyleyse, kaygılanmanıza gerek yok,” dediğini hatırlıyorum. Kısa sürede dost olduk, birkaç yıl sonra da kaybettik ne yazık ki. Çevresindeki pek çok kişi gibi ben de Erdal Abi derdim ona. Biyografiyi yazmamı eşi Samiye Öz önerdi, sevinçle kabul ettim. İki yıl süren bir yolculuktu, hem Erdal Abi’yi, hem de değerli bir yazar ve yayıncıyı daha yakından tanıma fırsatı buldum bu çalışma sırasında. Özel bir yeri var bende, hep olacak.

Behçet Necatigil Şiir Ödülü saygın bir ödül olarak varlığını sürdürüyor. Ödülün sürmesi için ne gibi çabalar harcıyorsunuz?

Ödül 1980 yılında, babamın ölümünden hemen sonra annemin girişimi ve yakın çevredeki edebiyatçı dostların desteğiyle oluşturuldu, o zamandan beri de kesintisiz sürüyor. Yola çıkarken biz de düşünmemiştik bu kadar uzun soluklu olacağını. Özellikle ilk yıllarda bazı güçlükler yaşandı, maddi açıdan olduğu kadar, o yılların sıkıyönetim koşullarında ödül töreninin nerede, nasıl yapılacağı

vb konusunda. Zamanla -annem yaşlandıkça- ablam ve ben daha çok devreye girdik. Ödülün otuz beş yıldır sürmesini öncelikle seçici kurul üyelerimize borçluyuz, edebiyat çevrelerinin ve basının desteği, dostlarımızın ilgisi de çok önemli. Birkaç yıldır Kabataş Vakfı destekliyor ödülü, geçmişte katkıda bulunan başka kurumlar da oldu. Hepsine teşekkürümüz sonsuz.

Çocuğunuzda ya da ablanızda edebiyata bir eğilim var mı? Edebiyat ilgisi bir gelenek olmaya doğru gidiyor mu?

Ablam Selma mimar, o da iyi bir okur. İkimiz için de kitapsız bir dünya olmadı hayatımızın hiçbir döneminde. Benim okuma yolculuğum bazı rastlantıların da etkisiyle yazmaya evrildi yıllar sonra, ablam mimarlığa ve okumaya devam ediyor... Hayata olduğu kadar edebiyata bakış açımızda da benzerlikler çok, beğenilerimiz birbirine yakın. Yazdıklarına ilişkin görüşleri önemlidir bu yüzden, yorumlarına kulak veririm. Yeğenim Mehmet Esemem müzisyen, edebiyat ve şiir onun da yol arkadaşı. Oğlum Emrecan ise fizik eğitimi aldı, ama müziğe, edebiyata ve felsefeye ilgisi çok daha fazla. İlerde hangi alan baskın çıkar, bilemiyorum henüz. Bir gelenekten söz etmek abartılı olur belki, ama karşılıklı etkileşimler oluyordur mutlaka...

Öykülerinizde izleklerinizi belirlerken ne gibi etkenler rol oynuyor?

İzlekler kendi kendini belirliyor sanırım, benim yazar olarak küçük müdahalelerim oluyor yalnızca. Öyküyü yazdıran temel bir duygu var, bu duygunun açılımı sırasında da bir hikâye şekilleniyor. Yazarın yönlendirmesi daha çok bu aşamada, baskın duyguyu aktarabilecek hikâyenin kurgulanmasında.

Şiirin de kaynaklarının çocukluk, düşünme ve derin düşünme olduğu söylenir. Öykü için ne dersiniz?

Herkes için farklı olabilir elbette, ancak beni de çocukluktan kalma sisli puslu görüntüler, kokular, kısacık an’lar yönlendiriyor çoğu zaman. Geçmişte kalmış, unutulmuş bir resim bugün yaşadığım bir durumla, an’la buluşuyorsa öyküye dönüşebilir.

“Beşiktaş, Yollar ya da Anılar Boyunca” adlı bir kitap yayınladınız. İstanbul’un sizdeki karşılığı nedir?

İstanbul’un karşılığı çok fazla. Dünyanın en güzel, en gizemli kenti olduğuna inandığım bu kent bir yandan beni büyülerken aynı anda canımdan bezdiriyor -öylesine yorucu. Önsüz asla olamadığım, onunlayken yakınmaktan kendimi alıkoyamadığım. Tek söz-cükle ifade edecek olursam çocukluğum ya da anavatanım...

Son kitabınız “Ansızın Günbatımı” bir roman. Öykü için 100 metre, roman içinse maraton koşusu olduğu söylenir. Sizce de böyle mi? Hangi bakımlardan?

Az önce de dediğim gibi öykü bir an’ın açılımı benim için. Roman ise yine bir an’ın açılımıyla başlayan, ancak bununla yetinmeyerek birbirine eklenen, her biri diğerinden doğarak büyüyen, birbirini çağıran, birbiriyle çatışan bir an’lar zinciri. Romanda uzun bir metinle başa çıkmanın güçlüğü var, öyküde ise fazlalıklardan arındırılmış kısa bir metinde kendini ifade edebilmenin zorluğu... ■

Türkiye’de kitap okuyanların da çoğunluğu kadın zaten...

“hayat paylaştıkça güzeldir”

Klasik İtalya Turu
Venedik / Floransa / Roma

18-25 Nisan **7 Gece 8 Gün**

THY tarifeli sefer

555 euro

Roma Turu

23-26 Nisan **3 Gece 4 Gün**

THY tarifeli sefer

440 euro

Malta Turu

22-25 Nisan **3 Gece 4 Gün**

THY tarifeli sefer

399 euro

Klasik İtalya Turu
Roma / Floransa / Venedik

17-24 Mayıs **7 Gece 8 Gün**

THY tarifeli sefer

555 euro

Malta Turu

17-20 Mayıs **3 Gece 4 Gün**

THY tarifeli sefer

429 euro

Klasik İtalya Turu
Roma / Floransa / Venedik

13-20 Haziran **7 Gece 8 Gün**

THY tarifeli sefer

530 euro

www.litetur.com

“Since-1998”

Lamartin Cad. Demircioğlu İş Merkezi 40/3 - 34437 Taksim-İstanbul

T. : 0 212 361 7450 F: 0 212 361 7451

Fiyatlarımız ve indirimlerimiz ilan süresince geçerlidir.

İNDİRİM

%10

“Bu kuponu getiren Şalom Dergi okurlarımız için geçerlidir”

KADIN BESTECİ Mİ? O DA NEYMiŞ?

Anna Magdalena'nın evi bir müzik yuvasıydı

Hildegard von Bingen

Geçtiğimiz yılın son ayında klasik müzik dünyası, her ne kadar Türkiye’de “Bach’ın eserlerini karısı besteliyormuş!” başlığıyla magazin haberlerinde yer aldıysa da, bu iddia ile sarsıldı. Klasik müziğin önde gelen bestecilerinden Johann Sebastian Bach (1685-1750) ilk eşinin vefatının ardından 1721 yılında Anna Magdalena Bach (1701-1760) ile evlendi. Trompetist bir babanın ve anne tarafından organist bir dedenin torunu olarak müzisyen bir aileye doğan Anna Magdalena güzel sesli bir koristti. Evlendikten sonra profesyonel olarak şarkı söylemeye devam etti. Anna Magdalena evliliğinden 11 çocuk doğurdu, bunlardan yedisi yaşadı. Johann Sebastian’ın ilk evliliğinden olan

dört çocuğuna da kendi çocuklarıymış gibi baktı. Bach’ların Leipzig’deki evi, evlilikleri boyunca çocuklarının da çalıp, söylediği müzikal davetlere ev sahipliği yaparak, bir müzik yuvası oldu. Bir kadının o dönemde ve genelde hala üstlendiği eve dair sorumluluklarının dışında, Anna Magdalena müzik bilgisi nedeniyle Johann Sebastian’ın eserlerini, enstrümantalistlerin okuyabileceği bir biçimde temize çekerek. Bilindiği üzere Bach görevi nedeniyle çok hızlı müzik bestelemek durumundaydı. Bu eserlerin besteci tarafından kaleme alınmış el yazmalarını incelediğimizde, acele nedeniyle yarım kalan nota çizgilerinden, notaların değerlerine kadar birçok belirsizliği görmek mümkün. İşte bunları Anna Magdalena temize çekerken müzik bilgisi ile düzeltmiş ve günümüze kadar gelmesini sağ-

lamıştır. Avustralyalı müzikolog Jarvis bir adım ileri giderek Bach'ın bazı eserlerinin tamamen Anna Magdalena tarafından bestelendiğini iddia ediyor. Ve işte orada kıyamet kopuyor. Bir kadın besteci, hem de Bach kadar iyi! Bu haber, hala erkek besteciler tarafından domine edilen "klasik batı müziği dünyasında kadın bestecilerin yeri ne?" sorusunu bir kez daha gündeme getirdi. Her ne kadar eserleriyle değilse de, beste yapma "cüretini" göstermeleri nedeniyle ilk anda akla gelen üç kadın sanatçı var: Clara Schumann, Fanny Mendelssohn-Bartholdy ve Alma Mahler. Üçü de romantik dönemin sanatçıları. Clara ve Alma eşlerinin, Fanny ise erkek kardeşinin gölgesinde var olmak zorunda bırakılan üç kadın. Ya 19. yüzyıl öncesi? Anna Magdalena öncesi? İster inanın ister inanmayın ama operanın anası bir kadın, bir rahibe, bir azize: Hildegard von Bingen (1098-1179). Bir Benediktin rahibesi olan Hildegard-11. yüzyılda rahibelerin de rahiplerin yönetiminde olduğunu ve kendilerine ait manastırları olmadığını hatırlarsak-üstlerinin, yani erkeklerin, tüm itirazlarına karşı çıkıp 1150 yılında kız kardeşlerini de yanına alarak Sankt Rupertsberg'de, 1148 yılında başlayıp iki yılda inşa ettikleri manastırda kendi düzenlerini kurar. Bir mistik olan, tıp ve bilimle ilgilenen von Bingen tüm Avrupa'da teolojik sorulara verdiği cevaplar, papa ve krallarla yaptığı yazışmalar, sunduğu ruhsal rehberlikler ile biliniyordu. Ve Hildegard 1151'de "Ordo Virtutum-Erdemler" adını verdiği, gerek sözlerini gerekse müziğini yazdığı-bugün müzikal diye adlandıracağımız-müzikli tiyatro oyununu yazdı. O dönemde bir başka ilk de, eserin litürjik metinlere dayanmaması nedeniyle dinsel içerikli olmamasıydı. Ancak bu hikâyenin en trajik komik tarafı Hildegard von Bingen'in eserin söz ve müziklerini vahiy yoluyla yazdığını iddia etmesidir. Kadınların erkeklere bir şey anlatmasının-öğretmesinin yasak olduğu bir dönemde, Hildegard'ın sesini manastırın dışına da taşıyabilmesi, duyulması için Tanrı ile doğrudan iletişimde olması en pragmatik çözüm yoludur. Hadi bir bin yıl ilerleyelim, 2015 yılında neredeyiz? 20. ve 21. yüzyılda önemli değişimlere imza atmış besteciler diye bakıldığında akla ilk gelenler, Schönberg, Berg, Webern,

Kaija Saariaho

Satie, Poulenc, Prokofiev, Şostakoviç, Hindemitt, Stockhausen, Bernstein, Ives, Copland, Glass, Takemitsu, Nielsen, Janacek, Messiaen, Boulez, Lachenmann, Xenakis, Nono, Scelsi, Adams, Britten, Harvey, Anderson, Tippett ve daha birçokları. Aman Tanrım bunların hepsi erkek! Hafızamı bu sefer pozitif ayrımcılık yaparak biraz zorluyorum ve aklıma ilk gelenler: Fransız Nadia (1887-1979) ve Lili Boulanger (1893-1918) kardeşler, Finlandiyalı Kaija Saariaho (1952-), İsrailli Chaya Czernowin (1956-) ve Rus Sofia Gubaidulina (1931-). Araştırınca şöyle bir 20 isim daha çıkıyor ortaya. Alman ekolü, özellikle hiçbir zaman barışmadığı Fransız ekolüyle karşılaştırıldığında, son derece tutucu bir tavır sergiliyor. Sanki gerek Berlin Filarmoni gerekse Viyana Filarmoni orkestraları bu tutuculuğun en güzel yansıması. Bir daha bu orkestraları izleme fırsatınız olduğunda kadın üyelerini- varsa tabii-

saymanızı öneririm. Kuzey Avrupa ülkeleri İsveç, Norveç ve Finlandiya kadın bestecilerin ciddi anlamda yüreklenildiği ülkeler. Ancak eski demir perde ülkeleri ve Rusya ilginç bir şekilde hepsini solluyor! Peki ya Türkiye'de, Cumhuriyet tarihinde kadın bestecimiz var mı? Türk Beşleri'nden sonra dünya çapında tanınmış, uluslararası en önemli bestecilik yarışmalarından Lili Boulanger yarışmasında 1988 yılında birincilik ödülünü, 1987 yılında da Rome Prize'ı kazanmış Kâmrân İnce'nin (1960-) yoldaşı olacak bir kadın besteci yok mudur acaba? Birdenbire bir ses duyuyorum: "Heeyy, sen ne diyorsun kızım? Bir bakar mısın haline? Biz kadınlar için insanca, özgürlüklerine saygı duyularak, şiddetin her türünden uzak, güvenli bir yaşam derdindeyken, sen ne derdindesin!" Vallahi ne diyeyim bilemedim, "Kadınlar Günü" kutlu olsun! ■

Birazdan okuyacağınız
bu ilginç söyleşiyi
yazabilmemin
tek nedeni,

Şaman Durek Verrett
ile tanışmam oldu.

Tesadüfe inanmıyorum.
Her şey bize bir sebepten
gelir diye düşünürüm.
Benim için öyle oldu;
dilerim siz de bu
satırlardan kendi adınıza
bir şeyler alırsınız.

İSTANBUL'DA BİR ŞAMAN... DUREK VERRETT

Samanizm'in kelime anlamının deneyim olduğunu bilir miydiniz? Varlığı insan tarihinde erken taş devrine, hatta daha da geriye kadar kanıtlanabilen, inisiyasyon içeren bir vecd ve trans tekniğidir. Şaman, görünmeyenin armağanı olan yeteneğini kullanma aşamasına gelene kadar ya inzivada ya da büyük ustaların yanında gerçekleştirdiği sabırlı bir yetiştirme dönemi geçirir. Ev-

renin yollarını kat etmeye çağrılan şaman, yolunu kaybetmemek için bu yolları mümkün olan en iyi şekilde tanımalıdır. O yüzden de dünyayı gezer durur.

Çocukken Şabat'a bakan ve Yahudi geleneklerinin birçoğunu yapan farklı bir din mensubu olarak dünyaya gelmiş **Durek Verrett**. Kendisiyle hem grup içinde bir araya geldim, hem de bireysel Şamanik seanslara katıldım. Çok ilginç bir deneyim yaşadığımı söyleyebilirim. Bildiğimiz hiçbir şey gibi değil, ancak verdiği tüm bilgiler aslında içimizde bir yerde. Gelin şimdi sizi bir 'şaman'la tanıştırayım...

Durak Verrett, bize kendinizi tanıtır mısınız lütfen?

Ben şaman doğdum. Sacramento California'da '7th day adventist' geleneklerine bağlı bir ailenin çocuğuyum. '7th day adventist' Şabat'ı kutlayan, Hanuka hariç, Pesah, Kipur gibi Yahudi bayramlarını kutlayan ancak İsa Mesih'in çok yakında gerçekleşecek ikinci gelişine vurgu yapan bir Protestan Hristiyan mezhebidir. Her pazar ailece kiliseye giderdik.

Ailenizde herkes şaman mıydı?

Hayır. Babamın babası Katolik'ti ve o 7th day adventist olmayı seçmiş. Annem ise Amerikan asıllı bir şaman olarak büyütüldü; çok bilge bir kadındı. Babamın anneannesi, ileride ailemizde bir şamanın doğacağını, kendisini ve diğer ruhları görebileceğini ve vücudunda bunu ispatlayan bir doğum izi olacağını söylemiş. İşte ben o çocuk-tum. 5 yaşındayken şaman olduğum anlaşılmıştı. Annem beni büyük bir disiplin içinde yetiştirdi. Benim bir şeyler hissettiğimi bilirdi ve bana bunlardan rahatsız olmamamı söylerdi.

Çok farklı bir çocuktunuz...

Evet, hem de çok. 7 yaşına kadar konuşmamışım. Çok endişelenmişler tabii. Konuşmaya başladığımda da fısıltıyla konuşmuşum. Uzun

cümleler kurmamışım. Babam, çocukken ne zaman bana baksa yüzümdeki o tuhaf, daimi gülümsemeyi gördüğünü hatırlar. 3 yaşındayken, bir gün annem beni dişçiye götürmüştü. Orada bir anda yok olmuşum. Aradığımda, beni salonun diğer ucundaki bir kadına sarılmış, ona bir şeyler fısıldarken bulmuş. Ona duyması gereken mesajları aktarıyordum. Meğer bunu hep yaparmışım ve insanlar, onlara sarıldığımda genelde ağlarmış.

Ya dini zorunluluklar?

Aslında en zoru, büyükbabamdı. O Allah'tan korktuğu için, beni anlamazdı. Bir Şabat günü elektrikli trenimle oynamak istedim diye başım derde girdi ve şaplak yedim. Babam oturdu ve bana bir çocuğun Şabat günü sırtında odun taşıdığı için Allah tarafından nasıl cezalandırıldığını anlattı. Bunu hiç anlamamıştım. Şabat gününde dinlenmeyi anlayabilirdim ancak elektrik kullandığım için neden başımın derde gireceğini anlayamıyordum.

Özgürce davranmaya ne zaman başladınız?

11 yaşında, San Francisco Foster'da şaman olarak eğitim görmeye başladım. Aynı zamanda okula da gidiyordum. Okulda pek mutlu değildim çünkü çocuklar tarafından aşağılanıyor, dövülüyordum. Sonra okuldaki Yahudi çocukların da benimle aynı durumda olduğunu fark ettim ve onlarla iyi arkadaş olduk.

Eğitiminiz nasıldı?

İlk hocam Diana adında bir kadındı. Bana kendimi karanlıktan nasıl koruyacağımı öğretmişti; ayrıca, başkalarını da nasıl koruma altına alabileceğimi. Bir sonraki öğretmenim,

Susan, Hırvatistan kraliyet ailesinden bir prensesti. Bana armağan edilmiş yeteneklerimi nasıl kullanacağımı, güçlendireceğimi ve başkalarından kendimi nasıl koruyabileceğimi öğretti.

Yahudi bir doktorla da çalıştığınızı öğrendik...

Mr. Da Vid, bütüncül tıp (holistic medicine) doktoruydu. Bana insan bedenini öğretirken, insanların bedenlerine neler yaptıklarını da gösterdi. Kabalayı da ondan öğrendim. Elinde birçok bitki, taş ve kristal vardı. İhtiyacımız olan dengeye ışıkla nasıl ulaşabileceğimizi; sevmeyi ve vermeyi öğretti. Enerjinin ne olduğunu, kendimize nasıl davrandığımızı... Çok güzel bir dağ evinde, kendisinden üç sene eğitim aldım. Berkley, California'da holistik okula başvurduğum ve orada sağlık eğitimcisi eğitimime devam ettim.

SİZCE ŞAMANİZM VE KABALA ARASINDA BİR BENZERLİK VAR MI?

İkisinin de kökleri antik zamanlara dayanır. Şaman kültürü toprağa, kendine, insanlara ve kutsal olana bağlılık fikrine binaen oluşmuştur. Şamanlar Tora'daki 12 kavimden bir tanesiydi. Onlar kavimler arasındaki dengeyi koruyan spiritüel insanlardı. Moşe de bir şamandı. Mısır'dan çıkışta Moşe, Medyan kavminin kralı, sonradan eşi olan Tzipora'nın şaman babasıyla karşılaştı. Şamanın görevi insanlara hayatlarını idame ettirebilmeleri için onlara yol göstermektir. Kabala bir insanın ruhunu anlamak, geliştirmek ve bunun farkındalığını sürdürebilmesi için ne gibi davranışların gerektiği hakkında bilgi verir. Çoğu insanın hayatı yıkımlarla doludur. Eğer hayatını Şaman ya da Kabala doğrultusunda yaşarsan, yaşamını koruma altına almış olursun. Los Angeles'ta, Rabanit Karen Carla Deitsch ile görüşmelerim var; onunla Şamanizm ve Kabala hakkında bilgi alışverişi yapıyoruz.

Bir dönem İsrail'de yaşadınız...

24 yaşında, İtalya'da bir şaman gibi yaşıyordum. Roma'daki arkadaşım Prenses Donatelle Borguese'nin evinde akşam yemeğine davetliydik. Moti adında bir İsrailli yanıma oturdu. Kardeşi Eyal Berkovic İsrailli bir futbolcuydu. Şaman olduğumu öğrendiklerinde, beni İsrail'e davet ettiler. Bilet almaya gittiğimde uçakta tek kişilik yer kaldığını öğrendiğimde, gitmemin doğru olduğuna da inanmıştım. İsrail'e 1998 senesinde gittim, bir buçuk sene Hayfa'da kaldım.

İsrail'deki ilk gecenizi anlatır mısınız?

Evet, o gece hayatımın dönüm noktalarından bir tanesiydi. İsrail'e vardığımda çok hasta hissediyordum. Ateşim vardı ve sürekli terliyordum. Zehirlenmiş gibiydim. Ancak Moti, Şabat yemeğinde sofraya katılmamda çok ısrar etti. Ben de o halimle masaya oturdum. Karşımda annem oturuyordu ve bana şöyle dedi: "Sen neden böyle hastasın biliyor musun? Biz Yahudilere yaptıklarını bildiğin için!" Şok olmuştum ancak bir anda gözümde imgeler görünmeye başlamıştı. Kendimi başka bir yaşam boyutunda Mısır'da gördüm. Ben İbrani'ydim ancak bana Mısırlı yetkisi verilmişti. Kendi halkıma zulmediyordum. İşte bu deneyimi yaşadıktan sonra, İsrail halkına yardım etme misyonu edindim.

İsrail'de neyle geçiniyordunuz?

Aktör arkadaşım Arik müzik klipinde çalışırken bir gün yönetmeniyle tanıştım. Bana dans edebilir miyim diye sordu. Klipte dansçı olma teklifini kabul ettim. Sonra Image Models'ın sahibisiyle bir yıllık kontrat imzaladım. Hem orada kaldığım sürece geçimimi garantiye almış oldum, hem de insanlara yardım etmeye de devam ediyordum. Bir gün Malka adlı bir arkadaşım beni sinagoga götürdü. Babası hahamdı. Her şeyi anlamıyordum ancak bu duaların bana güç kattığını hissettim ve rutin bir şekilde dualara katıldım.

Ünlü bir model olduktan sonra da misyonunuz devam etti mi?

Bir dergi kapağına çıktığımda, İsrail'de bilinen bir model olmaya başladım. Aslında savaş zamanıydı ve biz moral amaçlı özel organizasyonlar yapmaya başladık. Catering ile müzik organizasyonları yapıyorduk. Evlerde veya parklarda yapılan bu etkinlikler çok özeldi. Bu vesileyle, danışanlarımla tanışma şansım oluyordu. Birçok kişiye şaman olarak yardımcı olurken, bir yandan arkadaşımın haham babasından Tora ile ilgili bilgilerle donatılıyordum. Bir gün beni Ağlama Duvarı'na götürdüler. Ne yapacağımı pek bilmiyordum, ancak "O seninle" dediler ve duvara ellerimi açtığım anda yoğun bir titreşimle Allah'ın orada olduğunu hissettim. Allah sevgiydi ve ben olan her şeyi algılamaya başlamıştım. Kendimi yerde bulmuştum, burnum kanıyordu. Bu bir işaretti. Orada çok değişik insanlarla tanışma şansım oldu. İsrail üzerimde, dünyanın hiçbir yerinde olmadığı kadar etki bıraktı.

Türkiye'ye de mi davet edildiniz?

Evet; Hande Yener'in bir klipinde yer aldım. Bir müddet, Number1 TV kanalında, tek İngilizce VJ olarak kendi programımı da yaptım. İstanbul'a geldiğim ilk günlerde Ceyda Habib'le tanıştım. O beni, Yahudi cemaatinden birçok insanla tanıştırdı. 15 yıl sonra tekrar Türkiye'ye gelmemi sağladı; İstanbul, İzmir, Antalya ve Bodrum'da da bireysel ya da gruplar halinde çalışmalarım devam ediyor.

Çalışmalarınızı biraz açar mısınız?

İstanbul'da kadınlardan oluşan bir grupla çalıştım. Onlara farklı şaman teknikleri öğrettim. Bunlar, kendilerini daha güçlü hissetmelerini sağlayacak ve hayata daha sıkı bağlanabilmeleri için seçtiğim spiritüel çalışmalar. Bu grup çalışması sayesinde, grup bireyleri arasında güçlü bir bağ oluştu. Şaman teknikleri sevgi üzerine kuruludur. Çoğu kişi kendini sevmediğinin dahi farkında değildir. Onlara önce kendilerini sevmeyi ve bunu nasıl yapabilecekleri hakkında fikir veririm.

Gelecekle ilgili planlarınız neler?

İstanbul'daki çalışmalarımı devam ettirmek için, iki ayda bir geleceğim. Şu anda New York ve New Jersey'deki Yahudi cemaatinde birçok çalışmam var. New York'ta 'Heaven and Earth' adlı özel bir dernek kurduk. Çok yakında, kitabım da çıkıyor. Bir şamanın spiritüel yolculuk günlüğü. En büyük hedefim ise, dünyanın barış elçisi olmak. ■

Sizden Şalom okurları için bir motto rica edebilir miyiz?

Bir yerine üç motto vereyim:

- 1 Hayal gücü insan ruhunun eğitmenidir.
- 2 Devrim, kendi korkularınızın üstüne yürümektir.
- 3 Toprakta bulabileceğiniz altından çok daha fazlası yüreğinizde mevcuttur!

YAHUDİ BİR AİLENİN
TARİHİ, ARDINDA İSVİÇRE'DE
1871 İLE 1945 ARASI
YAŞANANLAR...

YENİ

Melnitz

CHARLES LEWINSKY

Çeviren: Sezer Duru

1871'de uzak bir akraba, Meijer'lerin kapısını çalar, ailenin fertleri bundan sonra yaşamlarının nasıl radikal biçimde değişeceğinden habersizdir. Fransız ordusundan kaçan Janki, Yahudi köyü Endingen'de namuslu oluşuyla tanınan sığır tüccarı Salomon Meijer'in ailesini adamakıllı heyecanlandırır.

Bu dallı budaklı ailenin hikâyesinin nasıl geliştiği, koşer kesim uğruna verilen mücadelenin İsviçre Yahudilerini nasıl bir dışlanmaya sürüklediği, üçüncü kuşakta vaftiz olmanın Zürih'in en güzel mağazasının bile kapanmasına yaramaması, 1914 Dünya Savaşı'nın aileye hala İsviçre pasaportu sahibi olduklarını acı bir biçimde anımsatması ve sonunda dünyanın rayından çıkması...

GÖZLEM

0212 231 92 82
www.gozlemkitap.com

Eskiye rağbet olsa, bitpazarına nur yağardı

*Rota Dışı Gezginler
ile İstanbul'un
Bit Pazarları...*

Eskiye rağbet olsa,
bitpazarına nur yağardı!
Birkaç kuruő bozuk
para için soğuk, yağmur
demedi ikinci el
kıyafet satan teyzelerin,
Nuh nebiden kalma
ama bir o kadar değeri
antikaların arasında,
çarşı pazarın sesine
kulak vererek gezilecek
bir Pazar günü...
Feriköy, Dolapdere,
Eminönü, Horhor ve
Çukurcuma...

Gelin bir pazar sabahı artık anneanne, babannele-
rimizin evlerinde bir köşede duran vazoların, gümüşlerin, 45'lik plakların, 70'li

yıllardan kalan envai kıyafetlerin izinde İstanbul'un otantik semtlerindeki bit pazarlarını arşınlayalım. İster bu pazarlarda birer alıcı olun, ister sadece meraktan göz gezdirin. Yaşı sizden büyük olan o eşyalara saygıyla yaklaştığınız sürece sabahın erken saatlerinden oraya gelmiş teyzeler, amcalar sizleri güleryüzle karşılayacaklardır. Unutmayın ilk sahibi olmadığınız bir eşyanın son sahibi de olmazsınız. Hadi o zaman, Feriköy'den yola çıkıp geçmişe yolculuğun İstanbul'daki kapısını aralayalım.

FERİKÖY - BOMONTİ ANTİKA PAZARI

Kentsel dönüşümden nasibini alan Feriköy ve Bomonti son birkaç yılda çehresini tümünden değiştirdi. İzzet Paşa Sokak'tan Feriköy yönüne devam ettiğinizde bundan birkaç sene evvel araba tamirhanelerinin bulunduğu bölgenin yerinde metrekaresi euro cinsinden satılmakta olan yepyeni rezidanslarla karşılaşmaktasınız günümüzde. Peki yıllar boyu Rum, Ermeni ve Yahudi azınlıklara ev sahipliği yapmış bu semtin adı nereden gelmektedir?

Bomonti semtine adını da veren İsviçreli Bomonti Kardeşler, 1890 yılında Feriköy'de ilk büyük ölçekli bira fabrikasını kurarlar. 1909 yılına kadar İstanbul'da tek bira üreten firma olarak faaliyet gösteren Bomonti, hem kendisine has lezzeti hem de az alkolüyle kısa sürede geniş bir hayran kitlesi de yaratır. Cumhuriyet sonrası Tekel şemsiyesi altında üretime devam eden fabrika 1991 yılına kadar açık kalır. Şimdilerde Bomonti Bira Fabrikası binası lüks bir otelin eğlence işletmesi olarak kullanıma açılmayı beklemektedir. « Dolaplarınıza yer açın » sloganı ile bundan birkaç sene evvel faaliyete geçen Bomonti Antika Pazarı, lüks rezidansların ortasında Pazar günleri adeta binbir çeşit eşyaya rastlayabileceğiniz bir vaha. Feriköy-Pangaltı-Ortaköy ve hatta İstanbul'un birçok semtinde eskici ve antikacının bir arada pazar günleri en güzide

eşyalarını sergiledikleri bu mekan cumartesi günleri de Bomonti Organik Pazarı'na ev sahipliği yapıyor. Bulunduğu mahalle itibarıyla azınlıkların yaşadığı evlerden kalma dini objeler, eski gazete küpürleri, çay kahve fincanları, envai çeşit lambalara da rastlamak mümkün. Pazarın bir diğer özelliği de bir köşesinin eski plak, pikap ve aksesuarlarına ayrılmış olması. Türkçe veya yabancı plak arşivi tutanlar için bir çok eski iyi durumda plağı da uygun fiyatlara burada bulmak mümkün. Herhangi bir objeyi beğenirseniz mutlaka pazarlık yapmayı ve yanınızda bozuk para taşımayı da unutmayın.

DOLAPDERE BİT PAZARI

Sadece pazar günleri açık olan bir diğer « bit pazarı » ise Pangaltı'dan Dolapdere'ye indiğinizde bir zamanların Apik İşkembecisi'nin hemen yan sokağından başlayan Dolapdere Bit Pazarı'dır. Hazır Dolapdere'ye inmişken İstanbul'un şimdilerde kapalı olan eski işkembecisinden de bahsetmeden olmaz. 1942 yılında Apik Hayrabetoğlu tarafından kurulmuş olan Apik İşkembecisi 56 yıl boyunca devlet adamından, ayakkabı boyacısına her sınıftan vatandaşı ağırlamış. Apik ayrıca yıllar boyu birçok sanatçı, bestekarın da mekanlarından biri olmuş. Apik'in bir duvarında asılı olup sonraları diğer birçok işkembecinin de duvarlarını süsleyen « Kana kuvvet, göze fer, batna ciladır çorba » yazısı bir akşam Apik'te Ahmet Rasim ile Bestekar Tatyos Efendi oturup çorba içerlerken dillerden dökülmüş. Hatta aynı akşam ikili bir meyhaneyle devam edip « Sakın geç kalma erken gel » şarkısının sözlerini de yazmışlar. Dekorasyonun son yıllarına kadar eski hali ile muhafaza edildiği mekan bir süredir kapalı tutuluyor.

Dolapdere Bit Pazarı'na diğer pazarlardan farklı olarak sabah erken saatlerde gelinmesi tavsiye edilir. Bir tarafta çingenelerin etraftan topladığı eşyalar, diğer yanda piyasadaki diğerlerin çok altında modern lambalar, bilgisayarlar, telefonlar size alıştığınızın dışında bir pazar atmosferi sunarlar. Halk arasında « Hırsızlar pazarı » olarak da tanınan bu mekana bir diğer gizem katan unsur ise pazarın sokaklarının arasından yükselen « Panaia Evangelistra Rum Ortodoks Kilisesi »'dir (Meryem'in

“Kana kuvvet, göze fer, batna ciladır çorba”

Fatih Sultan Mehmet
bölgeden geçerken
«hor... hor» diye yer
altından su sesleri
duymuş ve yanındakilere
buradan «hor... hor»
su sesi geliyor bir
çeşme yaptıralım diye
buyurmuş...

Müjdelenişi.) Burada gezerken içinizde Lizbon'daki Faria da Lada'da (Hırsızlar Pazarı) geziyormuş hissi uyanabilir. Şimdilerde pazar sabahları daha çok Afrikalı göçmenlerin ayine geldikleri ibadethane Rus yapımı çanları ile İstanbul'da en güzel çan sesinin duyulduğu kilise olarak bilindi uzun süre. 1893 yılında inşa edilen ve yapımı 16 yıl süren kilisenin ithaf edildiği Panaia, Hz. İsa'nın annesi Hz. Meryem'in Doğu Kiliselerinde kullanılan adıdır. Kilisenin yüzer kiloluk tarihi çanları 2005 yılında bir yaz günü gece yarısı çalındı. Pazar sabahları erken saatlerden itibaren yoğunlaşan sokakta yine her semtten ikinci el eşyalarını satmaya gelenlerle karşılaşmak mümkün.

KÜÇÜKPazar EMİNÖNÜ

Eminönü Rüstem Paşa Camii'nin hemen yanından başlayıp Süleymaniye'ye doğru devam eden Küçükpazar, İstanbul'un en eski pazarlarından biri olarak her pazar günü, faaliyetine devam ediyor. Dolapdere'de olduğu gibi bu pazarda da iyi mallar bulabilmek için pazar sabahı erken saatlerden hazır olmakta fayda var. Buraya kadar gelmişken İstanbul'un çinileri ile meşhur Rüstem Paşa Camisi'ni de gezmeden ayrılmak olmaz. Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan'la evli olan Hırvat asıllı Rüstem Paşa tarafından 1561 yılında Mimar Sinan'a yaptırılan Camii, duvarlarını süsleyen İznik Çini motifleri ile sizi Osmanlı masalının en görkemli günlerine götürmektedir.

HORHOR ANTİKACILAR ÇARŞISI

Unkapanı ile Aksaray arasındaki semte adını da vermiş olan «Horhor» kelimesi Fatih'te Nakşibendi Tekkesi'nin yakınında olan bir çeşmeden gelmektedir. Anlatılan rivayetlere göre Fatih Sultan Mehmet bu bölgeden geçerken «hor... hor» diye yer altından su sesleri duymuş ve yanındakilere buradan «hor... hor» su sesi geliyor bir çeşme yaptıralım diye rivayet buyurmuş. Semt daha sonra buraya yaptırılan çeşme ile anılır olmuş.

214 dükkanlı Türkiye'nin en büyük antikacılar çarşısı Horhor ise 1981 yılında Kuledibi'ndeki eskiciler pazarının yanmasından sonra bu bölgeye taşınmış. Horhor Çarşısı nitelikli antikalara ve 18.-19. yüzyıllardan kalma Osmanlı ve Avrupa işi mobilyaları ile hem yerli, hem de yabancı birçok antika severin uğrak noktalarından biri. İlk açıldığı zamanlarda daha salaş ve uygun fiyatlı eşyalar bulunabilirken günümüzde çarşayı gezdiğinizde sizlere döviz cinsinden fiyatlar söylenmesi başta biraz garip gelebilir. Ancak mağazaları gezip, el yapımı ve iyi korunmuş birçok antika keşfettikçe siz de bir süre sonra fiyatlara alışmaya başlıyorsunuz. Çarşının bir diğer özelliği ise bodrum katında mobilya tamiri, cila ve varak atölyelerinin bulunması. İstanbul'un her semtinden antikalarını tamir ettirmek için Horhor'a gelen tanıdıklarla karşılaşmanız hiç tesadüf olmamalı bu pazarı gezerken.

ÇUKURCUMA VE «GOMALAK» ATÖLYELERİ

Çukurcuma da tıpkı Horhor'un hikayesinde olduğu gibi Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un fethi sırasında «Cuma namazını gelin şu çukurda kılalım» sözü ile rivayete göre bu ismi almış. Nitekim semtin Taksim ve Cihangir'e göre çukurda kalması bu adı doğruluyor. Şimdilerde Cihangir Firuzağa kahvesinden aşağı doğru salınınca «bohem» bir İstanbul içerisinde bulmaktasınız kendinizi. Yazar Orhan Pamuk'un «Masumiyet Miizesi» ile de tekrardan moda olan Çukurcuma, geçmişi yirmi yıldan fazlaya dayanan eskicileri, antikacıları ile şimdilik dokusunu bozmadan devam eden bir antikacılar semti. Buradaki birçok antika galerisi içerisinde Çukurcuma Camii'nin tam karşısında bulunan «Karadeniz Antik» bahçesindeki bir sürü heykeller, Anadolu'dan özel getirilen antika kapılar ile diğer antikacıardan ayrılıyor. Öte yandan şimdilerde unutulmaya tutmuş gomalak cila ustalarının en eskilerine de Çukurcuma'daki atölyeler arasında rastlayabilirsiniz. Gelin gomalak cilasının ne demek olduğunu ve nasıl yapıldığını Dolapdere'nin en eskilerinden Vangel Usta'nın ağzından dinleyelim. «Şimdilerde gomalak cilası unutuldu. Çünkü gomalak cilası zor iştir. Önce eski cilayı kazıyacaksınız. Sonra ahşabı ince zımpara ile dümdüz yapacaksınız. Sonra gomalak denilen pul pul bir maddeyi, tuvalet ispiertosu içinde eriteceksiniz. Son-

SIGARA
İÇMEDİĞİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜRLER

ra tül bent bezini yumak haline getirip, elinizle mobilyayı cilalayacaksınız. Eğer baştan savmacı iseniz, cilanın içine boya katarsınız. Hatalar görünmez. kendinize güveniyorsanız, saf gomalak ile cila yaparsınız. Gomalak ve ispiro kokusu ciğerinizi, cilanın kendisi ellerinizi rezil eder. Bunun için günümüzde gomalak cilası yapan kalmadı. Şimdi 'fis fis vernik cila' var. Hazır sentetik vernik cilalar püskürtme makinesine dolduruluyor. Püskürtme makinesi hava kompresörüne bağlanıyor. Fısssss diye, sıkılıyor. Mobilyanın üzeri sentetik bir madde ile kaplanıyor. Günümüzde ne yazık ki, gomalak cila ile fis fis verniğin farkını, gomalak cilanın zevkini anlayanların sayısı azaldı. »

Çukurcuma bölgesindeki eskiciler içerisinde uygun fiyatlı malları ve birçok 'dönem dizisi'ne eşya vermesi ile bilinen Hüseyin Bey'in dükkanına da uğramadan turu bitirmek olmaz. Çukurcuma Hamamı'nın tam karşısında ikişer katlı iki dükkandan oluşan ikinci el mağazasında hafif cilası kalkmış ya da eskimiş bir mobilyayı uygun fiyata satın alıp daha sonra da büyük bir keyifle civardaki ustalardan birine gomalak cila yaptırabilirsiniz.

Çukurcuma'yı hakkı ile gezmek, tam bir gününüzü alabilir. Ancak bizim tavsiyemiz, önceliği burası ile bütünleşmiş bölgenin eski esnafına ayırıp sonrasında da şimdilerde yıldızı parlayan birçok tasarımcı, sanat atölyesinin kapılarını aşındırmanız. Kendinizi 1940'lardan günümüze kadar bir zaman tüneline hissetmeniz için Çukurcuma'da birkaç saatinizi geçirmeniz yeterli, eminim siz de buradan eski bir kartpostal ya da ufak bir obje almadan dönmeyeceksiniz. İstanbul'da bit pazarlarımız ile başlayan gezi zaman kalırsa Kadıköy'deki antikacılar ile de devam edebilir. Siz yeter ki keşfetmekten ve eşyaların toplumsal belleğimizde bıraktığı hatıraları dinlemekten sıkılmayın. Hem ne demişler ? Eskiye rağbet olsaydı, bit pazarına nur yağardı ?! ■

Çukurcuma geçmişi yirmi yıldan fazlaya dayanan eskicileri, antikacıları ile şimdilik dokusunu bozmadan devam eden bir antikacılar semti.

25 yıllık gomalak ustası
Hayati Poyraz ve Mois Gabay

ROTA DIŞI GEZGİNLER KİMDİR?

Rota Dışı Gezginler Kulübü, profesyonel turist rehberlerinin, keşif için sıra dışı rotalara düzenledikleri eğitim gezilerinde bir fikir olarak 4 yıl süren titiz bir çalışmanın sonucunda 2009 yılında doğmuştur. Hayatın bin bir renginde, doğanın sonsuz güzelliğinde, insanlık tarihinin büyüğü gizemlerinde kaybolmak Rota Dışı Gezgin'in temel prensibidir. Kalıpların dışına çıkmadan hayatı, rotanın dışına çıkmadan dünyayı keşfetmek mümkün mü? Gelin, bu sıra dışı dünyayı rota dışı turlarımızla birlikte keşfedelim. "İstanbul'un Bit Pazarları" gibi birbirinden farklı yurtiçi ve yurtdışı organizasyonlarımız için bizlere aşağıdaki adreslerden ulaşabilirsiniz:

T : 0(212) 244 33 90 M : 0532 412 75 84 www.rotadisi.com.tr

Haute Couture'un Göktürk'teki yeni adresi

Çigdem Genç
FASHION WORKSHOP AND BOUTIQUE

Kemer Corner Sitesi
İnci Blok No: 22 Kat: 2 Göktürk
Tel:0532 594 96 11
www.cigdemgenc.com
mailinfo@cigdemgenc.com

Çigdem Genç Boutique

çigdemgenc_

Beslenme neden kişiye özeldir? Çünkü ben pantolon severim, sen etek... Ve o da bana uymaz.

Ilkin kendimizi tanımak ile başlayalım. Yemek seçer misiniz? Benim işim nispeten kolay çünkü yemek seçme olayını annem küçükken önlemiş. Benim için yemekler ikiye ayrılıyor: tercih ettiklerim ve tercih etmediklerim. Gerçi siz yemekler önüme gelip yemeye başladığımda aradaki farkı anlayamazsınız bile. Yemek seçiyorsanız onu da hallederiz. İlk nesine gıcık oluyorsunuz onun icabına bakalım. Şeftalinin tüylü dokusu ise soyarız, eti pizola gibi et şeklinde görüldüğü zaman yiyemeyenler için köfte şekline getiririz. Ama en zoru tadını sevmedikleriniz ki onu da bir şekil halleder sizi kesinlikle aç bırakmayız. En basiti sosla eklemektir. Alerji veya sindiremediğiniz gıdalar var mı? İşte benim tarafta orada biraz sıkıntı var. Kaşıntı yapanlar, gaz yapanlar, kabız yapanlar, ishal yapanlar... Anladınız siz durumu. Yine çok şanslıyım ki, anafaktik çok yaratacak bir alerjim söz konusu

değil. Eğer böyle bir alerji varsa zaten kırmızı çizgi yapacak hiç bir şey yok. Kesinlikle yenilmeyecek. Beni rahat-sız edenleri tüketmemeye veya kontrollü tüketmeye çok dikkat ediyorum. Ne de olsa sonucunda ne olduğunu biliyorum, metabolizma çok net bu konuda. Mesela sütü hayatımdan olabildiğince uzaklaştırdım. Süt demişken Anette Inselberg'in internet sitesindeki "Süt ile ilgili bilmek iste(me)diğiniz her şey!" yazısını okumanızı tavsiye ederim. Dünya görüşünüzün beslenmeniz üzerindeki etkisi nedir? Vejetaryan, vegan, raw food, slow food vs. hepsine saygım sonsuz. Onca seçenek arasından kendilerini adadıkları konuya sıkı sıkıya bağlanmaları beni derinden etkiliyor. Tembelliğin beslenme üzerindeki etkisine geçelim. Ama ilk basit matematik ile başlıyorum. Sağ olsun abim geçtiğimiz yaz boyunca bunları benim anladığıma ikna oluncaya kadar defalarca tekrarladı. 1 gr yağ 9 kalori, 1 gr protein 4

kalori, 1 gr karbonhidrat 4 kalori. Kilonuza, yaşınıza, cinsiyetinize, vücut kompozisyonunuza, aktivite durumunuza ve genetik özelliklerinize göre bazal metabolizmanız ve almanız gereken kalori miktarı hesaplanıyor. Uzmanların tavsiye ettiği günlük beslenme dağılımı

%45-65 karbonhidrat
%10-35 protein
%20-35 yağ

Günlük almanız gereken kalori miktarını ayrıca UCLA'nın S.N.A.C. Calories Count makalesinden hesaplayabilirsiniz. Sağlıklı beslenmenin yanında tabii ki günde en az 8 saat uyku ve günde 1 saat egzersizi de savunuyor uzmanlar ama o kısma daha sonra geleceğiz. Şimdi amacımız tembellik ya da her nedense yediğimiz sağlıksız yiyecekleri mini alışkanlıklar yaratarak sağlıklıları ile değiştirmek. Bir hızlı yiyecek zincirinden alacağınız hamburgeri nasıl ev yapımı burgerle değiştirebiliriz.

Burger Ekmegi

Malzemeler

1 ½ bardak su
2 yemek kaşığı toz maya
2½ yemek kaşığı şeker
2 yumurta
2½ bardak normal un
¾ bardak tam buğday ekmeği
1½ çay kaşığı tuz
2½ çay kaşığı sütsüz margarin
kavrulmuş susam

Hazırlanışı

Bir cam kâsede suyu, mayayı ve şekerini karıştırın. 5 dakika kadar sonra köpük şekline gelecek. Mikseriniz varsa mikserle, eğer yoksa elinizle margarinin un ve tuzla yedirin. Arada yumurtalardan birini çırpın, maya karışımı ile beraber una ekleyin. Mikserle yavaş bir şekilde, yoksa da elle karıştırın. 8-10 dakika içinde yapışkan hamurumsu bir kıvam alacaktır. Top haline getirin ve cam kasede üstünü plastik ile kaplayıp oda sıcaklığında mayalandırmaya bırakın. 2 saat sonra buzdolabına alın ve en az tüm gece bekletin. Pişirmeden 1 saat önce oda sıcaklığına gelmesi için buzdolabından çıkartın.

Piştirme tepsisinin içine yağlı kağıt serin. Hamuru eşit parçalara bölün ve yuvarlayıp şekil verin, aralarında en az 3 parmak boşluk kalacak şekilde yerleştirin ve üzerlerine hafifçe bastırın. Üzerini hafifçe plastik ile kaplayın yarım saat mayalanması için oda sıcaklığında bekletin. Üstüne sürmek için diğer yumurtayı hafif bir parça su ile çırpın ve hamurların üzerine sürün ve susamları serpin. Fırını 190 dereceye ısıtın. Eğer buharlı bir fırınınız varsa buharını açın, eğer yoksa en alta bir tepsi koyun içine de su koyun. İçerisi biraz buhar olunca hamurları fırına verin. 25 dakikada pişecektir. Ardından ekmekleri soğuması için tel tepsi üzerine alın ve soğutun.

Püf Noktaları

- Suyun ılık olmasına, margarinin de oda sıcaklığında olmasına dikkat edin.
 - Tam buğday unu normal una göre daha yoğun olduğundan daha az kullanılması gerekir.
- Akşam hazırlayıp gece buzdolabında dinlendirmeye bırakmak dokusunun daha pufidik olmasını sağlayacaktır.
 - Buzdolabından çıkarttıktan sonra oda sıcaklığına gelip pişirin.
- Hepsini aynı tepside pişireceğimizden aynı gramajda olmasını terazi ile sağlayabilirsiniz.
- Yuvarlak hale getirdiğiniz ekmeklerin üstlerine hafifçe bastırarak yayvan hale gelmesini sağlayabilirsiniz.
- Yumurtayı sadece üstüne değil, altına yanlarına tamamına sürün ki kenarlardan çatlama yapmasın.
- Ekmeklerin soğuması için tel tepsiye alınması altının da hava alıp hamurlaşmaması için önemli.
 - Soğuyana kadar ekmeklere dokunmayın ki çökmesinler.

Burger Eti

Malzemeler

100 gr antrikot, 100 gr gerdan, 200 gr kontrafile (Koşer olarak temizlenmiş), tuz, karabiber

Hazırlanışı

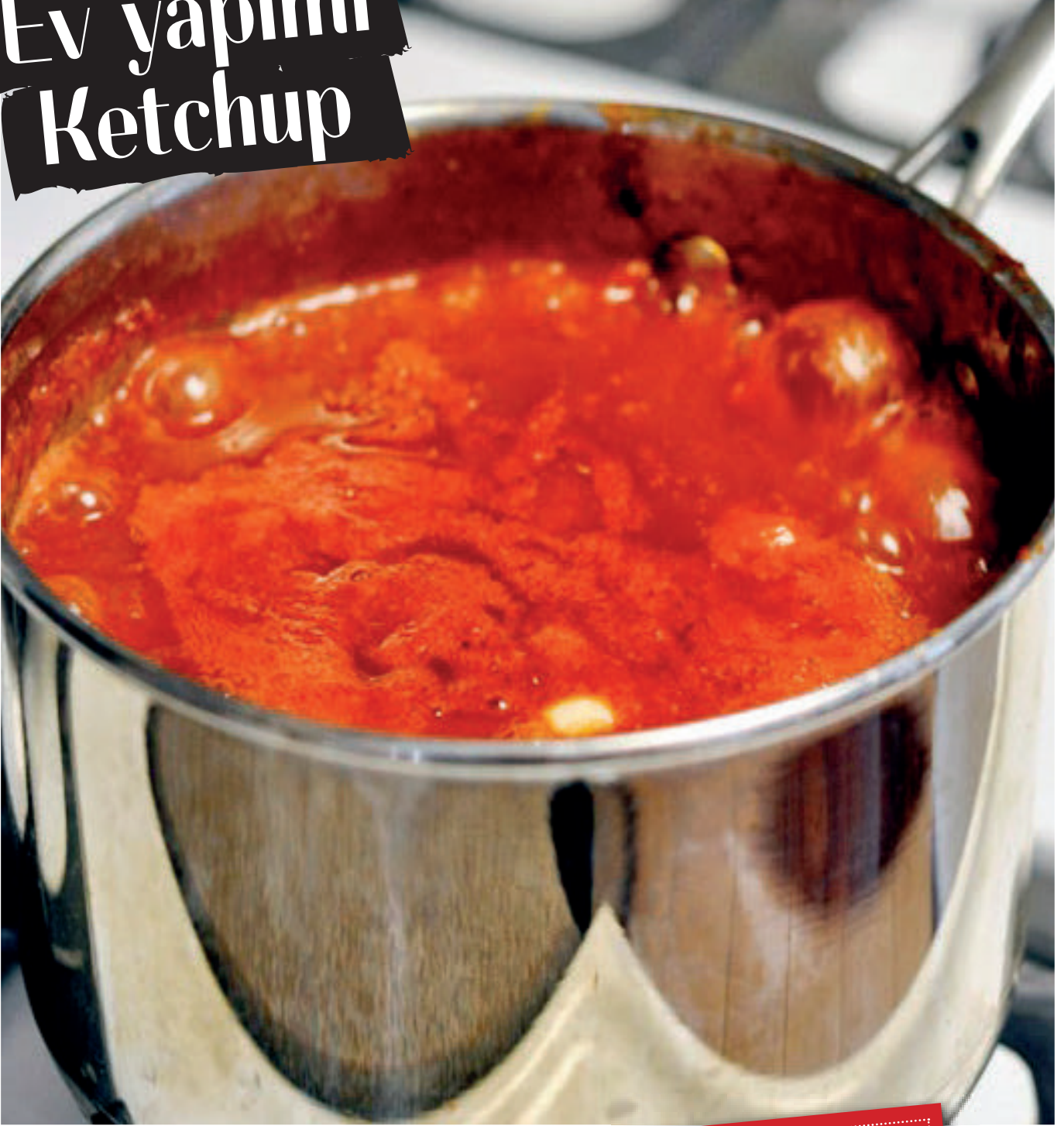
Evde öğütücünüz varsa önceden etleri marine edip tuz ve karabiberle biraz bekletip çekebilirsiniz. Eğer yoksa kasapta et karışımını yaptırıp tek kere çekerseniz de olacaktır. Makineden fitil şeklinde çıkan kıymayı hafifçe tuzlayın ancak fitilleri bozmayın. Fitiller paralel gelecek şekilde bir araya getirin ve hamburger köftenizin genişliğinde silindirik olacak şekilde streçleyin ve buzdolabında 1 saat dinlendirin. Ardından istediğiniz kalınlıkta dilimleri kesin ve pişirmeye başlayın.

Püf Noktaları

- Burger köftesi her 2-3 dakikada bir çevrilerek pişirilir.
- Ben köfteyi köfte olarak seviyorum o yüzden tuz ve biber bana yetiyor.
 - Bu tarifte ayrıca eti bir arada tutması için yumurta yok ancak farklı bir et miksi denerseniz ve etin pişerken çok dağıldığını görüyorsanız yumurta ekleyebilirsiniz.
 - Worcestershire sos, soğan, maydanoz, havuç bile köfte harcına eklenebilir. Önemli olan sizin damak tadınız.

Ev yapımı Ketchup

Malzemeler

4 adet defne yaprağı
5 diş sarımsak
1 lt küp domates
konservesi
½ bardak su
½ bardak kosher
kırmızı şarap sirkesi
¼ bardak şeker
¼ çay kaşığı toz
muskat
1 yemek kaşığı yeni
bahar

Hazırlanışı

1 sarımsağı ezerek diğerlerini bütün halinde bırakın. Tüm malzemeleri bir tencerede karıştırarak kaynatmaya kadar orta ateşte pişirin. Ardından kısık ateşte yarıya ininceye kadar pişirmeye devam edin. Tamamen soğumasını bekleyin. İçinden defne yapraklarını ve bütün halindeki sarımsakları çıkarın ve püre haline getirin ve isteğinize göre süzün veya olduğu gibi kullanın.

Püf Noktaları

- Sosun altının tutmaması için arada karıştırmayı unutmayın.
- İsteğinize göre şeker seviyesi ile oynayabilirsiniz.

Son olarak sıra hamburgeri birleştirmeye geldi. Güzel bir marul, domates ile bence tamamdır. Umarım hoşunuza gider, benim yazarken gece gece karnım acıktı. Bu saatte bir şey yemek yerine abimin dediği gibi uyuyabiliyorsan yat uyu. Hadi bakalım herkese kolay gelsin. ■

DOĞAL LEZZET MENÜSÜ

SÜT

İNEK - MANDA - KEÇİ

KATKISIZ DOĞAL YOĞURT

İNEK - MANDA - KEÇİ - LIGHT - SUZME

TEREYAĞ

İNEK - MANDA

GEZİNEREN TAVUK YUMURTASI

DOĞAL GELENEKSEL AYRAN

BEYAZ PEYNİR ÇEŞİTLERİ

TULUM PEYNİRİ

İZMİR - AYVALIK - ERZİNCAN (YÖRESEL ÜRETİM)

AYVALIK - GÖNER YÖRESEL PEYNİRLERİ

KAFKAS YÖRESEL PEYNİRLERİ

DONDURMA

DOĞAL - GELENEKSEL

TEKİRDAĞ PEYNİR HELVASI

(YÖRESEL ÜRETİM)

EV YAPIMI REÇEL ÇEŞİTLERİ

BAL ÇEŞİTLERİ

ERZİNCAN - ERVANİ - ARTVİN

ZEYTİNYAĞI

ZEYTİN ÇEŞİTLERİ

Doğal ürünler...

AKATLAR / ETİLER
BAHÇEŞEHİR
BAKIRKÖY

BEYKENT MERKEZ
GÖKTÜRK
YEŞİLYURT

444 5 788
www.sutcu.com.tr

YAZA HAZIRLIK BAŞLASIN!

HADI YAP ARTIK!

Sen de her pazartesi diyetle ve spora başlayacağım diyip başlamayanlardan mısın? Ya da sigarayı bırakacağım deyip bırakamayanlardan mısın? O zaman bu radikal kararlarında hadiyapartik.com sana çok destek olacak. HadiYapArtik.com sosyal sorumluluk projesi olarak kurulmuştur. Buradaki amaç birey olarak sürekli olarak ertelediğimiz hedeflerimizin, amaçlarımızın gerçekleştirilmesi için hatırlatıcı, motive edici, öneriler sunan ve bu konular ile ilgili bilgiler bulabileceğiniz bir platform yaratmak. Eğer hedefimizi gerçekleştiremezsek de kendimize güzel bir ceza vererek bağış yapmak. Sadece kendiniz için değil, eğer arkadaşlarınızın sürekli yapacağım dediği fakat yapmadığı veya ertelediği bir hedefi var ise sizi arkadaşlarınızı motive etmeye yönlendiriyor. Cezası ise yine yapacağınız vakıflara olan bağış kadar en akılcı duyarlılık örneği. Ben başladım haftada 3 spora gitmezsem LÖSEV vakfına bağışta bulunacağım.

KOMŞUKÖY'E HİÇ UĞRADINIZ MI?

Hayatımda köy yaşamı denilen bir kavram hiç olmadı. Gittiğim veya araba ile geçtiğim köy ya da kasabalarda yaşam nasıl sürüyor diye düşünürken karşıma çıkan KOMŞUKÖY ilk günkü heyecanımı üzerimde koruyor. Burada kendi sebzen ve meyvenin yetiştirebileceğin tarlaların var. Nasıl olsa satın aldım sonra gönderirler diye düşünme, çünkü maalesef bakımı ile de yakından ilgilenmen gerekiyor. Haliyle köklü değişikliklerin böyle de teknik bilgileri öğrenmeni gerektirecek durumları olacak!

İlkbahar ve yaz ayları yaklaşırken hepimizin aklında aynı olgu... Sağlıklı beslenme ve spor! Küçüklüğümüzden beri öğretilen, kimi zaman yorgunluktan, kimi zaman yoğunluktan, kimi zaman modumuzun düşük olmasından hayat planlamasında arka sıralara düşen olgular son dönemde özellikle yeni gurme akımı ve spor markalarının desteği ile hızla yükselişe geçti. Nike, Adidas gibi markaların ürünleri ile gurme şefler ve organik yeme akımı alışkanlıklarımızda köklü değişikliklere fırsat tanıyor.

TAZEMASA.COM

Sağlıklı beslenmenin yolu sadece organik ürünler veya delicesine spor yapmak değil, hayatınızda köklü bir değişiklik olarak yeme alışkanlıklarınıza dikkat etmenizdir. Eskiden sebze sevmeyen biri olarak denediğim veya zorla annem tarafından yedirilmeye çalışılan püre sebzeler faydalı olmamıştı. Tam yılmak üzere iken genç anne olan sevgili ablamın kendi çocuklarına önerdiği www.tazemasa.com ile tanıştım. Tarladan eve mantığı ile gelen bu ürünlerin tatları ve vitaminini perakende marketlerinden farklı!

İçinde yer alan açıklayıcı bilgiler ve tariflerle sağlıklı beslenmeye bir adım daha yaklaştım.

BİSİKLETE BİNMEK ARTIK NOSTALJİK Mİ?

Eğer yeni teknolojiler içerisinde ve müzik eşliğinde en iyi hocalarla o pedal dönüyorsa HAYIR! Kısaca spor yapmanı teşvik edecek bu yeri sana özetleyeyim. Urban Spinners şehir hayatımıza uygun 'Fast Fitness' imkanı sağlayan bir indoor cycling stüdyosudur. Maruz kaldığınızı düşündüğünüz stresi atmak veya bir gün önceki performansınızdan daha fazla kalori yakmak isteyebilirsiniz. Kendinizi en iyi siz tanırsınız, farkınıza varmalı ve neye meydan okumanız gerektiğini bilmelisiniz. Güçlünüzü, bunu doğru yerde kullanmalısınız. İş yerinizde bilgisayar başında stresle tükenerek değil, pedal çevirerek kendinize meydan okumalısınız.

**GÖZLEM
KİTAP**

5775-2015

Pesah

Dostlarınıza
yapacağınız
PESAH bayram
hediyenizi
GÖZLEM'den
uygun
fiyata seçin;
adiniza biz
yollayalım...

Bayrama
özel
indirimli
kitaplar

MELNITZ	Charles Lewinsky	35,00	25,00
Zelot - Nasıralı İsa'nın Hayatı ve Dönemi	Reza Aslan	35,00	28,00
Tanrı'nın Formülü	José Rodrigues Dos Santos	29,00	25,00
Sen Bir Başka Gittin	Liz Behmoaras	28,00	25,00
Aşkenaz Mizahında Gezintiler	Robert Schild	25,00	22,00
Fî - Bu Hikâyenin Sadece İnanılmaz Tarafları Gerçektir	Azra Kohen	28,00	20,00
Kayıp İzler - Gizli Anılar (CD)	Renan Koen	24,00	20,00
Enginar Mevsimi	Lüset Kohen Fins	20,00	17,50
Evde Şehvet Bitti	Shmuley Boteah	20,00	15,00
İnsanın Anlam Arayışı	Viktor E. Frankl	19,50	15,00
Mason Locasında Aşk ve Kılıç	Osman Balcıgil	19,00	15,00
Çi - İyi Bir Hikâye Asıl Bittiğinde Başlar	Azra Kohen	19,00	15,00
Açık Ruh Ameliyatı	İzzet Memi		15,00
Agada Pesah (CD'li)			30,00

ŞALOM Gazetesi Aboneliği 3 Aylık - 6 Aylık - 1 Yıllık

Melnitz Charles Lewinsky / Gözlem Kitap / 704 sf.

Yahudi bir ailenin tarihi; ardında İsviçre'de 1871 ile 1945 arası yaşananlar...

1871'de uzak bir akraba, Meijer'lerin kapısını çalar, ailenin fertleri bundan sonra yaşamlarının nasıl radikal biçimde değişeceğinden habersizdir. Fransız ordu-sundan kaçan Janki, Yahudi köyü Endingen'de namuslu oluşuyla tanınan sığır tüccarı Salomon Meijer'in ailesini adamakıllı heyecanlandırır.

Bu dallı budaklı ailenin hikâyesinin nasıl geliştiği, koşer kesim uğruna verilen mücadelenin İsviçre Yahudilerini nasıl bir dışlanmaya sürük-lediği, üçüncü kuşakta vaftiz olmanın Zürih'in en güzel mağazasının bile kanıksanmasına yaramaması, 1914 Dünya Savaşı'nın aileye hala İsviçre pasaportu sahibi olduklarını acı biçimde anımsatması ve sonunda dünyanın rayından çıkması...

Bütün bunları Charles Lewinsky öylesine sürükleyici bir dille anlatıyor ki, okuyucu kaçınılmaz olarak kendini ailenin bir üyesi olarak görüyor.

kitabevi@salom.com.tr

(0212) 231 92 82

Hayal gücü yüksek BALIK

19 Şubat ve 21 Mart tarihleri arasında etkisini gösteren Balık burcu ile birlikte bulunduğumuz astrolojik takvim tamamlanır ve bir sonraki ayın burcu olan Koç Burcu ile yeni astrolojik takvim başlar. Bu ay, tüm sene boyunca yaşadığımız olayları iç dünyamızda değerlendirip, kendimizi yeni astrolojik takvime hazırlarız.

Balık burcunun yönetici gezegeni Neptün'dür. Neptün, Balık burcuna önsezi ve derin duygular katar. Balık burçları aynı zamanda değişken bir burçtur ve su grubuna aittir. Değişken burçların en temel özellikleri esnek ve değişime açık olmalarıdır. Su grubu burçlarının temel özellikleriyse içgüdüsel, spiritüel, duygusal ve yaratıcı olmalarıdır. Her iki grubun özelliklerini bir arada bulabileceğimiz Balık burcuna bu gözle baktığımızda ortaya çok hassas ve empatik bir karakter çıkar. Bu özelliklerin ışığında Balık burçlarında müzisyen, sanatçı veya yazar olma yetenekleri doğabilir. Eğer yönetici olabilmek için gereken sorumluluğu kendi üstlerine alabilirlerse, Balık burçları başarılı yöneticiler de olabilirler. Buna örnek olarak Hz. Musa ve George Washington'ı verebiliriz.

Her burçta olduğu gibi Balık burcunda da hem pozitif hem de negatif özellikler mevcuttur. İnsanlara karşı nazik ve empatik olma, Balık burçlarının pozitif yönleridir. Negatif yönleri ise, çevrelerindeki insanların enerjilerinden çok fazla etkilenip, kendi içlerine bu enerjileri fazlasıyla almalarıdır. Bu da Balık burcu insanların kendi karakterlerini

şekillendirmelerinde sıkıntı yaratır. Neticede bu durum Balık burçlarının kendi ayakları üzerinde sağlam bir şekilde durmalarını engeller. Empatik özelliğe sahip olan Balık burcu, bazı durumlarda bu özelliğini karşısındaki insanların ne düşündüklerini anlamaktansa, onların ne yaşadığını veya neler yaptığını merak etmeye kullanır ki bu durum başka insanlarca pek hoş karşılanmaz. Balık burcu bu özelliğinin genellikle farkına varmaz ve istemeden karşısındakini rahatsız edebilir. Hayal gücü yüksek olan Balık burçları pozitif yönde bu özelliklerini kullanarak pek çok konuda yaratıcılıklarını geliştirebilir ve çevresindeki pek çok insan için şaşılacak düzeyde basit ve rahat anlaşılır bir ortam sağlayabilirler. Fakat hayal gücünün negatif taraftaki kullanımında karşımıza, kendi hayal dünyasında yaşayan, etraftan kendini soyutlamış hatta bu soyutlamanın farkında dahi olmayan bir karakter yaratırlar. Bu da Balık burçlarının özellikle zihinsel ve psikolojik olarak bazı sağlık sorunları yaşamasına sebep olur. İlaveten fiziksel olarak da bazı sorunlar yaşayabilir. Örneğin kendilerini yorgun ve halsiz hissetmek gibi. Hayal gücünün bu negatif tarafı bazen madde

bağımlılığına da sebep olabilir. Örneğin içki veya sigara bağımlılığı gibi. Gördüğümüz gibi bahsi geçen özelliklere tek tek baktığımızda bizlere olumluymuş gibi gelir. Hayal gücü, nezaket, empati vs. Fakat her şeyde olduğu gibi, bu olumlu özelliklerde aşırıya kaçtığımızda sonuç olumsuz olur. O yüzden hangi burçtan olursak olalım kendi özelliklerimizi iyice bilmemiz ve onları aşırıya kaçmadan sergilememiz gerekir. Böylece kendi içimizde ve etrafımıza karşı olan davranışlarımızda dengeyi bulmuş oluruz. Bu ay içerisinde önce kendimize karşı daha sonra da başkalarına karşı daha anlayışlı olmamız gereken ortamlarla karşılaşabiliriz. Ayrıca bu ay ani duygusal tepkiler verebiliriz ve duygusallaşıp sorunları kendi içimize dönerek çözmeye çalışabiliriz. Balık burcuna denk gelen bu ayda yaşayacağımız bu ve buna benzer olaylar sayesinde kendimizi spiritüel olarak ilerletebiliriz; eğer ki olaylara her yönüyle bakabilir ve değerlendirebilirsek.

Hepinize iyi bir ay diliyorum. Umarım Balık burcunun etkisinde olacağımız bu ayda yaşayacağımız olaylar bizleri yeni astrolojik yıla pozitif olarak hazırlar. ■

Salom Dergi
artık
internet
ortamında

www.salomdergi.com

8 Nisan
- 26 Nisan/
Zorlu PSM

JULIO IGLESIAS, 2015 DÜNYA TURNESİNDE

UNICEF İyi Niyet Elçisi, yaşayan Latin efsane Julio Iglesias akıllara kazınacak bir performans sergilemek üzere Türkiye'ye geliyor. 80'den fazla albüm, 300 milyondan fazla albüm satışı ile Elmas Disk Ödülü, Grammy, American Müzik, Ascap Pied gibi sayısız ödülün sahibi olan Iglesias son kez dünya turnesine çıkıyor. Brezilya'da başlayan turnenin dördüncü ayağı İstanbul'da gerçekleşiyor. Sayısız hit'e imza atan efsanevi sanatçı, eğlenceli ve romantik şarkıları ile sahnede yine müzikseverleri büyüleyecek. İlham veren ve dolu dolu hayat hikâyesi sayesinde sadece müziği ile değil, anıları ve yaşamışlıkları ile de hayranlarına yeni hayranlar ekliyor. Trajik trafik kazasını ve felci kendine sürekli yeni şeyler katarak alt eden Julio Iglesias, bugüne kadar birbirinden ünlü isimle birlikte düet yaptı. Frank Sinatra, Stevie Wonder, Willie Nelson, Diana Ross, Dolly Parton, Art Garfunkel, Paul Anka, Charles Aznavour, Sting, The Beach Boys, Alejandro Fernandez ve İspanyol Placido Domingo, Lola Flores gibi ünlü sanatçılarla birlikte şarkılar seslendirdi.

14 Mart
Cumartesi/
Ülker Sports
Arena

THE PHANTOM OF THE OPERA

Andrew Lloyd Webber'in ölümsüz eseri ilk kez İstanbul'da. 25 yılı aşan geçmişiyle Broadway'in en uzun soluklu ve en büyük prodüksiyona sahip müzikali Operadaki Hayalet, aynı zamanda dünya çapında 40 ülke, 110 şehirde, 65,000 performansla 80 milyonluk bir izleyici kitlesine sahip bir müzikal. Paris Operası'nda hayalet olarak tanınan yüzü ileri derecede deforme olmuş bir müzik dahisinin, yetenekli ve güzel Soprano Christine'e olan saplantılı aşkını konu alan Operadaki Hayalet, kıskançlık, çılgınlık ve ihtirasın keşiştiği büyümlü bir hikaye...

Gerek 'The Music of the Night' gibi ölümsüz eserleri, gerekse hafızalardan uzun süre çıkmayacak sahneleriyle sezonun en çarpıcı etkinliği olarak dikkat çeken Operadaki Hayalet, izleyicilere ömür boyu unutamayacakları anlar yaşatacak.

27 Mart
Cuma/ İkinci
Kat Karaköy

Murat Mahmutyazıcıoğlu'nun kaleme aldığı tek perdelik tiyatro oyunu

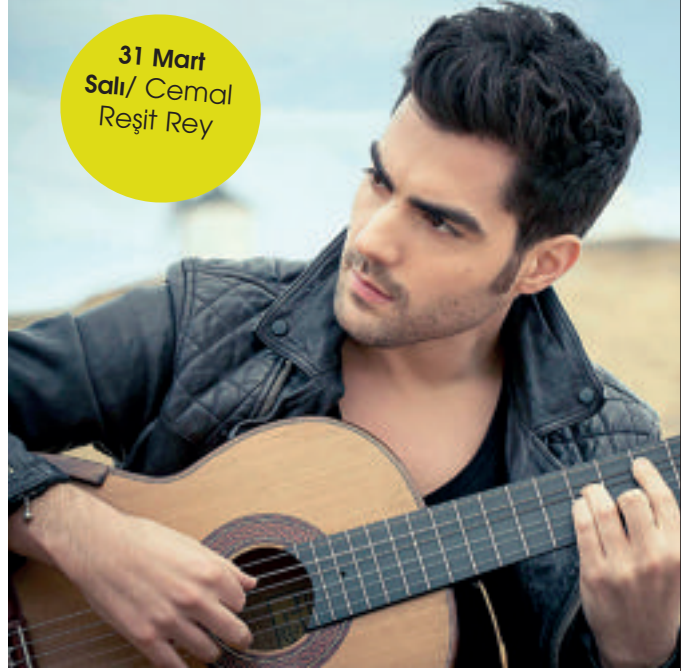
"Fü", ikincikat-karaköy Sahnesi'nde izleyicisiyle buluşuyor. "Korku Tüneli", "Disosya", "Şapkalı O*** Çocuğu" gibi oyunların başarılı oyuncusu Murat Mahmutyazıcıoğlu, "Fü" ile birbirinden çok farklı iki kardeşin, iki kuşağın,

iki dünyanın sevgi çemberini tamamlıyor. Füreyya ve Münevver'in kalmak, gitmek, beklemek ve birbirine tutunmak üzerine kurdukları rutine, tıpkı Füreyya gibi tiyatro sevdasıyla yanıp tutuşan Sibel dahil oluyor. Onun da hayatını renklendiren bir Erkan'ı var, başka da bir şeyi yok.
Yazan: Murat Mahmut-yazıcıoğlu,
Yöneten: Sami Berat Marçalı,
Oynayanlar: Deniz Türkalı, Serra Yılmaz, Canan Atalay, Aziz Caner İnan.

MILOS KARADAGLIC

Otoritelerce John Williams ve Julian Bream gibi gitar efsanelerinden sonra günümüzün en büyük klasik gitar fenomeni olarak değerlendirilen Milos Karadaglic, klasik gitar repertuarının eşsiz eserlerini müzikseverler için seslendirecek. 16 yaşında, Royal Academy Of Music tarafından başarı bursunu kazanan Milos, 2011 yılında "Live At The iTunes Festival" adlı ilk solo albümünü çıkardı. Bu albüm Milos Karadaglic için dönüm noktası oldu.

Profesyonel kariyerine Lucerne Festivali ile parlak bir başlangıç yapan sanatçı, 2002'de Ivor Mairants, 2005'te de Julian Bream Ödülü'nü alarak adını dünyaya duyurdu. Milos, "The Guitar" albümünden sonra 2012 yılında Gramophone ödüllerinde iki dalda ödül kazandı. Aynı yıl, "Latino" albümü ile kariyerine hız kazandıran Karadaglic, son olarak 2014 yılında "Aranjuez" albümünü çıkardı. Sanatçı, Paul ve Jenny Gillham tarafından kendisine verilen 2007 Greg Smallman gitarı çalmaktadır.

31 Mart
Salı/ Cemal
Reşit Rey

DULCE PONTES

İstanbul, Fado müziğinin tartışmasız en önemli ve en özel seslerinden birini, Dulce Pontes'i ağırlamanın mutluluğunu yaşıyor. 1991'de Cançao Ulusal Festivali'nin kazanmasının ardından aynı yıl Eurovision Şarkı Yarışması'nda ülkesini temsil ederek uluslararası arenada yıldızı parlayan Pontes, 1993 çıkışlı albümü Lagrimas ile sadece Portekiz'de değil tüm dünya unutulmaya yüz tutan Fado'nun üzerine dikkatleri çekerek, bu Portekiz mirasının yeniden keşfedilmesinde önemli bir rol oynadı. Olağanüstü sesi yoğun, içten ve aynı zamanda narin ve güçlü olarak tanımlanan sanatçı, Fado'nun bazen hüznü bazen de neşeli ezgilerine getirdiği modern yorumlarıyla adeta dinleyenlerin ruhunu titretiyor. Kendi albümlerinin yanı sıra Andrea Bocelli, Carlos Guilherme gibi sanatçıların albümlerinde yer alan, Cesária Evora ve Brezilyalı şarkıcı Marisa Monte ile sahneyi paylaşan ve sıklıkla işbirliği yaptığı ünlü İtalyan besteci Ennio Morricone'nin Cinema Paradiso'daki unutulmaz müziğini seslendirerek akıllara kazınan Pontes'in sanatsal olgunluğu her yeni çalışmasıyla daha da artıyor.

3 Nisan
Cuma/İş
Sanat

Rock özlemi çekenlere CAN BONOMO eşliğinde nostaljik bir konser

Türk rock tarihinde keyifli bir yolculuk yapmaya ne dersiniz? İlk kez gerçekleşecek ve Türkçe rock müziğin tarihinden kesitlerin sunulacağı "Türk Rock Antolojisi" adlı özgün proje, 70'li yıllardan günümüze anıları canlandırırken yüreklere de dokunacak.

Projenin mimarı ve müzik direktörü Sabri Tuluğ Tırpan'ın modern düzenlemeleri, günümüz popüler müziğinin iki önemli şarkıcısı Can Bonomo ile Model grubunun solisti Fatma Turgut'un sesinde hayat bulacak. Gecede gazeteci ve müzik yazarı Murat Beşer'in sunumuyla dönemin atmosferine ilişkin küçük bilgiler geniş bir Türkçe rock arşivine sahip olan Güven Erkin Erkal'ın görselleri eşliğinde seyirciyle buluşacak.

Projenin bu ilk konserinde Moğollar, Silüetler, Erkin Koray, Cem Karaca, Barış Manço, Fikret Kızılok ve daha niceleri, hem sahneden hem de gözlerinizin önünden

adeta bir film şeridi gibi geçecek. Kulakların yanı sıra göze de hitap edecek ama en önemlisi sizleri geçmişten günümüze bir yolculuğa çıkaracak bu konseri sakın kaçırmayın!

20 Mart
Cuma /
İş Sanat

BROADWAY'İN EFSANE İSMİ İSTANBUL'DA

"Hugh Jackman – An Evening with Hugh Jackman", her ne kadar kurgulanmış bir gösteri olsa da, aslında bir tür konser ve doğaçlamalar içeriyor. Tony Ödülü sahibi Hugh Jackman; en çok "Wolverine", "X-Men", "Les Misérables (Sefiller)" ve "Real Steel" gibi filmleriyle tanınan dünyaca ünlü bir aktör. Ancak, bu tek kişilik gösteride Avustralyalı sanatçı; şarkıcılık ve danstaki yeteneklerini bire bir gözler önüne seriyor. Gösteride 32 kişilik bir orkestra ve

dansçılar Jackman'a eşlik ediyor. "Singin' in the Rain ve Guys and Dolls" gibi klasik olmuş müzikallerden yorumların yanı sıra sanatçının vatandaşı olduğu Avustralya'nın yerli Aborjin kültürü ile "The Boy from Oz (Oz'lu Çocuk)" adlı ve kendisine Tony Ödülü kazandıran filmde canlandığı Peter Allen'ın bestelediğine de yer veriliyor. Sanatçı gösteriyi genelde doğaçlama bir şekilde sürdürüyor ve etkileyici iletişimi ile gösteriyi canlı ve eğlenceli tutuyor.

17- 20
Mart
/ Zorlu PSM

EIGHTH BLACKBIRD'TEN ELECTRICALLY CHARGED PROJESİ

Bu nasıl bir enerji? Bir yaylı çalgılar dördlüsünün inceliğini bir rock grubunun patlayıcı enerjisiyle, bunları da aktivist bir tiyatro kumpanyasının adanmışlığıyla birleştiren Eighth Blackbird'ın üç kez Grammy alması izleyenleri hiç şaşırtmıyor. Chicagolu topluluk, L.A. Times tarafından "süper müzisyenler" olarak nitelendirilirken, vurgulanan belli ki Superman'e yakıştırılan özellikler - sadece "saz hâkimiyeti" değil...

MANDOLİNİ KONUŞTURAN AVİ AVİTAL

Yaşayan en ünlü mandolin sanatçısı olarak değerlendirilen, 2010 senesinde Grammy Ödüllerine aday gösterilen Avi Avital, mandolini çok yüksek mertebelere taşımış bir virtüöz olarak dünyanın en iyi konser salonlarından davetler alıyor. Mstislav Rostropovitch, Sir Simon Rattle gibi dünyaca ünlü şeflerle konserler vermiş olan sanatçı aynı zamanda mandolin repertuarını genişletmek ve mandolinin olanaklarını geliştirmek için çağımızın ünlü bestecilerine eserler sipariş ediyor. Türkiye'deki ilk konserinde Avi Avital'e Almanya'nın son yıllarda

yıldızı gittikçe yükselen topluluklarından Kammerakademie Potsdam eşlik ediyor. Konserin ilk yarısı; Vivaldi'nin çok sevilen mandolin konçertoları ile Johann Sebastian Bach'ın dünyaca ünlü keman ve klavsen konçertolarının mandolin uyarlamalarından oluşuyor. Konserin ikinci yarısında ise Avi Avital ve Kammerakademie Potsdam, dinleyicileri farklı dönemlere ve coğrafyalara davet ediyor. Ernst Bloch'un

"Ortadoğu Peysajları", Bela Bartok'un muhteşem "Rumen Halk Dansları", İspanya'nın en coşkun bestecilerinden Manuel de Falla'nın "İspanyol Dansı" ve Gürcü besteci Sulkhan Tsintadze'nin "Minyatürler"i dinleyicileri yanı başındaki coğrafyalara notalar aracılığıyla daha da yaklaştıracak.

29 Mart
Pazar /
CRR

SEBZELİ FIRIN ÇİPURA

2 çipura / 1 havuç / 1 kaşık salçalık kırmızıbiber / 1 çarliston biber / 2 küçük boy kırmızı turp
2 diş sarımsak / 3-4 kültür mantarı / Taze biberiye ve taze kekik / Limon dilimleri
Zeytinyağı / Tuz, karabiber / **Hazır kesilmiş Koroplast Pişirme Kağıdı**

2 kişilik / Malzemeler

Temizlenmiş çipuraları bol suyla yıkayıp kağıt havluyla kurulayın. Biberlerin çekirdeklerini temizleyip dilimleyin. Havucun kabuğunu temizleyip ince dilimleyin. Turpları bol suyla yıkayıp kabuğunu soymadan ikiye kesip dilimlere ayırın. Mantarları iyice temizleyip ince dilimler şeklinde doğrayın. Sarımsakların kabuğunu soyup kıyın. Sebzeleri bir kaba alın. Tuz, karabiber ve zeytinyağını ekleyip harmanlayın. Hazırladığınız sebze harcını çipuraların içlerine doldurun. **Koroplast Hazır Kesilmiş Pişirme Kağıdı**'nı fırın tepsisine yerleştirin. Limon dilimlerini tepsiye dizip üzerlerine çipuraları yerleştirin. Kekik ve biberiye yapraklarını üzerlerine serpin. Tuz serpip zeytinyağı gezdirin. Önceden ısıtılmış 180 derece fırında 25 dakika pişirin. Sıcak servis edin.

“Koroplast Pişirme Kağıdı kullanın tepsinin yağlanması, yemeklerinizin yapışmasını, Koroplast kullanın hayatınız kolaylaşsın.”

GÖRMEMİŞ DEĞİL GÖRÜLMEMİŞ.

Göz alıcı tasarımı ve eşsiz asaletiyle Jaguar,
Borusan Otomotiv Satış Noktaları'nda.

JAGUAR-TURKIYE.COM

Borusan Otomotiv

Resimdeki araç opsiyonel donanım içermektedir.

Borusan Otomotiv Satış Noktaları:

Borusan Otomotiv Jaguar Tanıtım Merkezi

Askerocağı Cad. No: 6 Süzer Plaza
Şişli / İstanbul
T: 0212 377 00 77

Borusan Oto Adana - Mersin

Adana-Mersin Karayolu 21. Km Yenice
Tarsus / Mersin
T: 0324 615 06 15

Borusan Oto Avcılar

Firuzköy Bulvarı No: 21
Avcılar / İstanbul
T: 0212 412 04 12

Borusan Oto Balgat

Mevlana Bulvarı (Konya Yolu) No: 181/A
Balgat / Ankara
T: 0312 253 34 34

Borusan Oto İstinye

İstinye Mahallesi Sarıyer Caddesi No: 77
Sarıyer / İstanbul
T: 0212 359 30 30

Kosifler Oto Bostancı

Serin Sokak No: 9 İçerenköy
Bostancı / İstanbul
T: 0216 578 33 33

Kosifler Oto Antalya

Sinan Mahallesi Serik Caddesi No: 189
Altınova / Antalya
T: 0242 340 21 28

Özgörkey Oto

Üniversite Caddesi No: 66
Bornova / İzmir
T: 0232 388 19 90

Teknik Oto Bursa

İzmir Yolu Cad. No: 281
Nilüfer / Bursa
T: 0224 441 68 66

Jaguar Türkiye Distribütörü Borusan Otomotiv